

ปัจจัยทางการบริหารที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสอนของครูปฐมวัย
ในโรงเรียนอนุบาลเอกชน จังหวัดกรุงเทพมหานคร

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
พฤษภาคม 2556

ปัจจัยทางการบริหารที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสอนของครูปฐมวัย
ในโรงเรียนอนุบาลเอกชน จังหวัดกรุงเทพมหานคร

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
พฤษภาคม 2556
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ปัจจัยทางการบริหารที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสอนของครูปฐมวัย
ในโรงเรียนอนุบาลเอกชน จังหวัดกรุงเทพมหานคร

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

พฤษภาคม 2556

ระวีญา อิศมาแอล. (2556). *ปัจจัยทางการบริหารที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสอนของครูปฐมวัย*

ในโรงเรียนอนุบาลเอกชน จังหวัดกรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา).

กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์:

อาจารย์ ดร. จารุวรรณ พลอยดวงรัตน์.

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางการบริหาร ประกอบด้วย ภาวะผู้นำของผู้บริหาร การนิเทศภายใน และบรรยากาศองค์การ กับพฤติกรรมการสอนของครูปฐมวัย ประกอบด้วย การเป็นแบบอย่าง การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การดูแลเด็ก และการจัดการชั้นเรียน ในโรงเรียนอนุบาลเอกชน จังหวัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ครูปฐมวัย ในโรงเรียนอนุบาลเอกชน จังหวัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 373 คน โดยทำการสุ่มแบบหลายชั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 65 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ สถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า

1. พฤติกรรมการสอนของครูปฐมวัยในโรงเรียนอนุบาลเอกชน จังหวัดกรุงเทพมหานคร โดยรวม และรายด้าน อยู่ในระดับมาก ประกอบด้วย ด้านการจัดการชั้นเรียน ด้านการเป็นแบบอย่าง ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และด้านการดูแลเด็ก ตามลำดับ

2. ปัจจัยทางการบริหารของผู้บริหารในโรงเรียนอนุบาลเอกชน จังหวัดกรุงเทพมหานคร โดยรวม และรายด้าน อยู่ในระดับมาก ประกอบด้วย ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร ด้านการนิเทศภายใน และด้านบรรยากาศองค์การ ตามลำดับ

3. ปัจจัยทางการบริหารกับพฤติกรรมการสอนของครูปฐมวัยมีความสัมพันธ์กันเชิงบวกในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

MANAGEMENT FACTORS THAT RELATE TO CHILDHOOD'S TEACHING BEHAVIORAL
IN PRIVATE KINDERGARTEN'S TEACHER, BANGKOK

AN ABSTRACT
BY
RAWIYA ISMAEL

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Education degree in Educational Administration
At Srinakharinwirot University

May 2013

Rawiya Ismael. (2013). *Management Factors that related to Childhood's Teaching Behavioral in Private Kindergarten's Teacher, Bangkok*. Master's Project. M.Ed. (Educational Administration). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Project Advisor: Dr. Jaruwat Ployduangrat.

The purposes of this research were to study relationships between management factors such as leadership of management director, internal supervision, and organization environment against an early childhood teacher's teaching behavioral in private kindergarten, Bangkok. For example, role model learning, knowledge management, child care, and classroom management. The sampling group comprised 373 teachers from private kindergarten in Bangkok. The instrument was 5 levels rating scale questionnaires. The statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation and Pearson product moment correlation coefficient.

The results were as follows:

1. Teaching behavioral of private kindergarten in Bangkok was at high levels that are classroom management, role model learning, knowledge management and child care respectively.
2. Management Factors of private kindergarten in Bangkok were at high levels that are leadership of management director, internal supervision, and organization environment respectively.
3. Management Factors and teaching Behavioral of private kindergarten's teacher in Bangkok were positive correlated in average with statistical significance at .01 level.

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และคณะกรรมการสอบ
ได้พิจารณาสารนิพนธ์เรื่อง ปัจจัยทางการบริหารที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสอนของครูปฐมวัย
ในโรงเรียนอนุบาลเอกชน จังหวัดกรุงเทพมหานคร ของ ระวีญา อิศมาแอล ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับ
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

(อาจารย์ ดร.จารุวรรณ พลอยดวงรัตน์)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พวงรัตน์ เกษรแพทย์)

คณะกรรมการสอบ

ประธาน

(อาจารย์ ดร.จารุวรรณ พลอยดวงรัตน์)

กรรมการสอบสารนิพนธ์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พวงรัตน์ เกษรแพทย์)

กรรมการสอบสารนิพนธ์

(อาจารย์ ดร.อภิสิทธิ์ ทรงบัณฑิตย์)

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

(รองศาสตราจารย์ ดร. ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ)

วันที่ 20 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2556

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยดี ด้วยความกรุณาและความอนุเคราะห์อย่างยิ่ง จากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พวงรัตน์ เกษรแพทย์ ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร อาจารย์ ดร.จารุวรรณ พลอยดวงรัตน์ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ที่ได้ให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะที่ดี ให้ความช่วยเหลือ และให้ข้อแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดีเสมอมา ทำให้สารนิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยรู้สึกทราบบ้างในความกรุณา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณท่านอาจารย์ ดร. นิติย์ ใจจันรัตนวาณิชย์ อาจารย์ ดร. อภิสิทธิ์ ทรงบัณฑิตย์ อาจารย์ ดร. วิไลลักษณ์ ลังกา อาจารย์ ดร. ปรียานุช สถาวรภณี และอาจารย์ น้าทิพย์ เสือสวรรค์ ที่ได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจ และให้คำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดี ตลอดจนขอขอบพระคุณคณาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ทุกท่าน ที่กรุณาอบรมสั่งสอนให้ความรู้ ทำให้ผู้วิจัยสำเร็จการศึกษา และขอขอบพระคุณผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชน จังหวัดกรุงเทพมหานคร ที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่มีได้กล่าวนามไว้ ณ ที่นี้ ที่มีส่วนช่วยให้การจัดทำสารนิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ และน้องสาว ที่เป็นกำลังใจสำคัญอย่างยิ่ง ที่ให้ความรัก ความเอาใจใส่ ให้การส่งเสริม สนับสนุน และช่วยเหลือในทุก ๆ ด้าน ซึ่งคุณค่าและประโยชน์ของสารนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณของบุพการีทั้งสอง ด้วยความเคารพอย่างสูงยิ่ง

ระวีญา อิศมาแอล

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง.....	1
	ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	6
	ความสำคัญของการวิจัย.....	6
	ขอบเขตของการวิจัย.....	6
	ประชากรที่ใช้ในการวิจัย.....	6
	กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	6
	ตัวแปรที่ศึกษา.....	6
	นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
	กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	9
	สมมติฐานในการวิจัย.....	11
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	12
	การบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนอนุบาลเอกชน.....	13
	ประวัติความเป็นมาของโรงเรียนอนุบาลเอกชน.....	13
	แนวคิดการบริหารจัดการโรงเรียนอนุบาลเอกชน.....	15
	โรงเรียนอนุบาลเอกชนในกรุงเทพมหานคร.....	17
	การจัดการเรียนการสอนของครูปฐมวัย.....	18
	ความหมายของการจัดการเรียนการสอน.....	19
	จุดมุ่งหมายของการจัดการเรียนการสอนให้แก่เด็กปฐมวัย.....	19
	รูปแบบการสอนปฐมวัย.....	21
	บทบาทหน้าที่ของครูปฐมวัย.....	28
	พฤติกรรมการสอนของครูปฐมวัย.....	30
	การเป็นแบบอย่าง.....	31

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2 (ต่อ)	
การจัดประสบการณ์การเรียนรู้.....	34
การดูแลเด็ก.....	40
การจัดการชั้นเรียน.....	47
ปัจจัยทางการบริหารที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสอน ของครูปฐมวัย.....	53
ภาวะผู้นำของผู้บริหาร.....	53
การนิเทศภายใน.....	58
บรรยากาศขององค์กร.....	60
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	64
งานวิจัยในประเทศ.....	64
งานวิจัยต่างประเทศ.....	68
3 วิธีดำเนินการวิจัย	69
การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	70
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	72
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	73
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	74
การจัดกระทำข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล.....	74
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	76
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	77
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	77

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 (ต่อ)	
การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	77
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	78
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	88
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	88
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	88
สมมติฐานการวิจัย.....	88
วิธีดำเนินการวิจัย.....	89
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	89
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	90
อภิปรายผล.....	90
ข้อเสนอแนะ.....	94
บรรณานุกรม.....	96
ภาคผนวก.....	105
ภาคผนวก ก.....	106
ภาคผนวก ข.....	112
ภาคผนวก ค.....	122
ภาคผนวก ง.....	131

สารบัญ (ต่อ)

ประวัติย่อผู้วิจัย.....

134

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1	ตารางกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย..... 71
2	ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับพฤติกรรมการสอน ของครูปฐมวัย โดยรวมและเป็นรายด้าน..... 78
3	ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับพฤติกรรมการสอน ของครูปฐมวัยด้านการเป็นแบบอย่าง เป็นรายข้อ..... 79
4	ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับพฤติกรรมการสอน ของครูปฐมวัยด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เป็นรายข้อ..... 80
5	ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับพฤติกรรมการสอน ของครูปฐมวัยด้านการดูแลเด็ก เป็นรายข้อ..... 81
6	ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับพฤติกรรมการสอน ของครูปฐมวัยด้านการจัดการชั้นเรียน เป็นรายข้อ..... 82
7	ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับปฏิบัติทางการบริหาร โดยรวมและเป็นรายด้าน..... 83
8	ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับปฏิบัติทางการบริหาร ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร เป็นรายข้อ..... 84
9	ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับปฏิบัติทางการบริหาร ด้านการนิเทศภายใน เป็นรายข้อ..... 85
10	ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับปฏิบัติทางการบริหาร ด้านบรรยากาศองค์การ เป็นรายข้อ..... 86
11	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ปัจจัยทางการบริหารกับพฤติกรรมการสอนของครูปฐมวัย ในโรงเรียนอนุบาลเอกชน จังหวัดกรุงเทพมหานคร..... 87

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

1	ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการทำวิจัย.....	11
---	---------------------------------------	----

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การจัดการศึกษา เป็นพื้นฐานที่จะนำไปสู่การพัฒนาตนเองของมนุษย์ และผู้ที่ได้รับการศึกษาอย่างเหมาะสม คือ ผู้ที่สามารถใช้ชีวิตได้อย่างถูกต้อง ด้วยเหตุนี้ การศึกษาจึงเปรียบเสมือนปัจจัยในการดำรงชีวิตที่ทุกคนต้องแสวงหา และเพิ่มพูนเพื่อพัฒนาตนเอง ครอบคลุม หน้าที่การงาน ความก้าวหน้า และความมั่นคงของประเทศ ในยุคโลกาภิวัตน์ที่มีการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ และสังคมอย่างรวดเร็ว การจัดการศึกษาถือเป็นปัจจัยสำคัญในการช่วยให้มนุษย์มีหลักในการคิด รู้จัก เลือกรับ สามารถปรับตัวเข้ากับเหตุการณ์ และสิ่งใหม่ ๆ ได้ ทั้งนี้คุณภาพทรัพยากรมนุษย์เป็นหัวใจสำคัญยิ่งในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม โดยคุณภาพทรัพยากรมนุษย์ส่วนหนึ่งมาจากการศึกษา ระดับปฐมวัย ซึ่งจำเป็นต้องตอบสนองการพัฒนาศักยภาพของเด็กให้สอดคล้องกับลักษณะของสังคม ปัจจุบัน อันเป็นที่ยอมรับกันแล้วว่า ศักยภาพของมนุษย์ในสังคม สามารถบ่งบอกถึงสภาพความมั่นคงของสังคมนั้นได้ ดังนั้น อนาคตของแต่ละสังคมจึงขึ้นอยู่กับความสามารถในการอบรมเลี้ยงดูเด็กในรุ่นต่อ ๆ ไปให้มีสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเด็กในวันนี้ คือ พลเมืองผู้ประกอบการทำงานและผู้ปกครองต่อไปในอนาคต หากสังคมให้ความสำคัญในเรื่องของครอบครัวและเด็กอย่างจริงจังและชาญฉลาดแล้ว ในอนาคตเมื่อเด็กเหล่านั้นเจริญเติบโตขึ้นสังคม ก็จะได้รับผลตอบแทนกลับมาในรูปแบบของความอุดมสมบูรณ์ด้วยการเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบ (Nance. 2009: 17)

การศึกษาปฐมวัย จึงถือเป็นจุดเริ่มต้นของการวางรากฐานชีวิตที่มีความสำคัญที่สุด และเป็นช่วงของการรับการเรียนรู้ได้มากที่สุดในชีวิตซึ่งแนนซ์ (Nance. 2009: 7) ได้กล่าวอ้างถึง ข้อกำหนดของ National Association for the Education of Young Children (NAEYC) ว่าการศึกษาปฐมวัย ถือเป็นการวางรากฐานของการพัฒนาในทุกด้านของเด็กตั้งแต่แรกเกิดจนถึงอายุแปดปี จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2545 หมวด 4 มาตรา 22 ที่ระบุไว้ว่าการจัดการศึกษาต้องยึดหลักผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ ซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ที่ระบุว่าเป็นการจัดการศึกษาในลักษณะของการอบรมเลี้ยงดูให้การศึกษา เด็กควรได้รับการพัฒนาทั้งด้าน ร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาตามวัยและความสามารถของแต่ละบุคคล (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546: 3) การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กในวัยนี้จะเป็นการวางพื้นฐานทุก ๆ ด้านซึ่งจะส่งผลต่อไปในการเรียนรู้และการพัฒนาด้านต่าง ๆ ของเด็กในอนาคต (จิราพร นราศรี. 2550: 20) ทั้งนี้การปฏิรูปการ

เรียนรู้อย่างมีคุณภาพ ต้องอาศัยครูที่มีคุณภาพเนื่องจากครูเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนให้การปฏิบัติการศึกษาประสบความสำเร็จ หน้าที่หลักของครูคือการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับการปฏิบัติการเรียนรู้ ดังนั้น การพัฒนาครูนอกจากจะมุ่งให้ครูพัฒนาตนเองและพัฒนาวิชาชีพแล้ว ยังต้องปรับเปลี่ยนทัศนคติ พฤติกรรมการจัดประสบการณ์ และการจัดการเรียนการสอนอีกด้วย

การจัดการศึกษาปฐมวัย จึงควรจัดให้สอดคล้องกับพัฒนาการการเรียนรู้และความต้องการของเด็กแต่ละวัยเป็นสำคัญ ครูปฐมวัยจึงเป็นผู้มีบทบาทโดยตรง ในการจัดการเรียนการสอนให้แก่เด็ก ซึ่งจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสรุปได้ว่า พฤติกรรมการสอนของครูมี 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการเป็นแบบอย่าง ด้านการดูแลเด็ก ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และด้านการจัดการชั้นเรียน ครูเป็นผู้มีบทบาทในการเป็นต้นแบบ และการเป็นต้นแบบนี้เปรียบเสมือนเครื่องมือที่มีความสำคัญต่อการเรียนรู้ของเด็กเป็นอย่างมาก (Gordon and Browne, 1995: 13) ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญาของแบนดูรา (Social Cognitive Learning Theory) ซึ่งเห็นว่าคุณลักษณะของต้นแบบมีความสำคัญต่อการเรียนรู้ของเด็ก ส่วนใหญ่เด็กจะเลียนแบบพฤติกรรมและรับทัศนคติมาจากผู้ใหญ่ที่ใกล้ชิด ครูปฐมวัยเป็นผู้ที่ใกล้ชิดกับเด็กจึงจำเป็นต้องมีบทบาทในด้านการเป็นแบบอย่างทั้งการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของพฤติกรรมที่ต้องการให้เด็กปฏิบัติ และการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างด้านการควบคุมอารมณ์ของตนเอง (สุรางค์ ไคว์ตระกูล, 2544: 235-248) การเป็นแบบอย่างของครู จึงถือเป็นอีกหนึ่งบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ที่จะปฏิบัติตามของเด็กปฐมวัย นอกจากนั้น ครูยังเป็นผู้มีบทบาทในด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้เด็กมีพัฒนาการทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ดังนั้น ครูควรจัดประสบการณ์ที่หลากหลายโดยให้เด็กได้เรียนรู้ตามความสนใจ หรือให้เด็กได้แสดงออกในแนวทางที่เขาสนใจ เด็กจะเรียนรู้ได้เต็มศักยภาพเมื่อมีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่น เด็กได้มีการเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นกลุ่มเล็ก ๆ และเป็นรายบุคคล การให้เด็กได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับบุคคลอื่นทำให้เด็กได้ตรวจสอบความคิดของตนด้วย (สำนักงานคณะกรรมการชั้นพื้นฐาน, 2546: 23-47)

นอกจากนี้ ช่วงปฐมวัยเป็นช่วงที่เด็กสามารถเรียนรู้ทักษะและพฤติกรรมทางสังคมได้ดี ครูจึงควรจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กเพื่อให้เด็กเรียนรู้ที่จะพึ่งตนเอง เชื่อมั่นในตนเอง ร่วมรับรู้ความรู้สึกของผู้อื่น แสดงออกทางอารมณ์อย่างเหมาะสม ปฏิบัติตามมารยาทสังคม และมีพฤติกรรมแบบร่วมมือ (Gordon and Browne, 1995 : 214-216) การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่เด็กจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีพัฒนาการที่ครบทุกด้าน และเกิดการเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ นอกเหนือจากการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่เด็กแล้ว ครูยังเป็นผู้มีบทบาทในด้านการดูแลเด็กให้เติบโตไปในทิศทางที่มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง โดยการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเด็ก ให้ความรักและเอาใจใส่ และปฏิบัติต่อเด็กด้วยการยอมรับนับถือให้โอกาสเด็กในการแสดงความคิดเห็น

และตัดสินใจ สร้างข้อตกลงที่มีความหมายต่อเด็ก ตอบสนองต่อเด็ก เมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมทั้งที่เป็นที่ยอมรับและไม่ยอมรับ (Leatzow et al. 1983: 19-35) ดังนั้น หากครูปฐมวัยมีความเข้าใจความต้องการของเด็กเป็นรายบุคคล ก็จะช่วยให้การจัดการเรียนการสอนนั้นเป็นไปได้ง่ายขึ้น เด็กจะเกิดความรู้สึกที่ดีต่อครูมีความเข้าใจซึ่งกันและกัน อีกบทบาทหน้าที่ที่ครูผู้สอนมีส่วนในการดำเนินงานอย่างใกล้ชิดคือ การจัดการชั้นเรียน ได้แก่ การจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนให้มีระเบียบเรียบร้อย สะอาด ปลอดภัย มีบรรยากาศที่เอื้อให้เด็กทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง มีพื้นที่พอเพียงในการจัดกิจกรรม และมีสภาพแวดล้อมที่ป้องกันการเกิดปัญหาพฤติกรรม (Leatzow et al. 1983: 71) นอกจากนี้การจัดการชั้นเรียนยังรวมไปถึงกระบวนการต่าง ๆ ที่ครูวางแผนและเตรียมการล่วงหน้า แล้วนำมาปฏิบัติใช้ตามความจำเป็น ไม่ว่าจะเกี่ยวข้องกับสภาพห้องเรียน พฤติกรรมนักเรียนหรือการสอนของครู โดยคำนึงถึงความเหมาะสม และสอดคล้องกับพัฒนาการรอบด้านของเด็กเล็ก ทั้งนี้ เพื่อให้ห้องเรียนหรือชั้นเรียน บรรลุเป้าหมายทางการเรียน หากครูมีการจัดการชั้นเรียนที่ดีก็จะส่งผลให้เด็กมีความสนใจในการเรียนมากขึ้นและทำให้การจัดการเรียนการสอนของครูมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นด้วย (เกศราพรพรณ คงเจริญ. 2555: 4)

ในการพัฒนาครูผู้สอนปฐมวัยให้มีความรู้ความเข้าใจ และสามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ผู้บริหารต้องมีภาวะผู้นำซึ่งเป็นทักษะที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับผู้บริหารโรงเรียนในการบริหารงานโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ (ณัฐณี เวชกุล. 2551: 37) โดยผู้บริหารโรงเรียนจะประสบความสำเร็จมากที่สุด เมื่อให้ความสนใจกับการสอนและการเรียน ซึ่งสองสิ่งนี้มีความจำเป็นแต่ยังไม่เพียงพอต่อการพัฒนาของโรงเรียน (Reithwood and Riehl. 2003: 7) ดังนั้น ผู้บริหารจะต้องทำงานร่วมกับครู รวมถึงการอำนวยความสะดวกในการพัฒนาการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับความต้องการของเด็ก และมีลักษณะเป็นผู้ให้กำลังใจ ให้แรงบันดาลใจ และให้ผลสะท้อนกลับที่ได้จากการสังเกต และงานวิจัยที่น่าเชื่อถือ อันเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนของครู ซึ่งสามารถตรวจสอบโดยใช้กระบวนการประเมิน การเก็บรวบรวมข้อมูลในการประเมินประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอนที่เป็นรูปธรรมอันเหมาะสมในการพัฒนา ปรับปรุงการเรียนการสอน และที่สำคัญคือ ผู้บริหารต้องทำให้ครูมีความมั่นใจว่าครูสามารถขอความร่วมมือและความช่วยเหลือจากผู้บริหารได้ (McEwan. 2003: 133-134, 146-149) ผู้บริหารโรงเรียน จึงถือว่าเป็นบุคคลที่สำคัญอย่างยิ่ง ที่จะผลักดันการจัดการเรียนการสอนไปสู่ความสำเร็จ โดยการพัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในกระบวนการเรียนการสอน ส่งเสริมให้ครูได้ใช้เวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างเต็มเวลา สร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ รวมทั้งจัดหาสื่อการเรียนการสอนให้เพียงพอ และใช้สื่อการเรียนการสอนได้เหมาะสมกับวัยของเด็กด้วย (ศักดิ์สิทธิ์ แร่ทอง. 2549: 62, 56)

จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัย จำเป็นต้องอาศัยปัจจัยทางการบริหารหลายด้าน ในการที่จะทำให้คุณภาพการเรียนการสอนเป็นไปตามที่มุ่งหวังไว้ ซึ่งหนึ่งในปัจจัยที่สำคัญก็คือการนิเทศภายใน ซึ่งมีบทบาทและกระบวนการที่มีจุดมุ่งหมายในการปรับปรุง แก้ไข และส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนของครู การนิเทศภายในนั้น มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการจัดการเรียนการสอนปฐมวัยซึ่งมีความละเอียดอ่อนมากกว่าการสอนในระดับอื่น เนื่องจากเป้าหมายของการศึกษาปฐมวัยคือ การมุ่งพัฒนาศักยภาพของเด็กทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา การนิเทศภายในจึงถือเป็นกิจกรรมที่สำคัญที่สุดที่จะทำให้การจัดการศึกษาดังกล่าวมีประสิทธิภาพ อีกทั้ง เป็นการส่งเสริมให้ผู้บริหารคณะได้ปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนในชั้นเรียนของตนเองให้มีคุณภาพ เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่กำหนดไว้ (พัชรินทร์ ช้วยสิริ, 2554: 16) ผู้บริหารควรจัดการนิเทศภายใน โดยการให้ความรู้ด้านการศึกษาปฐมวัยแก่ครูผู้สอน ช่วยแนะนำการจัดการเรียนการสอน ให้ครูจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ต่าง ๆ ให้แก่เด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และมีการใช้สื่อการสอนได้อย่างเหมาะสม (เพ็ญจันทร์ มีนะจรัส, 2551:10) ดังนั้น การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน จึงเป็นงานที่อยู่ในความรับผิดชอบโดยตรงของผู้บริหารโรงเรียนอันเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญที่สุดต่อผลสำเร็จของการนิเทศภายในโรงเรียน นอกจากนี้การนิเทศภายในยังถือเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ครูผู้สอนอีกด้วย

นอกจากนี้ บรรยากาศขององค์กร หรือสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน ก็เป็นอีกปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อพฤติกรรมการสอนของครูปฐมวัย จากงานวิจัยของสตีร์และเพอร์เทอร์ (Steers and Porter, 1979: 317) พบว่า ว่าองค์กรที่มีบรรยากาศในการบริหารแบบใช้อำนาจมีผลทำให้บุคลากรในองค์กรนั้นเกิดความพึงพอใจในงานทำให้บรรลุผลสำเร็จ ส่วนบรรยากาศขององค์กรที่มุ่งที่คนซึ่งประกอบด้วย การติดต่อสื่อสารชนิดเปิด การให้ความสนับสนุนร่วมกัน และการกระจายอำนาจการตัดสินใจจะนำไปสู่การปฏิบัติงานที่ดีของบุคลากร ลดการออกจากงาน ลดต้นทุนการผลิตและลดเวลาในการฝึกอบรม ดังนั้นการสร้างบรรยากาศขององค์กร ที่เอื้อต่อการปฏิบัติงานจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการเพิ่มประสิทธิผล และความพึงพอใจต่อผู้ปฏิบัติหน้าที่และผู้บริหารขององค์กร ทั้งนี้ ผู้บริหารต้องสร้างวัฒนธรรมและบรรยากาศร่วมกับครู เด็ก และผู้ปกครอง ในการสร้างความคาดหวังผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กสูง มีการจัดสรรและควบคุมเวลาที่ใช้ในการเรียนการสอนที่ชัดเจน และมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารมีการสร้างเสริมขบวนการ กฎเกณฑ์ในการสร้างวัฒนธรรม บรรยากาศ และปรับเปลี่ยนด้านพฤติกรรมไปพร้อมกันกับครูและเด็กตามความเหมาะสม (McEwan, 2003: 149-154) โดยผู้บริหาร ควรมีการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนที่ดี เพื่อให้ครูมีความสบายใจมีความกระตือรือร้นในการทำงาน มีความสะดวกสบายต่าง ๆ รวมถึงมีสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติที่

เหมาะสม ร่วมรื้อน ปลอดภัย บรรยากาศแวดล้อมโรงเรียน มีความสัมพันธ์กับบทบาทหน้าที่ของคุณ เนื่องจากว่าหากครู มีความรู้สึกที่ดีต่อสภาพแวดล้อมของโรงเรียน ก็จะส่งผลให้เกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน มีขวัญและกำลังใจที่ดีในการทำงาน เกิดความพึงพอใจในการบริหารงานของผู้บริหาร สิ่งเหล่านี้ มีอิทธิพลทำให้ครูในโรงเรียนมีความเต็มใจในการปฏิบัติหน้าที่การสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (สุวรรณณี ทองคำ. 2549: 68)

การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย มีโรงเรียนอนุบาลเป็นหน่วยงานหัวใจของการพัฒนาอนาคต การบริหารการศึกษาจะต้องเข้าใจและตระหนักว่า เป็นสหวิทยาการที่ต้องพึ่งความชำนาญของนักวิชาชีพเฉพาะทาง ที่สานต่อเชื่อมกันอย่างสนิท ไม่ใช่ของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง โดยผู้บริหารและครูผู้สอนรวมถึงผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายจะต้องร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดสัมพันธ์กัน เพื่อพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพ (กุลยา ตันติผลาชีวะ. 2542: 28-29) สำหรับโรงเรียนอนุบาลเอกชน ในกรุงเทพมหานคร ปัจจุบันมีจำนวน 320 โรงเรียน โดยมีหลักในการจัดการศึกษาและดูแลเด็กเพื่อเตรียมความพร้อม และพัฒนาเด็กทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้เหมาะสมกับวัยเป็นสำคัญ ทั้งนี้ พฤติกรรมการสอนของครูมีความสำคัญต่อการพัฒนา และเสริมสร้างการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากครูเป็นผู้ที่ใกล้ชิดกับเด็ก โดยเด็กจะเลียนแบบพฤติกรรมของครูผู้สอน ดังนั้น พฤติกรรมการสอนของครูในด้าน การเป็นแบบอย่าง การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การดูแลเด็ก และการจัดการชั้นเรียน มีความเกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยโดยตรง ผู้บริหารจึงควรส่งเสริม และสนับสนุนให้ครูปฐมวัยมีพฤติกรรมการสอนที่ดี เพื่อให้เด็กมีพฤติกรรมเหมาะสมกับวัย และเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพ

จากความสำคัญที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชน จึงให้ความสนใจในการศึกษาปัจจัยทางการบริหารที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสอนของครูปฐมวัยในโรงเรียนอนุบาลเอกชน จังหวัดกรุงเทพมหานคร โดยทำการศึกษาพฤติกรรมการสอนของครูทั้งสี่ด้านที่ประกอบด้วย การเป็นแบบอย่าง การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การดูแลเด็ก และการจัดการชั้นเรียน และทำการศึกษาปัจจัยทางการบริหารที่สนับสนุนพฤติกรรมการสอนของครู ได้แก่ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร การนิเทศภายใน และบรรยากาศองค์การ เพื่อให้ทราบพฤติกรรมการสอนของครูในสี่ด้านว่ามี การปฏิบัติ และมีความสัมพันธ์กันมากน้อยเพียงใด ซึ่งผลของการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารในการพัฒนาการบริหารงานเพื่อส่งเสริมให้ครูมีพฤติกรรมการสอนที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการสอนของครูปฐมวัย ได้แก่ การเป็นแบบอย่าง การจัดประสบการณ์ การเรียนรู้ การดูแลเด็ก และการจัดการชั้นเรียน ในโรงเรียนอนุบาลเอกชน จังหวัดกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาปัจจัยทางการบริหาร ได้แก่ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร การนิเทศภายใน และบรรยากาศองค์การ ในโรงเรียนอนุบาลเอกชน จังหวัดกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางการบริหารกับพฤติกรรมการสอนของครูปฐมวัย ในโรงเรียนอนุบาลเอกชน จังหวัดกรุงเทพมหานคร

ความสำคัญของการวิจัย

ปัจจัยทางการบริหารที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการสอนของครูปฐมวัยในโรงเรียนอนุบาลเอกชน จังหวัดกรุงเทพมหานคร นั้นประกอบด้วยสาระสำคัญ 3 หลักการ ซึ่งผลจากการดำเนินการวิจัยจะทำให้เกิดผลประโยชน์ดังนี้

1. ทำให้ทราบระดับพฤติกรรมการสอนของครูปฐมวัย เพื่อให้ครูปฐมวัยได้นำไปปรับปรุงหรือพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของตนให้ดียิ่งขึ้น
2. ทำให้ทราบระดับปัจจัยทางการบริหารเพื่อเป็นข้อมูลให้ผู้บริหารโรงเรียนอนุบาล หรือผู้ที่เกี่ยวข้องใช้เป็นข้อมูลในการส่งเสริม หรือพัฒนาพฤติกรรมการสอนให้อยู่ในระดับที่สูงขึ้นต่อไป
3. ทำให้ทราบปัจจัยทางการบริหารที่มีความสำคัญและมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสอนของครูปฐมวัย เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชนให้สามารถส่งเสริมพฤติกรรมการสอนของครูปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูระดับชั้นปฐมวัยในโรงเรียนอนุบาลเอกชน จำนวน 320 โรงเรียน ปีการศึกษา 2555 จังหวัดกรุงเทพมหานคร จาก 50 เขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ครูระดับชั้นปฐมวัยจำนวน 373 คน ในโรงเรียนอนุบาลเอกชน จังหวัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2555 กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครจซี่ และมอร์แกน แล้วทำการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling) เพื่อให้ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างตามที่ต้องการ

ตัวแปรที่ศึกษา ประกอบด้วย

1. ปัจจัยทางการบริหาร ได้แก่
 - 1.1 ภาวะผู้นำของผู้บริหาร

- 1.2 การนิเทศภายใน
- 1.3 บรรยายภาคองค์การ
2. พฤติกรรมการสอนของครูปฐมวัยใน 4 ด้าน ได้แก่
 - 2.1 การเป็นแบบอย่าง
 - 2.2 การจัดประสบการณ์การเรียนรู้
 - 2.3 การดูแลเด็ก
 - 2.4 การจัดการชั้นเรียน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **ครู** หมายถึง ครูผู้สอนระดับชั้นปฐมวัย ในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 ถึงระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 ในโรงเรียนอนุบาลเอกชน จังหวัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2555

2. **โรงเรียนอนุบาลเอกชน** หมายถึง โรงเรียนอนุบาลเอกชน จังหวัดกรุงเทพมหานคร ที่เปิดสอนในระดับก่อนประถมศึกษา ปีการศึกษา 2555

3. **พฤติกรรมการสอนของครูปฐมวัย** หมายถึง การแสดงออกของครูระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1-3 ที่เป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็ก มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมประสบการณ์การเรียนรู้ และพัฒนาการของเด็ก มีการเอาใจใส่ดูแลเด็กอย่างเหมาะสม และมีการจัดการชั้นเรียน สร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก โดยมีองค์ประกอบ 4 ด้าน ดังนี้

3.1 **การเป็นแบบอย่าง** หมายถึง การที่ครูแสดงออกทางพฤติกรรม หรือทางอารมณ์ อย่างเหมาะสม โดยตั้งใจแสดงออกเพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีในการปฏิบัติให้แก่เด็กดังนี้ ครูมีการแต่งกาย สะอาด เหมาะสมกับกาลเทศะ มีการจัดสื่ออุปกรณ์ ของใช้ต่างๆอย่างเป็นระเบียบ รู้จักกล่าวคำขอโทษ และขอบคุณแก่เด็ก พูดกับเด็กด้วยน้ำเสียงที่นุ่มนวล สุภาพ ใช้เสียงในระดับที่พอดี สื่อสารกับเด็กได้อย่างชัดเจน มีสติ และรู้จักควบคุมอารมณ์ตนเอง

3.2 **การจัดประสบการณ์การเรียนรู้** หมายถึง การกระทำที่ครูกระตุ้น ส่งเสริมเด็ก ให้เกิดการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลาย ตามหลักสูตร กำหนด โดยการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ได้แก่ กิจกรรมเสรี กิจกรรมสร้างสรรค์ กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ เกมการศึกษา กิจกรรมกลางแจ้ง และกิจกรรมเสริมประสบการณ์ ที่พัฒนาให้เด็กมีพัฒนาการครบทุกด้านทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ฝึกให้เด็กมีความเชื่อมั่นในตนเอง มีมารยาทและระเบียบวินัย รู้จักวัฒนธรรม ประเพณี มีความคิดสร้างสรรค์ รู้จักคิดแก้ไขปัญหา คิดอย่างมีเหตุผล รู้จักรับฟังและมีความเข้าใจผู้อื่น สามารถทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ในชีวิตประจำวันอย่างมีความสุข

3.3 การดูแลเด็ก หมายถึง การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเด็กโดยการให้คำตักเตือนแก่เด็ก มีการปฏิบัติต่อเด็กด้วยความยอมรับนับถือ ได้แก่ การรับฟังความคิดเห็นของเด็ก เปิดโอกาสให้เด็กได้มีการเลือกและตัดสินใจ สร้างข้อตกลงที่มีความหมายต่อเด็ก และตอบสนองต่อเด็กอย่างเหมาะสมต่อพฤติกรรมของเด็ก เช่น การให้กำลังใจแก่เด็ก การให้ความสำคัญกับเหตุผล สอนให้เด็กแก้ไขข้อผิดพลาดของตนเอง

3.4 การจัดการชั้นเรียน หมายถึง การที่ครูผู้สอนมีการจัดเตรียมสภาพห้องเรียนที่สะอาด เป็นระเบียบเรียบร้อย และเอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก มีการจัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ และพื้นที่ให้พอเพียงในการทำกิจกรรมของเด็ก รวมถึงการสร้างระเบียบวินัยในชั้นเรียน ครูและเด็กมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันเพื่อรักษาสภาพบรรยากาศในชั้นเรียน และป้องกันการเกิดปัญหาพฤติกรรม รวมถึงการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนของครู โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล การสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ สนับสนุนให้เด็กกล้าแสดงออก และมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม เพื่อให้เด็กสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. ปัจจัยทางการบริหาร หมายถึง การปฏิบัติของผู้บริหารตามความคิดเห็นของครู เพื่อส่งเสริม และสนับสนุน ให้ครูมีพฤติกรรมการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยได้อย่างเหมาะสม ในการวิจัยครั้งนี้ ได้ศึกษาปัจจัย 3 ด้าน คือ

4.1 ภาวะผู้นำของผู้บริหาร หมายถึง พฤติกรรมการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียน ได้แก่ ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ที่ดี มีการกำหนดเป้าหมาย และวิธีการทำให้บรรลุเป้าหมาย เป็นตัวอย่างที่ดีในการปฏิบัติงาน ช่วยเหลือ และชี้แนะครู อำนวยความสะดวก ให้คำปรึกษาหารือ ให้โอกาสในการทำงานให้กำลังใจ รวมทั้งทำงานร่วมกันกับครูโดยไม่ถือความสัมพันธ์ส่วนตัว สนับสนุนให้ครูพัฒนาตนเอง มีการนำแนวคิดใหม่เข้าสู่โรงเรียนและห้องเรียน มีความสามารถในการถ่ายทอดงาน ร่วมมือกับคณะครูในการวางแผนตัดสินใจ ในการกำหนดวัตถุประสงค์ แผนยุทธศาสตร์ ในการพัฒนาการเรียนการสอน เพื่อให้ครูปฏิบัติการสอนได้บรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย รวมทั้งมีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่มีระบบการบริหารที่ตรวจสอบได้

4.2 การนิเทศภายใน หมายถึง การที่ผู้บริหารสร้างคุณลักษณะที่ดีในการจัดการเรียนการสอนของครู มีการวางแผน กำหนดเป้าหมาย และระยะเวลาในการนิเทศภายใน แล้วดำเนินการตามขั้นตอนที่วางไว้ มีการกำกับติดตาม และประเมินผล ผู้บริหารให้ความช่วยเหลือครูโดยการเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและบทบาทหน้าที่ของครู สนับสนุนสื่อการเรียนการสอน ให้คำแนะนำปรึกษา เพื่อให้ครูมีการพัฒนาตนเอง และนำไปปรับปรุง แก้ไข การจัดการเรียนการสอนให้แก่เด็กปฐมวัยได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

4.3 บรรยากาศองค์การ หมายถึง การที่ผู้บริหารมีการจัดสภาพแวดล้อมการทำงานภายในโรงเรียนได้อย่างเหมาะสม ได้แก่ สภาพห้องเรียน และสภาพแวดล้อมในโรงเรียน ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน รับฟังความคิดเห็นของครู สร้างบรรยากาศในการปฏิบัติงานให้มีบรรยากาศที่ดี ทำให้ปฏิบัติงานอย่างมีความสุข ส่งเสริมให้ครูได้ใช้เวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างเต็มเวลา มีการจัดสรรและควบคุมเวลาที่ใช้ในการเรียนการสอน ผู้บริหารส่งเสริมและสนับสนุน ช่วยเหลือครูในทุกด้าน มีการอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอน การจัดหาสื่อการเรียนการสอน การจัดสถานที่ภายในโรงเรียนให้สะอาด เหมาะสม และเอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก รวมถึงสถานที่พักผ่อนสำหรับบุคลากรอย่างเหมาะสม และพอเพียง

กรอบแนวคิดในการทำวิจัย

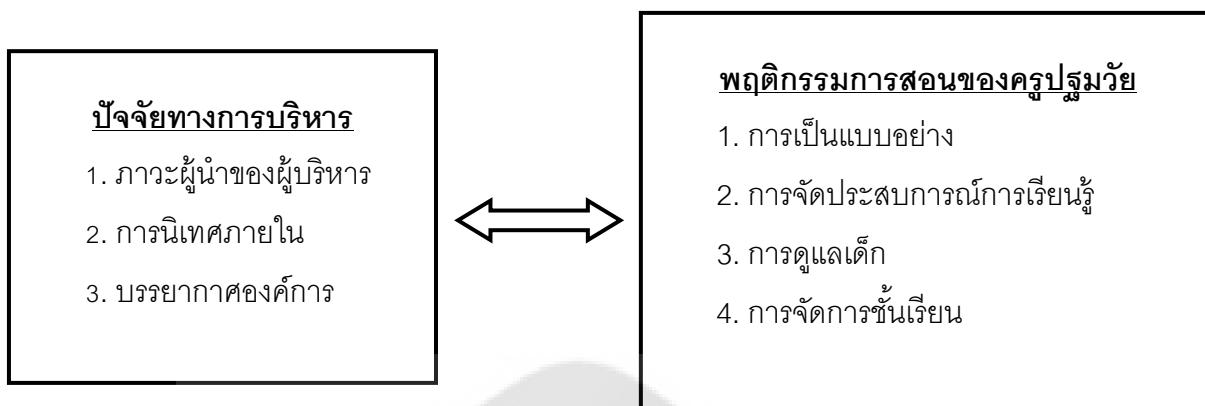
ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษกรอบแนวคิดดังนี้

1. ผู้วิจัยได้ศึกษา พฤติกรรมการสอนของครูปฐมวัยใน 4 ด้าน ได้แก่ 1) การเป็นแบบอย่าง 2) การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ 3) การดูแลเด็ก และ 4) การจัดการชั้นเรียน จากงานวิจัยของ นฤมล เนียมหอม (2549.) โดยผู้วิจัยได้ศึกษาปัจจัยทางการบริหารที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมของครูเด็กปฐมวัยในโรงเรียนอนุบาลเอกชน จังหวัดกรุงเทพมหานคร โดยใช้แบบสอบถามกับครูระดับชั้นปฐมวัย ซึ่งกล่าวว่าการเป็นแบบอย่างของครูถือเป็นเครื่องมือในการสอนที่ดีที่สุด เนื่องจากคุณลักษณะของตัวแบบมีความสำคัญต่อการเรียนรู้ของเด็ก ครูต้องปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเด็กโดยรู้จักการควบคุมตนเองเพื่อให้แสดงออกต่อเด็กอย่างเหมาะสมทั้งในด้านการแต่งกาย การกระทำ และวาจา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจิวาพร นราศรี (Culkin.1949: 104-107; อ้างอิงจากจิวาพร นราศรี. 2550:119) ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ครูอนุบาลจะต้องมีลักษณะอันเป็นที่พึงประสงค์ของเด็ก เช่น ไม่พูดเสียงดังจนเกินไปเวลาสอน ใช้น้ำเสียงให้เด็กฟังแล้วเกิดความอบอุ่น กิริยาท่าทางไม่รีบร้อน ไม่แสดงสีหน้าเบื่อหน่ายเด็กให้เห็นมีความกระตือรือร้นในการทำงาน แสดงความเป็นเพื่อนกับเด็ก มีทัศนคติที่ดีต่อการทำงาน และมีอารมณ์ร่าเริงแจ่มใสอยู่เสมอ นอกจากนี้ พฤติกรรมการสอนของครูปฐมวัยในด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ด้านการดูแลเด็ก และการจัดการชั้นเรียนได้ศึกษาแนวคิดจาก ลีทไซว์ และคณะ (Leatzow et al. 1983) ในด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมให้เด็กเกิดการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติ จากการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น กิจกรรมเสรี กิจกรรมสร้างสรรค์ กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ เกมการศึกษา กิจกรรมกลางแจ้งและกิจกรรมเสริมประสบการณ์ ที่พัฒนาให้เด็กมีพัฒนาการครบทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ฝึกให้เด็กมีความเชื่อมั่นในตนเอง มีมารยาทและระเบียบวินัย มีความคิดสร้างสรรค์ รู้จักคิด แก้ไขปัญหา คิดอย่างมีเหตุผล รู้จักรับฟังและมีความเข้าใจผู้อื่น สามารถทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้

อย่างมีความสุข เด็กเรียนรู้ที่จะพึ่งตนเอง ปฏิบัติตามมารยาทของสังคม และมีพฤติกรรมแบบร่วมมือ ในด้านการดูแลเด็ก ครู มีบทบาทสำคัญในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเด็ก ปฏิบัติต่อเด็กด้วยความ ยอมรับนับถือ และตอบสนองเด็กอย่างเหมาะสม และในด้านการจัดการชั้นเรียน ครู เป็นผู้ที่มีบทบาทใน การจัดชั้นเรียนให้สะอาด เป็นระเบียบเรียบร้อยมีสภาพที่เอื้อให้เด็กทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้ สร้างวินัยใน ชั้นเรียนและสร้างสภาพแวดล้อมที่ป้องกันการเกิดปัญหาพฤติกรรมรวมถึงการจัดการเรียนการสอนของ ครูอย่างมีประสิทธิภาพด้วย

2. ผู้วิจัยได้ ศึกษาปัจจัยทางการบริหารใน 3 ด้าน ได้แก่ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร การนิเทศ ภายใน และบรรยากาศองค์การ จากแนวคิดของสวีเน่ (Sweeney. 1986: 349) ที่กล่าวว่า ปัจจัย ภาวะผู้นำของผู้บริหาร การนิเทศภายใน และบรรยากาศองค์การ สำคัญอย่างยิ่งในการผลักดันการ จัดการเรียนการสอนไปสู่ความสำเร็จ ผู้บริหารสามารถที่จะพัฒนาความเป็นผู้นำครูได้โดยการเป็นผู้ที่ ช่วยเหลือและชี้แนะครู อำนวยความสะดวก ให้คำปรึกษาหารือ ให้กำลังใจ มีการพัฒนาครูให้ มีความรู้ ความเข้าใจ ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในกระบวนการเรียนการสอน สนับสนุนสื่อการเรียนการสอน มี การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในประเด็นการสอน ร่วมมือกับคณะครูในการวางแผนตัดสินใจในการ พัฒนาการเรียนการสอน รวมทั้งการสร้างบรรยากาศที่ดีภายในโรงเรียน เพื่อให้ครูมีความสบายใจใน การทำงานและปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดย ศักดิ์สิทธิ์ แร่ทอง (2549: 101) ได้ ศึกษาตัวแปรที่สามารถพยากรณ์พฤติกรรมการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ ความเป็นผู้นำ ทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้งนี้ พิชรินทร์ ช่วยศิริ (2554: 119-120) ได้ศึกษาการดำเนินงาน นิเทศภายในโรงเรียน พบว่า การดำเนินงานนิเทศภายในมีการดำเนินการ ดังนี้ การให้ความช่วยเหลือ แก่ครูโดยตรงมีการส่งเสริมให้ครูมีความรู้และให้การสนับสนุนเครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ และวิธีการ จัดการเรียนการสอน ด้านการพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่ม มีการพัฒนาให้ครูมีทักษะการทำงานกลุ่ม เข้าใจบทบาทของตน รับผิดชอบหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายตามโครงสร้างการบริหารงาน

ตัวแปรที่ศึกษา

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมุติฐานในการวิจัย

ปัจจัยทางการบริหารมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการสอนของครูปฐมวัยในโรงเรียนอนุบาลเอกชน จังหวัดกรุงเทพมหานคร

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. การบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนอนุบาลเอกชน
 - 1.1 ประวัติความเป็นมาของโรงเรียนอนุบาลเอกชน
 - 1.2 แนวคิดการบริหารจัดการโรงเรียนเอกชน
 - 1.3 โรงเรียนอนุบาลเอกชนในกรุงเทพมหานคร
2. การจัดการเรียนการสอนของครูปฐมวัย
 - 2.1 ความหมายของการจัดการเรียนการสอน
 - 2.2 จุดมุ่งหมายของการจัดการเรียนการสอนให้แก่เด็กปฐมวัย
 - 2.3 รูปแบบการสอนปฐมวัย
 - 2.4 บทบาทหน้าที่ของครูปฐมวัย
3. พฤติกรรมการสอนของครูปฐมวัย
 - 3.1 การเป็นแบบอย่าง
 - 3.2 การจัดประสบการณ์การเรียนรู้
 - 3.3 การดูแลเด็ก
 - 3.4 การจัดการชั้นเรียน
4. ปัจจัยทางการบริหารที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสอนของครูปฐมวัย
 - 4.1 ภาวะผู้นำของผู้บริหาร
 - 4.2 การนิเทศภายใน
 - 4.3 บรรยากาศองค์การ
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 5.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

1. การบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนอนุบาลเอกชน

1.1 ประวัติความเป็นมาของโรงเรียนอนุบาลเอกชน

ในสมัยศตวรรษที่ 3 นักปรัชญา ชาวกรีก พลาโต (Plato) และอริสโตเติล (Aristotle) ได้ให้ความสำคัญในการศึกษาของเด็กก่อนวัยเรียน พลาโต เชื่อว่า รัฐควรให้การดูแลเลี้ยงดูเด็กตั้งแต่ก่อนวัยเรียน แนวคิดนี้ได้รับการสนับสนุนและส่งเสริม โดยอริสโตเติล ซึ่งคิดว่าเด็กในวัยก่อนอายุ 7 ขวบ ควรได้รับการเลี้ยงดูจากบ้าน และให้การศึกษาเป็นกิจลักษณะหลังจากเด็กมีอายุมากกว่า 7 ขวบ ในสมัยกลางระหว่างศตวรรษที่ 4 ถึง ศตวรรษที่ 16 ปีค.ศ.1483- 1546 ได้มีแนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาของเด็กก่อนวัยเรียน โดยนักการศึกษาชื่อมาติน ลูเธอร์ (Martin Luther) เน้นว่าสถาบันครอบครัวเป็นสถาบันการศึกษาที่สำคัญที่สุดของเด็กก่อนวัยเรียน แนวคิดนี้นำไปสู่การปฏิบัติ ในศตวรรษต่อมาโดยจอห์น เอมอส โคมินิอุส (John Amos Comenius) เสนอว่าเด็กทุกคนควรได้รับการศึกษาโดยที่เด็กก่อนวัยเรียนถึงอายุ 6 ขวบ ควรได้รับการศึกษาในโรงเรียนแม่ (Mother School) โดยเน้นที่ความชัดเจนและเป็นรูปธรรมให้มากที่สุด เขาได้เขียนหนังสือที่เต็มไปด้วยรูปภาพเพื่อใช้สอนเด็กเป็นเล่มแรก โคมินิอุสเห็นว่า สุขภาพที่สมบูรณ์ของเด็กจะเป็นสื่อที่สำคัญในการพัฒนาสติปัญญา และอารมณ์ขันจะเป็นตัวกระตุ้นความสนใจ นอกจากนี้การศึกษาของเด็กควรจะเป็นไปตามธรรมชาติ ไม่มีการบังคับ แนวคิดนี้ได้รับการยอมรับพัฒนาโดยนักปรัชญาในรุ่นหลังต่อมา จนถึงสมัยประมาณศตวรรษที่ 17 มีแนวคิดใหม่ ๆ ที่มองเห็นความสำคัญแห่งธรรมชาติมากขึ้น ในปีค.ศ.1712-1778 รุสโซ (Jean Jacques Rousseau) นักปราชญ์ชาวฝรั่งเศสเป็นเรื่องการให้เด็กทำกิจกรรมการเรียนรู้ตามธรรมชาติ ไม่เน้นเรื่องความจำ

นักการศึกษาชาวสวิสชื่อ โจฮาน เปสตาลอสซี (Johann Pestalozzi) ตัวแทนของสัญลักษณ์ของการศึกษาเด็กเล็ก เขาต่อต้านการกักกันเด็กยากจนจากการให้การศึกษา การให้การศึกษาในลักษณะการเรียน แบบท่องจำและการลงโทษเด็กอย่างรุนแรง และในปีค.ศ.1782-1852 นักการศึกษาชาวเยอรมันชื่อ เฟรดเดอริค เฟรเบล (Friedrich Froebel) ได้รับการยกย่องว่าเป็นบิดาแห่งการอนุบาลศึกษา แนวคิดของเขาเป็นที่ยอมรับและนิยมกันมากจนถึงปัจจุบัน เขาเชื่อว่าครูควรส่งเสริมพัฒนาการตามธรรมชาติ ของเด็กให้เจริญขึ้น ด้วยการกระตุ้นให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ เขาได้ตั้งโรงเรียนอนุบาลขึ้นที่เมืองแบล็คเคนเบอร์ก ใน ค.ศ. 1837 เรียกว่า "Kindergarten" เป็น ภาษาเยอรมัน แปลว่า สวนเด็ก มีหลักในการจัดกิจกรรมดังนี้

1. การเล่นเป็นการเรียนของเด็ก เด็กจะเกิดการพัฒนาตัวเอง
2. เกมและเพลง ช่วยให้เด็กเกิดประสบการณ์ในการเรียนด้วยตนเอง
3. การใช้วัสดุอุปกรณ์ เสริมสร้างให้เด็กเกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
4. การฝึกให้เด็กได้ทำงานต่างๆ ที่ช่วยฝึกและพัฒนาการทางนิสัยและการเรียนรู้ธรรมชาติ

ในปีค.ศ. 1859 – 1952 จอห์น ดิวอี้ (John Dewey) นักปรัชญาและนักจิตวิทยาชาวอเมริกัน ได้ชื่อว่าเป็นนักปฏิรูปการศึกษาที่มีชื่อเสียงของสหรัฐอเมริกา แนวคิดของเขาคือการคำนึงถึงความสำคัญของการมีความอิสระทางปัญญา (Freedom of Intelligence) ของเด็ก ในขณะที่เดียวกันก็ต้องเห็นความสำคัญของการมีความอิสระทางกายภาพของเด็กด้วย การมีความอิสระทางกายภาพของเด็กจะเป็นสื่อไปสู่การมีความอิสระทางสติปัญญา ต่อมาในปีค.ศ.1870-1952 แพทย์หญิงชาวอิตาลีคนแรก มาเรีย มอนเตสซอรี (Maria Montessori) ได้สร้างสถานเลี้ยงเด็กขึ้นเป็นครั้งแรกใน ค.ศ. 1907 ที่เมืองโรม ประเทศอิตาลี หลักสูตรของมอนเตสซอรีถูกสร้างขึ้นเพื่อให้เหมาะสมกับความต้องการของเด็กปฐมวัย ครูที่สอนมีหน้าที่เตรียมสภาพแวดล้อมเพื่อเด็กจะได้พัฒนาทักษะและบุคลิกภาพของตนได้อย่างเต็มที่ หัวใจของการเรียนรู้ตามแนวความคิดนี้คือ ปฏิบัติตามข้อได้ซึ่งกันและกันของเด็ก และการเรียนรู้จากสื่อการสอนที่จัดขึ้น

โรงเรียนเอกชนของไทย ได้เริ่มมีบทบาทสำคัญตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัย โดยจัดการศึกษาในวัด วังจนคณะมิชชันนารีชาวอเมริกันได้เข้ามาเผยแพร่ศาสนา และสอนหนังสือให้กับประชาชนที่สนใจ จึงเป็นที่กล่าวถึงของคนไทยในสมัยรัชกาลที่ 5 ได้นำระบบการศึกษาแบบตะวันตกเข้ามาจัดในประเทศไทยและเปิดโอกาสให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ในต้นรัชกาลที่ 6 ได้เปลี่ยนชื่อจากโรงเรียน “เซนต์คัธรี” มาเป็น “โรงเรียนบุคคล” ซึ่งอยู่ในการควบคุมดูแลของกระทรวงศึกษาธิการ และในปี 2561 ได้มีการประกาศพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ฉบับแรก และเปลี่ยนชื่อจากโรงเรียนเอกชน เป็นโรงเรียนราษฎร์ ต่อมาในปี พ.ศ.2518 รัฐบาลได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ฉบับที่ 2 จนกระทั่งถึงปี 2525 ก็มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชนซึ่งเป็นฉบับที่ใช้อยู่ในปัจจุบันและเปลี่ยนชื่อเรียกจากโรงเรียนราษฎร์ เป็น โรงเรียนเอกชน จนถึงปัจจุบัน (วุฒิชัย มูลศิลป์. 2531: online)

โรงเรียนอนุบาลเอกชนในปัจจุบัน มีการกำหนดประเภทระดับของโรงเรียนเอกชนในประกาศกระทรวงศึกษาธิการเมื่อ 25 พฤศจิกายน 2525 โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 15 แห่งพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ.2545 โดยโรงเรียนเอกชนที่จัดการศึกษาตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการมีการจัดรูปแบบการศึกษาเป็น 2 แบบได้แก่ โรงเรียนที่จัดรูปแบบการศึกษาในระบบโรงเรียนตามมาตรา 15(1) เป็นโรงเรียนประเภทสามัญศึกษา และโรงเรียนที่จัดเป็นรูปแบบการศึกษาสงเคราะห์ ซึ่งโรงเรียนทั้ง 2 รูปแบบนี้จะเปิดสอนในระดับอนุบาลและตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานโรงเรียนอนุบาลเอกชน พ.ศ.2531 และแก้ไข (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2544 และแก้ไข (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2545 (สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน. 2548: 119-125 อ้างอิงจาก เหมวรรณ แต่งอ่อน. 2550:13) ทั้งนี้ นโยบายในการจัดการศึกษาระดับอนุบาลในโรงเรียนเอกชนมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

- 1) เพื่อเตรียมความพร้อมนักเรียน อายุ 3-5 ปี
- 2) เพื่อให้การเตรียมความพร้อมต้องจัดให้บูรณาการเหมาะสมกับวัยของนักเรียนทั้งใน
ด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา และจิตใจ
- 3) เพื่อให้การพัฒนา การเตรียมความพร้อมของนักเรียนได้รับการดูแลจากบุคลากรที่มีความ
ความรู้และประสบการณ์
- 4) เพื่อพัฒนาแนวการจัดประสบการณ์แผนการจัดประสบการณ์คู่มือครู สื่อการเรียน
การสอนให้เหมาะสมกับวัยของนักเรียน

จากข้อมูลข้างต้นสรุปได้ว่า การศึกษาปฐมวัยนั้นมีมายาวนาน โดยโรงเรียนเอกชนของไทย
ได้เริ่ม มีบทบาทสำคัญตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัย ในปัจจุบันโรงเรียนเอกชนที่จัดการศึกษาตามหลักสูตร
กระทรวงศึกษาธิการมีการจัดรูปแบบการศึกษาเป็น 2 แบบ ได้แก่ โรงเรียนที่จัดรูปแบบการศึกษาใน
ระบบโรงเรียน ตามมาตรา 15(1) เป็นโรงเรียนประเภทสามัญศึกษาและโรงเรียนที่จัดเป็นรูปแบบ
การศึกษาสงเคราะห์ซึ่งโรงเรียนทั้ง 2 รูปแบบ นี้จะเปิดสอนในระดับอนุบาลด้วย

1.2 แนวคิดการบริหารจัดการโรงเรียนเอกชน

การจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนหลังจากที่ได้มีนโยบายปฏิรูปการศึกษาซึ่ง
กระทรวงศึกษาธิการได้ถูกเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ระบบโครงสร้างใหม่ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหาร
ราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 และในส่วนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ซึ่ง
เป็นหน่วยงานที่คอยกำกับดูแลโรงเรียนเอกชนนั้น คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม 2545
อนุมัติให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เป็นหน่วยงานที่มีฐานะเทียบเท่ากรมสังกัด
สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ โดยไม่มีฐานะเป็นนิติบุคคล สำหรับเป็นหน่วยงานกลางในการ
ส่งเสริมและประสานงานการศึกษาเอกชนในระดับประเทศ รวมทั้งได้เปลี่ยนชื่อเป็นสำนักบริหารงาน
คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน โดยตามกฎหมายกระทรวงเรื่องการแบ่งส่วนราชการสำนักงาน
ปลัดกระทรวง ศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 ลงวันที่ 7 กรกฎาคม 2547 ให้สำนักบริหารงานคณะกรรมการ
ส่งเสริมการศึกษาเอกชน มีอำนาจหน้าที่ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546: 61-62)

- 1) เป็นหน่วยงานในการส่งเสริมและประสานงานการศึกษาเอกชน และดำเนินการให้มีการ
ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาเอกชน
- 2) เสนอนโยบาย ยุทธศาสตร์แผนพัฒนาการศึกษาเอกชน กำหนดกฎระเบียบและเกณฑ์
มาตรฐานกลางในการจัดการศึกษาเอกชน รวมทั้งส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการ การประกันคุณภาพ
การวิจัยและพัฒนาเพื่อปรับปรุงคุณภาพการศึกษาเอกชน
- 3) ดำเนินการเกี่ยวกับกองทุนการศึกษาเอกชน การอุดหนุนการศึกษาเอกชน
การคุ้มครองการทำงาน สิทธิประโยชน์ของครูบุคคลากรทางการศึกษาและผู้เกี่ยวข้องกับการจัด
การศึกษาเอกชน

4) เป็นศูนย์ส่งเสริมสนับสนุนข้อมูลและทะเบียนกลางทางการศึกษาเอกชน ตลอดจนติดตามตรวจสอบและประเมินผลการจัดการศึกษาเอกชน

5) ปฏิบัติงานร่วมกันหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งตามโครงสร้างใหม่นี้ในส่วนภูมิภาคมีสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ รวมถึงดำเนินการในส่วนของการศึกษาเอกชนด้วย

จะเห็นได้ว่าตามโครงสร้างการบริหารจัดการของกระทรวงศึกษาธิการที่เปลี่ยนแปลงใหม่นี้ ทำให้หน่วยงานในส่วนกลางต้องลดบทบาทลง เหลือเพียงแค่คอยส่งเสริมสนับสนุน และประสานการจัดการศึกษาให้เป็นไปตามนโยบายเท่านั้น โดยที่การบริหารงานด้านวิชาการ หรือการจัดการเรียนการสอนจะมุ่งเน้นไปที่โรงเรียนเป็นหลัก ดังนั้นโรงเรียนจึงมีอิสระที่จะบูรณาการด้านวิชาการหรือการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบที่หลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างกว้างขวาง นับว่าเป็นโอกาสอันดีสำหรับโรงเรียนเอกชนที่ต่อไปนี้จะมิมีบทบาทสำคัญ ต่อการจัดการศึกษาได้อย่างหลากหลาย สนองต่อความต้องการของผู้เรียนอย่างแท้จริง

สำหรับแนวทางในการจัดการศึกษาเอกชนยังใช้พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525 ซึ่งเป็นกฎหมายหลักในการบริหารโดยในมาตรา 15 ได้แบ่งโรงเรียนเอกชนออกเป็น 3 ลักษณะ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546: 3) ดังนี้

1) โรงเรียนเอกชนที่จัดการศึกษาตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ หรือหลักสูตรที่ได้รับอนุมัติจากกระทรวงศึกษาธิการ และจัดเป็นรูปแบบการศึกษาในระบบโรงเรียน มี 2 ประเภท ได้แก่ ประเภทสามัญศึกษาทั่วไป (ก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษา และมัธยมศึกษา) ประเภทการกุศล ได้แก่ (โรงเรียนที่สำนักพระราชวังเป็นผู้รับใบอนุญาต โรงเรียนสงเคราะห์เด็กยากจนตามพระราชประสงค์ โรงเรียนในพระบรมราชูปถัมภ์และหรือพระราชูปถัมภ์โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา โรงเรียนการศึกษาพิเศษ และโรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์) และประเภทอาชีวศึกษา ได้แก่ (ปวช. และ ปวส.)

2) โรงเรียนที่จัดการศึกษาตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ หรือหลักสูตรที่ได้รับอนุมัติ จากกระทรวงศึกษาธิการ และจัดเป็นรูปแบบการศึกษา นอกโรงเรียน มี 7 ประเภท ได้แก่ การศึกษานอกโรงเรียน เฉพาะการ สอนศาสนา ส่งคำสอน กวดวิชา ศิลปศึกษา และอาชีวศึกษา

3) โรงเรียนที่จัดให้การศึกษากับบุคคลที่มีลักษณะพิเศษ หรือผิดปกติทางร่างกายสติปัญญา หรือจิตใจที่จัดเป็นรูปแบบการศึกษาพิเศษ หรือโรงเรียนที่จัดให้การศึกษากับบุคคล ผู้ยากไร้ หรือผู้ที่เสียเปรียบทางการศึกษาในลักษณะต่างๆ ที่จัดเป็นรูปแบบการศึกษาสงเคราะห์

แม้ว่า กฎหมายหลักที่ใช้ในการบริหารจัดการโรงเรียนเอกชน ยังไม่ได้มีการเปลี่ยนแปลงซึ่งอยู่ระหว่างการปรับปรุงแก้ไขนั้น แต่เมื่อพิจารณาถึงภารกิจตามที่บัญญัติได้ในพระราชบัญญัติโรงเรียน

เอกชน พ.ศ. 2525 เดิมแล้ว ก็จะได้เห็นได้ทันทีว่า ในส่วนของโรงเรียนเอกชนนั้น ยังมีบทบาทสำคัญต่อการจัดการศึกษาเหมือนเดิม กล่าวคือ โรงเรียนเอกชนสามารถที่จะจัดการศึกษาให้มีความหลากหลายและครอบคลุมกิจกรรมการศึกษาต่างๆ ตามแนวทางของการจัดการศึกษาตลอดชีวิต (Lifelong Education) ซึ่งเป็นแนวคิดในภาพรวมของการศึกษาทั้งหมดที่เกิดจากการผสมผสานระหว่างการศึกษาระบบ (Formal Education) การศึกษานอกระบบ (Non-formal Education) และการศึกษาตามอัธยาศัย (Informal Education) ที่จัดให้แก่บุคคล ทุกช่วงวัยเพื่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตั้งแต่เกิดจนตาย

จากข้อมูลข้างต้นของแนวคิดการบริหารจัดการโรงเรียนเอกชน สรุปได้ว่า โรงเรียนเอกชนมีบทบาทในการจัดการศึกษามานานแล้ว และรัฐบาลส่งเสริมให้เอกชนสามารถจัดการศึกษาได้ทุกระดับและทุกประเภท และคอยส่งเสริมสนับสนุน ประสานการจัดการศึกษาให้เป็นไปตามนโยบาย โดยรัฐต้องคำนึงถึงการจัดการศึกษาของเอกชนเพื่อมิให้การจัดการศึกษาของรัฐส่งผลกระทบต่อความดำเนินการของเอกชน โดยโรงเรียนเอกชนสามารถที่จะจัดการศึกษาให้มีความหลากหลายและครอบคลุมกิจกรรมการศึกษาต่างๆ ตามแนวทางของการจัดการศึกษาตลอดชีวิต

1.3 โรงเรียนอนุบาลเอกชนในกรุงเทพมหานคร

ปัจจุบันโรงเรียนอนุบาลเอกชน ที่เปิดสอนในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร มีจำนวนทั้งหมด 320 โรงเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการส่งเสริมการศึกษาเอกชน. 2554: online) การบริหารงานในโรงเรียนอนุบาลเอกชน ผู้บริหารโรงเรียน มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการบริหารจัดการภารกิจต่าง ๆ ในการจัดการศึกษา ตั้งแต่ แกรับนักเรียนเพื่อเข้าเรียนไปจนถึงการจบการศึกษาของนักเรียน รวมทั้งจะต้องอาศัยกฎหมายกฎระเบียบข้อบังคับต่างๆ เพื่อเป็นเครื่องมือในการบริหารงานด้านวิชาการ บริหารงานบุคลากร ฯลฯ และสร้างความพึงพอใจให้กับทุกฝ่ายให้มากที่สุด

โรงเรียนอนุบาลเอกชนมีหลักสูตร และรูปแบบการเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยโรงเรียนอนุบาลเอกชนในกรุงเทพมหานคร ได้มีการนำหลักการของการจัดหลักสูตรต่าง ๆ มาปรับใช้ในโรงเรียนของตน ดังนั้นครูปฐมวัยจะต้องเรียนรู้หลักสูตรต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้ในการเรียนการสอนนักเรียน ให้ตรงกับวัตถุประสงค์หลักสูตรของแต่ละโรงเรียน ทำให้ครูต้องมีการพัฒนาตนเองในด้านความรู้ การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การปรับการใช้สื่อที่ใช้ในการเรียนการสอน รวมทั้ง มีจิตสำนึกสาธารณะที่จะปฏิบัติภารกิจอย่างเต็มกำลังความสามารถ เต็มศักยภาพ และมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง (ปองทิพย์ เทพอารีย์. 2551: 18)

2. การจัดการเรียนการสอนของครูปฐมวัย

การจัดการศึกษาปฐมวัยนั้น เป็นการจัดการศึกษาให้แก่เด็กที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิด จนถึงแปดปีซึ่งเป็นการให้การศึกษาดูแลเด็กเพื่อเตรียมความพร้อมและพัฒนาทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้เหมาะสมกับวัย

กระทรวงศึกษาธิการ (2546: 3-4) ได้มีแนวคิดในการจัดการศึกษาปฐมวัยดังนี้

1) แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาเด็ก เด็กแต่ละคนจะเติบโตและมีลักษณะพัฒนาการแตกต่างกันไปตามวัย โดยที่พัฒนาการเด็กบ่งบอกถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในตัวเด็กในแต่ละวัย เริ่มตั้งแต่วัยปฏิสนธิจนถึงอายุ 5 ปี ดังนั้น ผู้สอนจึงต้องเข้าใจเด็ก สามารถอบรมเลี้ยงดู และจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมกับวัยและความแตกต่างของแต่ละบุคคล ในอันที่จะส่งเสริมให้เด็กพัฒนาจนบรรลุผลตามเป้าหมายที่ต้องการได้ชัดเจนขึ้น

2) แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ของมนุษย์ มีผลสืบเนื่องมาจากประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ได้รับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเกิดขึ้นจากกระบวนการที่ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อมรอบตัว โดยผู้เรียนต้องเป็นผู้กระทำให้เกิดขึ้นด้วยตนเอง และการเรียนรู้จะเป็นไปได้ดีถ้าผู้เรียนใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า ได้เคลื่อนไหว ได้มีโอกาสคิดริเริ่มตามความต้องการ และความสนใจของตนเอง รวมทั้งอยู่ในบรรยากาศที่เป็นอิสระ อ่อนน้อม และปลอดภัย ดังนั้นการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก การจัดทำหลักสูตรจึงยึดแนวคิดที่จะให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงด้วยตนเอง ในสภาพแวดล้อม ที่เป็นอิสระ เอื้อต่อการเรียนรู้ และจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับระดับพัฒนาการผู้เรียนของแต่ละคน

3) แนวคิดเกี่ยวกับการเล่นของเด็ก การเล่นถือเป็นกิจกรรมที่สำคัญในชีวิตเด็กทุกคน เด็กจะรู้สึกสนุกสนาน เพลิดเพลิน ได้สังเกต มีโอกาสทำการทดลอง สร้างสรรค์ คิดแก้ปัญหาและค้นพบด้วยตนเองการเล่นจะมีอิทธิพลและมีผลดีต่อการเจริญเติบโต ช่วยพัฒนาร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา การเล่นเป็นทางที่เด็ก จะสร้างประสบการณ์การเรียนรู้สิ่งแวดล้อม เรียนรู้ความเป็นอยู่ของผู้อื่น สร้างความสัมพันธ์อยู่ร่วมกับผู้อื่น กับธรรมชาติรอบตัว ดังนั้น หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยฉบับนี้ จึงถือ “การเล่น” อย่างมีจุดหมาย เป็นหัวใจสำคัญของการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก

4) แนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมและสังคม ผู้สอนจำเป็นต้องเข้าใจและยอมรับว่าวัฒนธรรมและสังคมที่แวดล้อมตัวเด็ก มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ การพัฒนาศักยภาพ และพัฒนาการของเด็กแต่ละคน ครูผู้สอนควรต้องเรียนรู้บริบททางสังคม และวัฒนธรรมของเด็กที่ตนรับผิดชอบ เพื่อช่วยให้เด็กได้พัฒนา เกิดการเรียนรู้ และอยู่ในกลุ่มคนที่มาจากพื้นฐานที่เหมือนหรือต่างจากตนได้อย่างราบรื่น มีความสุข

จากแนวคิดที่กล่าวมานี้พอสรุปได้ว่าการจัดการเรียนการสอนระดับปฐมวัยนั้น เน้นการพัฒนาเด็กให้มีทักษะพื้นฐานทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยมีการเรียนรู้ตามความสนใจของเด็ก ผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า และมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น เด็กจะรู้สึกมีความสุข สนุกสนานเพลิดเพลิน และครูควรมีความเข้าใจ ในบริบททางสังคมและวัฒนธรรมของเด็ก เพื่อสามารถพัฒนาเด็กได้อย่างเต็มศักยภาพ

2.1 ความหมายของการจัดการเรียนการสอน

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีนักการศึกษาได้ให้ความหมายของการจัดการเรียนการสอนไว้ดังนี้

จิราพร นราศรี. (2550: 68) ได้สรุปความหมายของการจัดการเรียนการสอนให้แก่เด็กปฐมวัยว่า หมายถึง เป็นการที่เด็กปฐมวัยได้รับการส่งเสริมให้เรียนตามความถนัด ความสนใจ อีกทั้งได้เรียนรู้จากสภาพที่เป็นจริง ได้ค้นพบความรู้ต่าง ๆ ด้วยตนเองผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้จากการปฏิบัติ การมีส่วนร่วม การตอบสนองและความรู้ที่ได้ต้องมีความหมายต่อผู้เรียนสามารถนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้

โรงเรียนเทคโนโลยีสยาม. (2550:1) ได้กล่าวถึงความหมายของการจัดการเรียนการสอนว่าหมายถึง ขั้นตอนที่ผู้สอน ดำเนินการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ ด้วยวิธีการต่าง ๆ ที่แตกต่างกันไปตามองค์ประกอบและขั้นตอนสำคัญ อันเป็นลักษณะเด่นหรือลักษณะเฉพาะที่ขาดไม่ได้ของวิธีนั้น ๆ

ณัฐณี เวชกุล (2551:31) ได้สรุปความหมายของการจัดการเรียนการสอนว่า หมายถึง การจัดการเรียนการสอนอย่างหลากหลาย สนองต่อความต้องการของผู้เรียน กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักคิด วิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ คิดแก้ปัญหาและตัดสินใจได้

จากความหมายข้างต้นสรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอน คือการมุ่งเน้นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างเต็มศักยภาพในทุกด้าน สอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจ และความถนัดของผู้เรียนแต่ละคน โดยมีครูเป็นผู้สนับสนุน ชี้นำ และอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ของผู้เรียนให้บรรลุตามเป้าหมายของการสอน

2.2 จุดมุ่งหมายของการจัดการเรียนการสอนให้แก่เด็กปฐมวัย

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ปีพุทธศักราช 2542 หมวด 4 มาตรา 22 ระบุว่า การศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการเรียนการสอนต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ มาตรา 24 ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ

ความถนัดและความแตกต่างของผู้เรียนนี่ก็ทักษะ กระบวนการคิดการจัดการ การเผชิญและการประยุกต์ใช้ ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง อันจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพกระทรวงศึกษาธิการ (2546: 9) ได้กล่าวถึงการจัดการศึกษาปฐมวัยว่า มีจุดมุ่งหมายซึ่งถือเป็นมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ดังต่อไปนี้

- 1) ร่างกายเจริญเติบโตตามวัย และมีสุขนิสัยที่ดี
- 2) กล้ามเนื้อใหญ่กล้ามเนื้อเล็กแข็งแรง ใช้ได้อย่างคล่องแคล่วและประสานสัมพันธ์กัน
- 3) มีสุขภาพจิตดี และมีความสุข
- 4) มีคุณธรรม จริยธรรม และมีจิตใจที่ดีงาม
- 5) ชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี การเคลื่อนไหว และรักการออกกำลังกาย
- 6) ช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมกับวัย
- 7) รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมวัฒนธรรมความเป็นไทย
- 8) อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข
- 9) ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย
- 10) มีความสามารถในการคิด และแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย
- 11) มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
- 12) มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และมีทักษะในการแสวงหาความรู้

เบญจา วงษ์ประเสริฐ (2549: 10-11) ได้กล่าวถึง จุดมุ่งหมายของการจัดการเรียนการสอนปฐมวัยคือ การมุ่งอบรมเลี้ยงดูเป็นส่วนใหญ่เพื่อให้เด็กได้พัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาเพื่อให้เด็กมีความสามารถในการช่วยเหลือตนเอง และปรับตัวให้อยู่ร่วมกับสังคมอย่างมีความสุข รวมถึงการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม โดยอาศัยความร่วมมือระหว่างบ้าน และโรงเรียนในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยไปพร้อมๆกัน

สุวรรณี ทองคำ (2549: 23) ได้สรุปจุดมุ่งหมายของการจัดการเรียนการสอนปฐมวัยว่า เป็นการมุ่งส่งเสริมพัฒนาการของเด็กให้พร้อมที่จะดำเนินชีวิตในวัยที่เจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ การจัดการเรียนการสอนเด็กในวัยนี้ จึงเป็นการอบรมเลี้ยงดูเพื่อให้เด็กมีพัฒนาการครบทุกด้าน

อัญชลี ไสยวรรณ (2552: 4-5) ได้กล่าวว่า การส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยตามทฤษฎีพหุปัญญานั้น เด็กแต่ละคนมีฐานการเรียนรู้และสภาพแวดล้อมแตกต่างกัน ทำให้มีความสามารถในทางสมองแตกต่างกัน แต่ทุกคนก็สามารถพัฒนาศักยภาพสูงสุดของตนได้ เด็กวัยนี้ควรเรียนรู้ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1) การเคลื่อนไหวของร่างกาย ฝึกการยืน เดิน วิ่ง จับ ขว้าง กระโดด การเคลื่อนไหวไปในทิศทางต่าง ๆ ที่เราต้องการ หรือพวกนักกีฬาต่าง ๆ

2) ภาษาและการสื่อสาร เป็นการใช้ภาษาสื่อสารโดยการปฏิบัติจริงจากการพูด การฟัง การอ่าน และการเขียน เช่น ให้เด็กเล่าสิ่งที่เขาได้พบเห็น ได้ลงมือกระทำ ฟังเรื่องราวต่าง ๆ ที่เด็กต้องการเล่าให้ฟังด้วยความตั้งใจ เล่านิทานให้ลูกฟังทุกวัน เล่าจบตั้งคำถาม หรือสนทนากับลูกเกี่ยวกับเรื่องราวในนิทาน อ่านคำจากป้ายประกาศต่าง ๆ ที่พบเห็น ให้เด็กได้วาดภาพสิ่งที่เขาได้พบเห็นหรือเขียนคำต่าง ๆ ที่เขาได้พบเห็น

3) การรู้จักการหาเหตุผล ฝึกให้เด็กเป็นคนช่างสังเกต การเปรียบเทียบ จำแนกแยกแยะสิ่งต่าง ๆ จัดหมวดหมู่สิ่งของที่มีอยู่ในชีวิตประจำวัน เรียนรู้ขนาด ปริมาณ การเพิ่มขึ้นลดลง การใช้ตัวเลข

4) มิตรสัมพันธ์และจินตนาการจากการมองเห็นให้เด็กได้สัมผัสวัตถุต่าง ๆ ที่เป็นของจริง เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ จากประสบการณ์ตรง เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่าง ระยะ ขนาด ตำแหน่ง และการมองเห็น สังเกตรายละเอียดของสิ่งต่างรอบตัวเข้าใจสิ่งที่มองเห็นได้สัมผัส สามารถนำสิ่งที่เข้าใจออกมาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้

5) ดนตรีและจังหวะ ให้เด็กได้ฟังดนตรี แยกแยะเสียงต่าง ๆ ร้องเพลง เล่นเครื่องดนตรี ฝึกให้เด็กรู้จักจังหวะดนตรี

6) การมีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่น ฝึกให้เด็กอยู่ร่วมกับผู้อื่นในด้านการช่วยเหลือ เอื้อเฟื้อ แบ่งปัน เข้าใจผู้อื่น เรียนรู้การทำงานร่วมกับผู้อื่น ปฏิสัมพันธ์ในสังคมของมนุษย์เป็นรากฐานสำคัญของการเรียนรู้และสติปัญญา

7) การรู้จักตนเอง รับรู้อารมณ์ความรู้สึกของตนเอง เข้าใจตนเอง จะทำให้ดูแลกำกับพฤติกรรมตนเองได้อย่างเหมาะสม

8) การปฏิสัมพันธ์กับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การอยู่ร่วมกับธรรมชาติ

สำหรับจุดมุ่งหมายการจัดการจัดการเรียนการสอนให้แก่เด็กปฐมวัยนั้น กล่าวได้โดยสรุปคือเป็นการพัฒนาให้เด็กมีความพร้อมครบทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยให้เด็กได้มีการเรียนรู้ผ่านการเล่น และการทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก รวมถึงการที่เด็กมีคุณธรรม จริยธรรม อันจะเป็นหนทางที่จะนำไปสู่การใช้ชีวิตในสังคมร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

2.3 รูปแบบการสอนปฐมวัย

การเรียนการสอนปฐมวัย ควรเป็นการสอนที่เอื้อต่อการพัฒนาขีดความสามารถของผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ และสอดคล้อง เป็นไปตามจุดประสงค์ของการศึกษาแต่ละระดับ โดยปรับให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ และปรับบทบาทครูจากผู้สั่งสอนถ่ายทอดความรู้มาเป็นผู้อำนวยความสะดวก

ความสะดวก ช่วยเหลือ ชี้นำ สนับสนุน และเอาใจใส่ให้เด็กได้เรียนรู้ อย่างเป็นกระบวนการด้วย เทคนิคหรือยุทธศาสตร์การสอนที่เหมาะสมกับวัยส่งเสริมผู้เรียน ให้สร้างองค์ความรู้โดยเรียนจาก ประสบการณ์จริงและกิจกรรมต่าง ๆ ที่เด็กได้สัมผัส ปฏิบัติด้วยตนเอง ทั้งนี้ควรใช้วิธีการสอนที่ หลากหลายใช้แหล่งการเรียนรู้ที่นอกเหนือจากห้องเรียน โรงเรียน และหนังสือเรียน เพื่อให้เกิดความ เหมาะสมสอดคล้องกับความแตกต่างของเด็กแต่ละกลุ่มแต่ละคน ตลอดจนบริบททางเศรษฐกิจสังคม และวัฒนธรรม (ภรณ์ คุรุรัตน์ และ วรรณาท รักสกุลไทย. 2552: 1)

จากการรวบรวมทฤษฎีและหลักการเกี่ยวกับพัฒนาการเด็ก และการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยพบว่า ทฤษฎีและหลักการที่ใช้กันอยู่ในประเทศไทย ส่วนใหญ่เป็นทฤษฎีและหลักการของ ต่างประเทศ ประเทศไทยเรายังไม่มีทฤษฎีหรือหลักการในการพัฒนาเด็กที่พัฒนาขึ้นจากฐานข้อมูล ที่มาจากเด็กไทยและบริบททางสังคมและวัฒนธรรมไทย ทั้งนี้รูปแบบการสอนปฐมวัยมีรูปแบบการ สอนที่หลากหลาย ดังต่อไปนี้

2.3.1 การศึกษาแบบนีโอฮิวแมนนิส (Neo-Humanist Education) จุดเริ่มของ แนวคิดนี้มาจากโยคีชาวอินเดียผู้ยิ่งใหญ่ พี. อาร์. ซาร์การ์ (P.R. Sarkar) ที่นำศาสตร์ทางตะวันออกกับ ความทันสมัยแบบตะวันตกมาผสมผสานเข้าด้วยกัน เช่น มีการให้เด็ก ๆ ฝึกสมาธิทำโยคะ ขณะเดียวกันก็ใช้เสียงเพลงและวิธีการสอนใหม่ ๆ รวมเข้าไปด้วย การศึกษาแบบนีโอฮิวแมนนิส มี หลักการโดยเชื่อว่าความเก่ง ความฉลาด ซึ่งเป็นศักยภาพที่มีอยู่ในตัวมนุษย์แต่มนุษย์ดึงศักยภาพ ดังกล่าวออกมาใช้แค่ 5-10 เปอร์เซ็นต์เท่านั้นทั้ง ๆ ที่มนุษย์สามารถพัฒนาศักยภาพตัวเองได้สูงสุด มากกว่านี้ และเชื่อว่าความเป็นคนที่สมบูรณ์นั้นเกิดจากศักยภาพที่สำคัญ 4 ด้าน คือ

- 1) ร่างกาย (PHYSICAL) จะต้องแข็งแรง
- 2) จิตใจ (MENTAL) ถ้ารูปร่างดีแข็งแรง แต่จิตใจไม่มีความเชื่อมั่นในตัวเอง ตัดสินใจด้วยตัวเองไม่ได้ ไม่มีความเป็นตัวของตัวเอง ไม่มีความคิดสร้างสรรค์ ก็ไม่มีประโยชน์
- 3) ความมีน้ำใจ (SPIRITUAL) มีความรักให้กับคนอื่นในวงกว้าง ช่วยเหลือคน อื่นโดยที่ไม่หวังผลตอบแทน มีความเมตตาที่ยิ่งใหญ่ มีใจที่เปิดกว้าง
- 4) วิชาการ (ACADEMIC) ถ้าเราไม่มีวิชาการ ไม่มีความรู้ ก็ไม่มีทางที่เราจะมี อะไรมาบำรุงตัวเองทั้ง 4 ด้านคือ หลักการสู่ความเป็นคนที่สมบูรณ์ การศึกษาที่ดีจะต้องจัดให้ครบ ทั้งหมดนี้

เพื่อไปให้ถึงเป้าหมายความเป็นคนที่สมบูรณ์ กิจกรรมที่ทำในโรงเรียนนีโอฮิวแมนนิส จะต้องสอดคล้องกับหลัก 4 ข้อ คือ คลื่นสมองต่ำ การประสานของเซลล์สมอง ภาพพจน์ต่อตัวเอง และ การให้ความรัก ซึ่งต้องไปด้วยกัน เด็กจึงจะไปในทิศทางที่ดี บทบาทของครูจึงเป็นเรื่องสำคัญ เนื่องจากเชื่อว่าพฤติกรรมของครู คือ บทเรียนที่ดีที่สุดของเด็กเช่น ถ้าครูไม่กินผัก เด็กก็จะไม่กินผัก ถ้า

ครูพูดจาไพเราะ เด็กก็จะพูดจาไพเราะ แนวคิดนี้ไม่เชื่อว่าทำอย่างที่ครูสอน แต่อย่าทำอย่างที่ครูทำ ดังนั้น คนเป็นครูที่ดีจึงต้องสมบูรณ์พร้อมทั้งพฤติกรรมส่วนตัว และเทคนิคการสอนด้วย เด็กจึงจะเป็นคนที่สมบูรณ์แบบ (เกียร์ดิเวอร์รอน อมาตยกุล. 2552: 15-19)

2.3.2 การศึกษาวอลดอร์ฟ (Waldorf Education) รูดอล์ฟ สไตเนอร์ นักปรัชญา ผู้ก่อตั้ง การศึกษาวอลดอร์ฟ เกิดเมื่อปี ค.ศ. 1861 ในออสเตรีย การศึกษาของเขาในช่วงต้น คือ วิทยาศาสตร์และ คณิตศาสตร์ ผลงานเขียนในระยะแรกเกี่ยวกับปรัชญาของคานต์ (Kant) ต่อมาเขาได้ศึกษาวิชา วิทยาศาสตร์ธรรมชาติ ปรัชญา และวรรณคดี และศึกษางานของเกอเธ่อย่างลึกซึ้งซึ่งจนสามารถเป็น บรรณาธิการงานเขียนทางวิทยาศาสตร์ของเกอเธ่และซิลเลอร์ งานของเขา คือ การศึกษาเรื่อง ธรรมชาติของมนุษย์และ การแสวงหาความจริง มนุษยปรัชญา (Anthroposophy) ซึ่งเขาพัฒนาขึ้น ถือเป็นศาสตร์แห่งจิตวิญญาณ (Spiritual Science) ที่ก้าวพ้นความจำกัดของการแสวงหาความจริง เฉพาะจากการรับรู้ที่เป็นรูปธรรมตามปรัชญาของคานต์ไปสู่การแสวงหาความจริงจากการรับรู้ของทั้ง กายและจิต ทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ที่มีได้แยกจากอารมณ์ความรู้สึก แต่อยู่คู่กันได้อย่างกลมกลืนจะนำมนุษย์ไปสู่ความเป็นหนึ่งเดียวกับสรรพสิ่ง นั่นคืออิสระ และการหลุด พ้น มนุษยปรัชญานี้เป็นพื้นฐานของการศึกษาวอลดอร์ฟ (บุษบง ตันติวงศ์. 2552)

โรงเรียนวอลดอร์ฟแห่งแรกตั้งขึ้น หลังสงครามโลกครั้งที่ 1 ตลอดเวลา 80 ปีที่ผ่านมา นับตั้งแต่มีการก่อตั้งโรงเรียนวอลดอร์ฟแห่งแรกขึ้น การศึกษาวอลดอร์ฟได้แพร่หลายไปทั่วโลก ปัจจุบันมีโรงเรียนอนุบาลตามแนวนี้ 1087 โรงเรียน ประถมศึกษาและมัธยมศึกษา 640 โรงเรียน ศูนย์ บำบัดกว่า 300 แห่ง และสถาบันฝึกหัดครูกว่า 50 แห่ง ใน 56 ประเทศทั่วโลก เป้าหมายของการศึกษา วอลดอร์ฟ คือ ช่วยให้ผู้เรียนบรรลุศักยภาพสูงสุดที่ตนมีและสามารถกำหนดความมุ่งหมายและ แนวทางแกชีวิตของตนได้อย่างอิสระตามกำลังความสามารถของตน แต่ผู้เรียนจะบรรลุศักยภาพสูงสุด ของตนไม่ได้ ถ้าเขายังไม่มีโอกาสได้สัมผัสหรือค้นพบส่วนต่างๆ หลายส่วนในตนเอง ด้วยเหตุนี้ การศึกษาวอลดอร์ฟ จึงเน้นการศึกษาเรื่องมนุษย์ และความเชื่อมโยงของมนุษย์กับโลกและจักรวาล ทั้งนี้ การศึกษาวอลดอร์ฟ มุ่งพัฒนาเด็กให้เป็นมนุษย์ที่มีบุคลิกภาพที่สมดุลกลมกลืน และให้เด็กได้ใช้ พลังทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านสติปัญญา ด้านศิลปะ และด้านการปฏิบัติอย่างพอเหมาะ เนื้อหาสาระ ในระดับปฐมวัย จะไม่มีการแบ่งเนื้อหาสาระเป็นวิชาแต่จะเป็นการจัดเนื้อหาสาระใน รูปของ ประสบการณ์ในการเล่น และในการดำเนินชีวิตการจัดการศึกษาต้องพัฒนามนุษย์ไปสู่ความเป็น มนุษย์ที่สมบูรณ์ ด้วยการพัฒนาให้มนุษย์เข้าถึงสัจธรรม การศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยจึงยึดหลัก ต่อไปนี้

1) การทำซ้ำ (repetition) เด็กควรได้มีโอกาสทำสิ่งต่าง ๆ ซ้ำแล้วซ้ำเล่าจนการกระทำนั้น ซึมลึกลงไปในร่างกายและจิตจนเป็นนิสัย

2) จังหวะเวลาที่สม่ำเสมอ (rhythm) กิจกรรมในโรงเรียนต้องเป็นไปตามจังหวะเวลาที่สม่ำเสมอ เหมือนลมหายใจเข้า-ออก ยามจิตใจสงบและผ่อนคลาย เด็กจะได้รู้สึกมั่นคงปลอดภัย

3) ความเคารพและการยอมรับคุณค่าของทุกสิ่ง กิจกรรมและสื่อธรรมชาติที่จัดให้เด็ก เพื่อให้เด็กเคารพและเห็นคุณค่าของสิ่งต่างๆ ที่เกื้อหนุนชีวิตมนุษย์ ความเคารพและยอมรับคุณค่าของสิ่งต่าง ๆ จะเป็นแก่นของจริยธรรมตลอดชีวิตของเด็ก

บทบาทครูอนุบาล ตามแนววลอดอร์ฟ นอกจากเป็นแบบอย่างของความมุ่งมั่นตั้งใจให้แก่เด็กแล้วยังมีบทบาทสำคัญอื่น ๆ ได้แก่ การสังเกตเด็กขณะที่เด็กเรียน ไตร่ตรองความเจริญก้าวหน้า และปัญหาของเด็กหลังสอนและก่อนสอน การทำงานกับพ่อแม่เพื่อให้เกิดความเข้าใจกันและกัน การปฏิบัติสมาธิ การทำกิจกรรมศิลปะวัฒนธรรมและกิจกรรมอื่นๆ เพื่อพัฒนาตนเองในแต่ละวัน ครูอนุบาลเป็นบุคคลที่สำคัญที่สุดในชีวิตของเด็กขณะอยู่ที่โรงเรียน ความคิด ความรู้สึกและความมุ่งมั่นตั้งใจของครูถ่ายทอดสู่เด็กโดยตรง ครูเป็นแบบอย่างของบุคคลที่พัฒนาความเป็นมนุษย์ในตนเองตลอดเวลา ความมุ่งมั่นตั้งใจของครูจะเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนากายและจิตวิญญาณของเด็กทั้งในวัยเด็กและวัยผู้ใหญ่

2.3.3 การสอนแบบมอนเตสซอรี ดร.มาเรีย มอนเตสซอรี ผู้ริเริ่มการสอนแบบมอนเตสซอรี เป็นผู้หญิงชาวอิตาลีคนแรกที่ได้รับปริญญาแพทยศาสตรบัณฑิตจาก University of Rome เมื่อจบการศึกษา ได้มีโอกาสทำงานกับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาและทางจิตที่คลินิกจิตแพทย์ของมหาวิทยาลัย จากการทำงานกับเด็กเหล่านี้ มอนเตสซอรีเกิดแนวคิดและเกิดการเรียนรู้ว่า ถ้าเด็กได้มีบางสิ่งบางอย่างที่จะจับต้องและบิด-หมุนด้วยมือ สมองย่อมทำหน้าที่ตอบสนองได้ มอนเตสซอรีจึงได้คิดวิธีการสอนขึ้นมาจากความเชื่อในการจัดการ มอนเตสซอรีได้ศึกษางานของเอ็ดเวิร์ด (Edward Seguin) ผู้ที่ริเริ่มในการพัฒนาระบบการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาและงานของ Jean Itard ที่พัฒนาระบบการศึกษาสำหรับคนหูหนวก ผนวกกับการที่ได้มีประสบการณ์ตรงในการทำงานกับเด็ก และพบว่าสิ่งที่ทำให้เด็กได้เจริญเติบโตไปตามขั้นตอนของความสามารถนั้น ควรจะต้องพัฒนาการสอนให้สัมพันธ์กับพัฒนาการความต้องการของเด็ก ที่ต้องการจะเป็นอิสระในขอบเขตที่กำหนดไว้ให้ ตลอดจนการจัดสิ่งแวดล้อมที่สมบูรณ์และพิถีพิถัน

ทั้งนี้มอร์ริสัน (Morrison.1998: 96 - 101) และบุคคลต่าง ๆ ได้สังเคราะห์แนวคิดและแนวปฏิบัติของมอนเตสซอรี สรุปเป็นหลักการของการสอนได้ 5 ประเด็น ดังนี้

1) เด็กจะต้องได้รับการยอมรับนับถือ (Respect for the child) เพราะเด็กแต่ละคนมีลักษณะเฉพาะของเขา ดังนั้นการจัดการศึกษาให้แก่เด็ก ควรจะเหมาะกับเด็กแต่ละคน มอนเตสซอรียืนยันในความเชื่อของตนเองที่ว่า ชีวิตของเด็กต้องได้รับการดูแลที่แตกต่างไปจากผู้ใหญ่ ไม่จัดการศึกษาให้แก่เด็ก ตามที่ผู้ใหญ่ต้องการให้เป็น โดยนักการศึกษาและผู้ปกครองจะแสดงความเคารพ

นับถือเด็กได้หลายวิถีทาง ช่วยให้เด็กทำงานได้ด้วยตนเอง ส่งเสริมความเป็นอิสระให้แก่เด็กและเคารพความต้องการของเด็กแต่ละคน

2) เด็กมีจิตที่ซึมซาบได้ (The Absorbent Mind) มอนเตสซอรีเชื่อว่า เด็กคือผู้ให้การศึกษาแก่ตนเอง เราใช้จิตในการแสวงหาความรู้เด็กซึมซาบข้อมูลต่างๆ เข้าไปในจิตของตนเองได้ กระบวนการนี้เห็นได้ชัดจากการที่เด็กเรียนภาษาแม่ได้เองพัฒนาการของจิตที่ซึมซาบได้มี 2 ระดับคืออายุตั้งแต่แรกเกิดถึง 3 ปี เป็นช่วงที่จิตซึมซาบโดยไม่รู้ตัว(Unconscious absorbent mind) เป็นการพัฒนาประสาทสัมผัสของ การมองเห็น (seeing) การได้ยิน (hearing) การชิมรส (tasting) การดมกลิ่น (smelling) และการสัมผัส(touching) เด็กจะซึมซาบทุกสิ่งทุกอย่างรอบตัวอายุ 3-6 ปี เป็นช่วงที่จิตซึมซาบโดยรู้ตัว (conscious absorbent mind) โดยเลือกสิ่งที่น่าสนใจจากสิ่งแวดล้อม และพัฒนาประสาทสัมผัสต่าง ๆ การเลือกสรรมีความละเอียดละออเพิ่มขึ้น ในช่วงที่จิตซึมซาบโดยไม่รู้ตัว เมื่ออายุ 3 ปีขึ้นไป เด็กจะพัฒนาความสามารถในการที่จะแยกแยะ จับคู่ และเรียงลำดับสีได้ มอนเตสซอรีได้ทำทนายให้ครูกิดเกี่ยวกับเรื่องจิตที่ซึมซาบได้ของเด็ก ว่าสิ่งที่เด็กเรียนรู้ส่วนใหญ่จะขึ้นอยู่กับคนที่อยู่รอบตัว สิ่งที่คนเหล่านั้นพูดและทำ และปฏิกิริยาของคนเหล่านั้น

3) ช่วงเวลาหลักของชีวิต (Sensitive Periods) วัย 3-6 ปี ช่วงเวลานี้ เด็กจะรับรู้ได้ไว และเรียนรู้ ทักษะเฉพาะอย่างได้ดี ครูจึงต้องสังเกตเด็กเพื่อจัดการเรียนการสอนให้แก่เด็กได้สมบูรณ์ที่สุด ดังนั้นครูของมอนเตสซอรี หรือผู้ปกครองจำเป็นจะต้องหาช่วงเวลาของเด็กจัดให้เด็กประสบความสำเร็จได้สูงสุด การสังเกต จึงสำคัญสำหรับครูและผู้ปกครอง นักการศึกษาหลายคนเชื่อว่า ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตถูกต้องมากกว่าการใช้แบบสอบถาม

4) การเตรียมสิ่งแวดล้อม (The Prepared Environment) เด็กจะเรียนรู้ได้ดี ในสิ่งแวดล้อมที่ได้เตรียมเอาไว้ในสถานที่ใดก็ตาม ไม่ว่าจะเป็นห้องเรียน ห้องที่บ้าน ห้องเด็กเล็ก หรือสนามเด็กเล่น จุดมุ่งหมายเพียงเพื่อให้เด็กมีอิสระจากการควบคุมของผู้ใหญ่เป็นสถานที่ ที่เด็กจะได้ทำสิ่งต่าง ๆ เพื่อตนเอง ห้องเรียนในอุดมคติของมอนเตสซอรี คือ เด็กเป็นศูนย์กลางและมีส่วนร่วมในการเรียนในสิ่งแวดล้อมที่เตรียมไว้ เด็กจะเรียนได้ตามความต้องการตัดสินใจเลือกอุปกรณ์ที่ต้องทำ เมื่อเด็กมีอิสระภายในสิ่งแวดล้อม เลือกทำอุปกรณ์ด้วยตนเอง เขาจะซึมซาบสิ่งต่างๆ จากตรงนั้น ผู้ใหญ่มักจะกลัวว่าเด็กจะใช้อิสระไม่เป็น เด็กจะมีอิสระในการใช้อุปกรณ์ที่จัดไว้ ภายใต้กรอบในการเลือกที่ครูได้จัดให้ การเลือก (Choice) คือ ผลผลิตของวินัยและการควบคุมตนเองที่จะได้รู้จากสิ่งแวดล้อม

5) การศึกษาด้วยตนเอง (Self-or Auto Education) มอนเตสซอรีเน้นความสนใจไปที่ความสามารถของมนุษย์ ศิลปะของการสอนรวมถึงการเตรียมสิ่งแวดล้อม เพื่อเด็กจะได้เข้าไปทำงานและเรียนรู้ด้วยตนเอง เด็กสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองจากการที่เด็กมีอิสระในสิ่งแวดล้อมที่

จัดเตรียมไว้อย่างสมบูรณ์ การมีอิสระนี้ม่อนเตสซอร์ก็กล่าวว่ ไม่ใช่สัญลักษณ์ของเสรีภาพเท่านั้น แต่หมายถึงเส้นทางไปสู่การศึกษา เด็กมีสิทธิที่จะเรียนรู้ระเบียบวินัยของชีวิต ได้มีโอกาสแก้ไขข้อบกพร่องของตนเอง สามารถควบคุมการเคลื่อนไหวของตนเองได้

2.3.4 การศึกษาหลักสูตรไฮ/สโคป (High/Scope Curriculum) ดร.เดวิด ไวคาร์ต (Dr.David Weikart) ประธานมูลนิธิวิจัยการศึกษาไฮ/สโคป (High/Scope Educational Research Foundation) เป็นผู้ริเริ่ม และพัฒนาร่วมกับคณะนักวิชาการและนักวิจัย อาทิ แมรี่โฮแมน (Marry Hohmann) และ ดร.แลร์รี่ ชไวฮาร์ท (Dr.Larry Schweinhart) ขึ้นจากโครงการเพอริ พรี สคูล (Perry PreSchoolProject) ตั้งตั้งแต่ พ.ศ.2505 ซึ่งเป็นหนึ่งในโครงการ Head Start เพื่อช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาสให้มีการศึกษาที่เหมาะสม และประสบความสำเร็จในชีวิตโดยมูลนิธิวิจัยการศึกษาไฮ/สโคป ได้ศึกษาเปรียบเทียบเด็ก 3 กลุ่มประกอบด้วย (1) กลุ่มที่ได้รับการสอนจากครูโดยตรง (Instruction) (2) กลุ่มเนอร์สเซอรีแบบดั้งเดิม (Traditional Nursery) และ (3) กลุ่มที่ได้รับการสอนหลักสูตรไฮ/สโคป ซึ่งจากการศึกษาติดตามเด็กเหล่านี้ตั้งแต่วัยปฐมวัยจนถึงอายุ 29 ปี พบว่า กลุ่มที่เรียนด้วยหลักสูตรไฮ/สโคปมีปัญหาพฤติกรรมทางสังคมอารมณ์ เช่น การถูกจับข้อหาลักขโมย ทำร้ายผู้อื่น บกพร่องทางอารมณ์และล้มเหลวในชีวิตน้อยกว่าอีก 2 กลุ่ม ดังนั้น หลักสูตรนี้จึงพิสูจน์ได้ว่าช่วยป้องกันอาชญากรรม เพิ่มพูนความสำเร็จทางการศึกษาและผลผลิต ตลอดชีวิต) นอกจากนี้มูลนิธิได้พัฒนาระบบการฝึกอบรมบุคลากรที่มีประสิทธิภาพ เรียนรู้ได้ง่าย เผยแพร่ในสหรัฐอเมริกาและประเทศต่างๆทั่วโลก โดยเฉพาะในสหรัฐอเมริกาครูมากกว่า 33,000 คน ได้รับการฝึกอบรมในเรื่องไฮ/สโคป และจากการสำรวจสมาชิกมากกว่า 200,000 คน ของสมาคมการศึกษาแห่งชาติ (NAEYC) พบว่าร้อยละ 28 ของสมาชิกได้รับการฝึกอบรมในเรื่องไฮ/สโคป และร้อยละ 44 ใช้หลักสูตรไฮ/สโคป ในบางบริบทด้วย (Schweinhart.1997)

หลักสูตรไฮ/สโคป เน้นความสำคัญของการเรียนรู้แบบลงมือกระทำ ผ่านมุมประสบการณ์หรือศูนย์การเรียนรู้ที่หลากหลาย ด้วยวัสดุอุปกรณ์และกิจกรรมที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก การแก้ปัญหาอย่างกระตือรือร้น ได้รับการส่งเสริมในขณะที่เด็กวางแผนแต่ละวันว่าจะการเรียนรู้แบบลงมือกระทำ การริเริ่ม ประสบการณ์สำคัญ การประเมินผลคณะทำงาน บันทึกประจำวันวางแผนกิจกรรมประจำวัน การประเมินพัฒนาการเด็ก ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ใหญ่-เด็ก กลยุทธ์ปฏิสัมพันธ์ การกระตุ้นและส่งเสริม การแก้ปัญหา วางแผนลงมือปฏิบัติทบทวน กิจกรรมกลุ่มย่อย กิจกรรมกลุ่มใหญ่ กิจกรรมประจำวัน พื้นที่ สื่อ การเก็บการจัดสิ่งแวดล้อม ทำอย่างไร ปฏิบัติตามที่วางแผนและทบทวนสิ่งที่พวกเขาได้ทำ ครูใช้การสอนกลุ่มย่อยเพื่อกระตุ้นพัฒนาการ ใช้คำถาม การสนับสนุนและการขยายการเรียนรู้ของเด็ก ๆ ไปพร้อม ๆ กับการเพิ่มพูนทักษะการสื่อสาร โดยครูใช้เทคนิคการสังเกตในการศึกษาและเข้าใจการเล่นของเด็ก และผู้ปกครอง เป็นผู้มีบทบาทสำคัญมากในการศึกษาแนวนี้ เพราะต้อง

ปฏิบัติต่อลูกของตนว่าเป็นผู้เรียนรู้ ที่สามารถและกระตือรือร้น โดยทั้งครูและผู้ปกครองมีฐานะเป็นเพื่อนร่วมงาน ที่ต้องให้เกียรติซึ่งกันและกัน (Gordon and Browne.1995.)

หลักการการจัดการเรียนการสอนคือ ครูและนักเรียนเรียนรู้ไปด้วยกัน การสอนและการเรียนต้องควบคู่ไปด้วยกัน โดยให้ความสำคัญกับการเรียนรู้มากกว่าการสอน วัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาคือ การจัดสิ่งแวดล้อม และโอกาสให้เด็กได้คิดประดิษฐ์และค้นพบด้วยตนเอง การเรียนรู้ที่มีคุณค่าสำหรับเด็ก จึงเป็นการจัดสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ การเรียนเป็นกุญแจสำคัญที่นำไปสู่การสอนวิธีใหม่ ซึ่งครูเป็นแหล่งของการเรียนรู้ที่สมบูรณ์ โดยการนำเสนอทางเลือกที่หลากหลาย สำหรับการเสนอความคิดเห็น และเป็นแหล่งสนับสนุนการเรียนรู้ ไฮแมน และ เวคาร์ท (Hohmann and Weikart. 1995.)

2.3.5 การสอนแบบเรกจิโอ เอมิเลีย (Reggio Emilia Approach) ในปี ค.ศ.1945 หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 คนกลุ่มหนึ่งในวิลลาเซลลา (Villa Cella) ซึ่งเป็นหมู่บ้านเล็ก ๆ กำลังร่วมมือกันจัดตั้งโรงเรียนสำหรับเด็ก ๆ ในหมู่บ้านเรกจิโอ เอมิเลีย เป็นเมือง ๆ หนึ่งทางตอนเหนือของประเทศอิตาลี) ลอริส มาลากูซซี (Loris Malaguzzi) ซึ่งเป็นครูสอนระดับมัธยมศึกษาได้ถูกกลุ่มผู้ก่อตั้งชวนทำงานก่อตั้งโรงเรียนนี้ด้วยกัน เมื่อรู้ว่ามาลากูซซีเป็นครู ชาวบ้านกลุ่มนี้ตั้งใจที่จะก่อตั้งโรงเรียนด้วยตนเอง ปี 1963 จากความร่วมมือของกลุ่มผู้ปกครอง ครู และมาลากูซซี โรงเรียนโรบินสัน เป็นโรงเรียนแรกที่ดำเนินการโดยเทศบาลเมือง และเป็นโรงเรียนขนาด 2 ห้องเรียน เด็กปฐมวัย 60 คน ผู้ปกครองต้องการโรงเรียนปฐมวัยรูปแบบใหม่ที่มีคุณภาพดีขึ้นนอกเหนือจากการทำหน้าที่เป็นเพียงผู้ดูแลเด็กเท่านั้น ความร่วมมือกันอย่างมุ่งมั่นและสม่ำเสมอ ระหว่าง มาลากูซซี ครูและกลุ่มผู้ปกครองก่อให้เกิดวิวัฒนาการรูปแบบ และแนวความคิดการดำเนินการจัดการ การจัดบรรยากาศ สิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย จนเป็นที่รู้จักของนักการศึกษาในกลุ่มประเทศยุโรป และอเมริกาเหนือ ตั้งแต่ปี.ศ.1980 เป็นต้นมา

ดังนั้นการดำเนินการจึงดำเนินถึงองค์ประกอบทั้ง 3 คือ เด็ก ครอบครัว และครู การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน จึงมุ่งจัดโรงเรียนที่ให้ความรู้สึกอบอุ่นและเป็นมิตรสำหรับทุกคนที่ได้เข้ามาสัมผัสเหมือนอยู่ในบ้านที่เปี่ยมไปด้วยไมตรีจิต (An amiable school) ครูและนักเรียนเรียนรู้ไปด้วยกัน การสอนและการเรียนต้องควบคู่ไปด้วยกันโดยให้ความสำคัญกับการเรียนรู้มากกว่าการสอน วัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาคือการจัดสิ่งแวดล้อมและโอกาสให้เด็กได้คิดประดิษฐ์และค้นพบด้วยตนเอง การเรียนรู้ที่มีคุณค่าสำหรับเด็กจึงไม่ใช่การสอนจากครูที่เป็นการบอกเล่าโดยตรง แต่เป็นการจัดสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ การเรียนเป็นกุญแจสำคัญที่นำไปสู่การสอนวิธีใหม่ ซึ่งครูเป็นแหล่งของการเรียนรู้ที่สมบูรณ์ โดยการนำเสนอทางเลือกที่หลากหลายสำหรับการเสนอความคิดเห็น และเป็นแหล่งสนับสนุนการเรียนรู้ (สุจินดา ขจรรุ่งศิลป์. 2540: 52-58)

2.3.6 การสอนแบบโครงการ (The Project Approach) นักการศึกษาปฐมวัยส่วนมากกล่าวถึงการใช้โครงการกับเด็กบางคน แนะนำว่าการสอนแบบโครงการเป็นวิธีการหนึ่งในหลายวิธีที่สามารถส่งเสริมให้เด็กรู้จักตัดสินใจ เห็นผลการกระทำที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม และเด็กจะมีประสบการณ์จากการปฏิสัมพันธ์ กับบุคคล วัตถุสิ่งของ และสิ่งแวดล้อม แนวคิดที่จะให้เด็กเรียนรู้ผ่านโครงการนั้นมีมานานนับศตวรรษ เริ่มจากความเคลื่อนไหวของนักการศึกษากลุ่มพิพัฒน์นิยม (Progressive) ในประเทศสหรัฐอเมริกาช่วงศตวรรษที่ 19-20 จอห์น ดิวอี้ (John Dewey) ได้เขียนบทความและหนังสือหลายเล่ม เกี่ยวกับการสร้างประสบการณ์ทางการศึกษาที่จะช่วยส่งเสริมให้เด็กเกิดความตระหนักในชุมชนร่วมกัน และได้นำโครงการ เข้าไปใช้ในโรงเรียนทดลองที่มีชื่อเสียงแห่งหนึ่ง สแวนวิลเลียม คิลแพทริก (William Kilpatrick) ได้สอนบุคคลต่าง ๆ (ต่อมาเป็นนักการศึกษา) ถึงวิธีการใช้โครงการที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์ในชีวิตจริง อันเป็นรากฐานสำคัญทางการศึกษามากกว่าการเตรียมเด็กเพื่อชีวิตในอนาคต ในปี ค.ศ.1934 ลูซี่ สปราร์ค มิทเชลล์ (Lucy Sprague Mitchell) ได้นำนักศึกษาของวิทยาลัยการศึกษาแบงก์สตรีท (The Bank Street College of Education) นครนิวยอร์ก ออกศึกษาสิ่งแวดล้อม และนับตั้งแต่นั้นก็ได้สอนครูให้รู้จักวิธีการใช้โครงการซึ่งวิธีสอนที่พัฒนาโดยวิทยาลัยการศึกษาแบงก์สตรีทนี้ มีส่วนคล้ายคลึงอย่างมากกับการสอนแบบโครงการ (Diffily.1996) ประโยชน์ของการสอนแบบโครงการมีดังนี้

- 1) ช่วยให้เด็กมีโอกาสที่จะประยุกต์ใช้ทักษะที่มีอยู่และเพิ่มความชำนาญในทักษะนั้นยิ่งขึ้น
- 2) แสดงให้เห็นถึงความสามารถและความถนัดของเด็ก
- 3) แสดงให้เห็นแรงจูงใจภายใน และความสนใจที่เกิดจากตัวเด็กในงานและกิจกรรมที่ทำ
- 4) ส่งเสริมให้เด็กรู้จักตัดสินใจว่าควรทำอะไร และผู้ใหญ่ยอมรับในความต้องการของเด็ก

โดยที่เด็กมีความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีครูเป็นผู้ให้คำแนะนำ และเด็กเป็นผู้ตัดสินใจลงมือทำด้วยตัวเอง (Katz and Chard. 1995)

2.4 บทบาทหน้าที่ของครูปฐมวัย

ผู้ที่มีบทบาทหน้าที่ ในการจัดการศึกษาปฐมวัยส่วนใหญ่คือ ครูปฐมวัย ทั้งนี้ บทบาทหน้าที่ของครูปฐมวัยเป็น พฤติกรรม หรือการกระทำของครูที่จัดการเรียนรู้ จัดกิจกรรม และประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย โดยมีการวางแผนการสอนตามหลักสูตร จัดเตรียมและพัฒนาสื่อประกอบการสอน เพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้ด้วยความสุข และสนุกสนาน ประเมินพัฒนาการของเด็ก เพื่อตอบสนองความต้องการ ความสามารถ ความถนัดของเด็กแต่ละคนตามศักยภาพ รวมทั้งให้การดูแลเด็ก ส่งเสริมให้เด็กมีคุณธรรม จริยธรรม และมีนิสัยที่ดี เพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กในทุกๆ ด้านให้เหมาะสมตามวัย ในระหว่างที่เด็กอยู่ในโรงเรียน (สุวรรณณี ทองคำ. 2549:41)

เนื่องจากเด็กปฐมวัยมีความสำคัญและมีความแตกต่างกับเด็กในระดับอื่น ทั้งด้านบุคลิกภาพ เจตคติพิสัยและทักษะนิสัย การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย มีอิทธิพลอย่างสูงต่อการพัฒนาเด็กที่จะเกิดขึ้น

ในอนาคต ครูปฐมวัยจึงมีบทบาทสำคัญที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของเด็ก (จิรนนท์ พาสนาวุฒิชิตติ. 2553: online) ดังนี้

1) เป็นผู้ส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกาย ครูต้องจัดกิจกรรมที่让孩子ได้พัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อใหญ่ การประสานสัมพันธ์ของกล้ามเนื้อเล็ก การปฏิบัติตนตามสุขอนามัย การรักษาความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่นในกิจวัตรประจำวัน

2) เป็นผู้ส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์และจิตใจ ครูต้องจัดกิจกรรมที่让孩子ได้ชื่นชมสร้างสรรค์สิ่งสวยงาม 让孩子ได้เล่นอย่างอิสระ เล่นเป็นกลุ่ม เล่นในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ร้องเพลง เล่นเครื่องดนตรีง่าย ๆ มีปฏิริยาโต้ตอบกับเสียงดนตรี และมีคุณธรรมจริยธรรม

3) เป็นผู้ส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม ครูต้องจัดกิจกรรมที่让孩子เกิดการเรียนรู้ทางสังคม การปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของตนเอง การเล่น การทำงานร่วมกับผู้อื่น การแก้ปัญหาในการเล่น การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การเคารพความคิดเห็นของผู้อื่น การปฏิบัติตามวัฒนธรรมท้องถิ่นที่อยู่อาศัย อยู่และความเป็นไทย

4) เป็นผู้ส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา ครูต้องจัดกิจกรรมที่让孩子รู้จักการคิด การสังเกต การจำแนก การเปรียบเทียบจำนวนมิติสัมพันธ์ เวลา และการที่让孩子รู้จักใช้ภาษาแสดงความรู้สึกด้วยคำพูด การพูดกับผู้อื่น การอธิบายเรื่องราว การอ่านในหลายรูปแบบผ่านประสบการณ์ที่สื่อความหมาย ต่อเด็กอ่านภาพหรือสัญลักษณ์จากหนังสือนิทาน/เรื่องราวที่สนใจ

5) เป็นผู้สร้างเสริมสมาธิ ครูต้องจัดกิจกรรมที่让孩子ได้มีสมาธิในการทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น กิจกรรมสร้างสรรค์ การร้อยลูกปัด การวาดภาพสีน้ำ สีเทียน กิจกรรมเล่นอิสระตามมุมต่าง ๆ

นอกจากนี้ ครูปฐมวัยต้องมีความเข้าใจในธรรมชาติของเด็ก รู้ความต้องการของเด็ก และสามารถจัดกิจกรรมและจัดชั้นเรียนให้เหมาะสมกับเด็กด้วยโดย น้ำผึ้ง ทวีพรปฐมกุล (เยาวพา เดชะคุปต์ 2542; อ้างอิงจากน้ำผึ้ง ทวีพรปฐมกุล. 2551: 21-23) กล่าวว่าครูปฐมวัยมีบทบาทหน้าที่ต่าง ๆ ดังนี้

1. บทบาทหน้าที่ทางวิชาการ

- 1.1) มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวและแผนการจัดประสบการณ์ปฐมวัย
- 1.2) มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน
- 1.3) มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวัดและประเมินผล
- 1.4) มีความรู้ความเข้าใจในการจัดทำและดัดแปลงสื่อการสอน
- 1.5) มีการเตรียมตัวและการพัฒนาตนเองของครู
- 1.6) สอนและพัฒนาเด็กให้มีความพร้อมทั้ง 4 ด้าน

2. บทบาทหน้าที่ทางธุรการ

- 2.1) ให้คำแนะนำหรือชี้แจงแก่ผู้ปกครองเกี่ยวกับการศึกษาปฐมวัย
- 2.2) จัดทำประวัตินักเรียน
- 2.3) จัดทำบัญชีเรียกชื่อนักเรียน
- 2.4) จัดทำสมุดประจำชั้นเรียน
- 2.5) จัดทำสมุดรายงานประจำตัวนักเรียน
- 2.6) จัดทำตารางกิจกรรมประจำวัน
- 2.7) จัดทำใบตรวจสุขภาพ
- 2.8) จัดทำสมุดหมายเหตุประจำชั้น
- 2.9) จัดทำบัญชีวัสดุอุปกรณ์ตลอดจนครุภัณฑ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอน
- 2.10) จัดบริเวณที่เล่นของเด็กให้อยู่ในสภาพสะอาด ระเบียบเรียบร้อย และปลอดภัย
- 2.11) จัดทำเรื่องอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชา

3. บทบาทหน้าที่ในการจัดชั้นเรียน

การจัดชั้นเรียนของเด็กควรให้มีสภาพเป็นทั้งบ้านและที่เรียนของเด็กอีกทั้งเปรียบเสมือนเป็นโลกของเด็ก ครูก็เหมือนสมาชิกคนหนึ่งที่บ้าน ทำหน้าที่สั่งสอน อบรม ดูแล เลี้ยงเด็ก การจัดชั้นเรียนให้เด็กต้องสอดคล้องกับสภาพของโรงเรียนด้วยเพื่อให้เด็กมีความสุข สนุก สะดวก สบายตามความต้องการของเด็ก เช่น ห้องมีแสงสว่างเพียงพอ มีอากาศเพียงพอ ปราศจากกลิ่นเหม็น มีความสะอาด ปลอดภัย เป็นต้น

กล่าวโดยสรุปได้ว่า บทบาทหน้าที่ของครูนั้นมีหลากหลาย ทั้งนี้ ครูจะต้องมีความเข้าใจความต้องการของเด็ก ให้ความอบอุ่นแก่เด็ก ครูเป็นผู้จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่เด็ก แต่เมื่อเด็กมีปัญหาเด็กก็ต้องการคำแนะนำจากครูด้วยเช่นกัน ดังนั้น อีกหนึ่งบทบาทของครู คือ เป็นผู้ให้คำแนะนำ เมื่อเด็กต้องการ และให้การสนับสนุนแก่เด็กอย่างเหมาะสมด้วย ครูควรให้เด็กได้เรียนรู้แบบบูรณาการ ซึ่งเป็นการเรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องราวที่เกิดขึ้นในชีวิตจริงเป็นต้นตั้ง มีการเชื่อมโยงหลากหลายสาขาวิชาอย่างเหมาะสม เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ของเด็กได้อย่างเต็มศักยภาพ

3. พฤติกรรมการสอนของครูปฐมวัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีนักการศึกษาได้ให้ความหมายของพฤติกรรมการสอนและความสำคัญของพฤติกรรมการสอนของครูไว้หลากหลายดังนี้ ศักดิ์สิทธิ์ แร่ทอง (2549: 29) ได้สรุปความหมายของพฤติกรรมการสอนว่า หมายถึง การกระทำ หรือการจัดดำเนินการของครูในการจัดกิจกรรม หรือประสบการณ์ ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความเจริญงอกงามทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา สอดคล้องตามจุดประสงค์ของหลักสูตร ซึ่งสอดคล้อง

กับ จิตรราภรณ์ พงษ์มาลี (2550: 52) ที่ให้ความหมายของพฤติกรรมการสอนว่า หมายถึง การกระทำ หรือการแสดงออกของครูในขณะสอนที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ให้นักเรียน ได้ฝึกคิด ได้ฝึกปฏิบัติจริง และฝึกปรับปรุงตนเองด้วยการจัดกิจกรรมกลุ่ม การใช้คำถามในการกระตุ้น และเสริมแรงให้เกิดการอยากเรียนรู้ การใช้แหล่งเรียนรู้และสื่อการสอนที่หลากหลายโดยเน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ การเชื่อมโยงประสบการณ์กับชีวิตเพื่อฝึกคิดการแก้ปัญหาแบบบูรณาการ การแสวงหาและ ค้นพบความรู้ด้วยตนเอง การสังเกตและประเมินพัฒนาการของนักเรียน นอกจากนี้ อุษณี สร้างนา นอก (2552:33) ได้กล่าวถึง ความหมายของพฤติกรรมการสอนว่า หมายถึง พฤติกรรมที่ครูแสดงออก ทุก ๆ พฤติกรรมเพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และมีผลสัมฤทธิ์ที่ดี และได้สรุปความสำคัญของ พฤติกรรมการสอนว่า การแสดงออกทางด้านพฤติกรรมการสอนของครูที่สอดคล้องกับพัฒนาการ และ ความต้องการของผู้เรียนจะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความพอใจและศรัทธาในตัวครูผู้สอนซึ่งจะนำไปสู่การ ตั้งใจเรียนทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น ดังนั้น พฤติกรรมของครูปฐมวัยจึงมีอิทธิพล อย่างมากต่อการเรียนแบบของเด็กในวัยนี้ โดยครูเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการสร้างวินัยใน ตนเองให้แก่เด็กปฐมวัย เนื่องจากครูเป็นผู้เลือกวิธีการ แนวทาง หรือเทคนิคต่างๆ มาใช้ให้เหมาะสม กับเด็ก โรงเรียน และชุมชน (Frazee and Rudnitski, 1995:177; อ้างอิงจาก Kindsvatter and Levine 1980: 691)

จากความหมายและความสำคัญของพฤติกรรมการสอนของครูปฐมวัยนั้นจะเห็นได้ว่า ครู ปฐมวัย ถือได้ว่า เป็นหนึ่งในปัจจัยสำคัญของการจัดการศึกษาปฐมวัย ที่จะส่งผลให้เด็กได้มีการ พัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ เนื่องจากพฤติกรรมการเรียนรู้ของเด็กวัยนี้มีพฤติกรรมการเรียนแบบเป็น ส่วนใหญ่ ทั้งนี้ พฤติกรรมการสอนของครูปฐมวัย จากการศึกษาผลงานวิจัยของ นฤมล เนียมหอม (2549.)สามารถสรุปได้ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการเป็นแบบอย่าง ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ด้าน การดูแลเด็ก และด้านการจัดการชั้นเรียน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.1 การเป็นแบบอย่าง

การเป็นแบบอย่างของครูถือเป็นเครื่องมือในการสอนที่ดีที่สุด เนื่องจากคุณลักษณะของตัว แบบมีความสำคัญต่อการเรียนรู้ของเด็ก ได้ให้ความหมายของการเป็นแบบอย่างของครูปฐมวัยว่า ครู คือผู้ประสาน และดูแลหน้าที่ต่าง ๆ ของตนเองได้แก่ ควบคุม ดูแลพฤติกรรมการแสดงออกของตนเอง ในด้านน้ำเสียง การกระทำ และการสร้างบรรยากาศในห้องเรียน เป็นผู้สังเกตและเป็นผู้ฟังที่ดีของเด็ก เป็นผู้ช่วยฝึกเด็ก ให้คำแนะนำ ปกป้องเด็ก และสื่อสารกับผู้ปกครอง (นฤมล เนียมหอม. 2549.)

การเรียนรู้ส่วนมากจะเป็นการเรียนรู้ด้วยการสังเกต หรือการเรียนรู้จากตัวแบบ ดังทฤษฎีการ เรียนรู้เชิงพุทธิปัญญาของแบนดูรา (Social Cognitive Learning Theory) ซึ่งมีความคิดพื้นฐานของ ทฤษฎี ดังนี้ (สุรางค์ ไคว์ตระกูล. 2544: 235-248)

1) การเรียนรู้เป็นผลของปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและสิ่งแวดล้อมโดยผู้เรียนและสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อกันและกัน ทั้งบุคคลที่ต้องการจะเรียนรู้ และสิ่งแวดล้อมเป็นสาเหตุของพฤติกรรม

2) การเรียนรู้ (Learning) แตกต่างจากการกระทำ (Performance) ความแตกต่างนี้ถือเป็นเรื่องสำคัญมากเพราะมนุษย์อาจเรียนรู้หลายอย่าง แต่อาจไม่กระทำก็ได้ พฤติกรรมของมนุษย์แบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ พฤติกรรมสนองตอบที่เรียนรู้ซึ่งแสดงออกสม่ำเสมอ พฤติกรรมที่เรียนรู้แต่ไม่ค่อยแสดงออก และพฤติกรรมที่ไม่เคยแสดงออก เพราะไม่เคยเรียนรู้จริง ๆ

3) พฤติกรรมที่เกิดขึ้นจะไม่คงตัวอยู่เสมอ เพราะสิ่งแวดล้อมเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ทั้งสิ่งแวดล้อม และพฤติกรรมมีอิทธิพลซึ่งกันและกัน ทั้งนี้ กระบวนการที่สำคัญของการเรียนรู้ด้วยการสังเกต ประกอบด้วย

3.1) กระบวนการใส่ใจ (Attention process) ผู้เรียนจะรับรู้ส่วนประกอบที่สำคัญของพฤติกรรมที่เป็นตัวแบบ โดยองค์ประกอบสำคัญของตัวแบบที่มีอิทธิพลต่อความใส่ใจของผู้เรียน เช่น ความสามารถ บุคลิกลักษณะ การใช้อำนาจ ฯลฯ ในขณะที่เดียวกันคุณลักษณะของผู้เรียนก็มีความสำคัญกับกระบวนการใส่ใจ เช่น วัย ความสามารถทางปัญญา ทักษะทางกาย รวมทั้งตัวแปรทางบุคลิกภาพ เช่น การเห็นคุณค่าของตนเอง ความต้องการ และทัศนคติ เป็นต้น

3.2) กระบวนการจดจำ (Retention process) ผู้เรียนสามารถเลียนแบบได้ เพราะผู้เรียนบันทึกสิ่งที่สังเกตจากตัวแบบไว้ในความจำระยะยาว ผู้เรียนที่สังเกตแล้วสามารถระลึกได้ถึงสิ่งที่สังเกตเป็นภาพในใจ (Vision imaginary) หรือสามารถเข้ารหัสด้วยคำพูดหรือถ้อยคำ (Verbal coding) สามารถแสดงพฤติกรรมเลียนแบบจากตัวแบบได้แม้ว่าเวลาจะผ่านไปนานๆ และถ้าผู้เรียนได้มีโอกาสเห็นตัวแบบแสดงสิ่งที่ต้องเรียนรู้ซ้ำ จะช่วยให้จำดียิ่งขึ้น

3.3) กระบวนการแสดงพฤติกรรมเหมือนกับตัวแบบ (Reproduction process) เป็นกระบวนการที่ผู้เรียนแปรสภาพ (Transform) ภาพพจน์ในใจ หรือสิ่งที่จำไว้เป็นการเข้าหัวเป็นถ้อยคำ แล้วแสดงออกมาเป็นการกระทำ หรือแสดงพฤติกรรมเหมือนกับตัวแบบ ปัจจัยสำคัญของกระบวนการนี้ คือความพร้อมด้านร่างกายและทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ในการเลียนแบบของผู้เรียน ถ้าผู้เรียนไม่มีความพร้อมจะไม่สามารถแสดงพฤติกรรมเลียนแบบได้ การเรียนรู้ด้วยการสังเกต หรือเลียนแบบ ไม่ใช่เป็นการลอกแบบอย่างตรงไปตรงมาแต่เป็นกระบวนการทางพุทธิปัญญา และความพร้อมทางร่างกายของผู้เรียน การแสดงพฤติกรรมเหมือนตัวแบบของแต่ละบุคคลจึงแตกต่างกันไป ผู้เรียนบางคนอาจทำได้ดีกว่าตัวแบบ บางคนอาจเลียนแบบได้เหมือนมาก บางคนอาจทำได้เพียงคล้ายคลึงกับตัวแบบ บางคนบางส่วนเหมือน บางส่วนไม่เหมือนตัวแบบและบางคนจะไม่สามารถแสดงพฤติกรรมได้เหมือนตัวแบบ

3.4) กระบวนการจูงใจ (Motivation process) แรงจูงใจของผู้เรียนที่จะแสดงพฤติกรรมเหมือนตัวแบบ เนื่องจากมีความคาดหวังว่าการเลียนแบบจะนำประโยชน์มาให้หรือจะสามารถทำให้หลีกเลี่ยงปัญหาได้ ในห้องเรียนเวลาที่ครูให้รางวัล หรือลงโทษนักเรียนคนใดคนหนึ่ง นักเรียนทั้งห้องจะเรียนรู้ด้วยการสังเกตและเป็นแรงจูงใจให้แสดงหรือไม่แสดงพฤติกรรม

ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญาของแบนดูราชี้ให้เห็นว่า คุณลักษณะของตัวแบบ มีความสำคัญต่อการเรียนรู้ของเด็ก เด็กเลียนแบบพฤติกรรม และทัศนคติส่วนใหญ่จากผู้ใหญ่ที่ใกล้ชิด เช่น พ่อแม่และครู ดังนั้นครูปฐมวัยจำเป็นต้องมีบทบาทในการเป็นแบบอย่าง ดังต่อไปนี้

1) การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของพฤติกรรมที่ต้องการให้เด็กปฏิบัติ ครูควรตระหนักว่าพฤติกรรมทางกายและวาจาของครูเป็นแบบอย่างแก่เด็ก สิ่งที่คุณกระทำสำคัญกว่าสิ่งที่คุณสอน ถ้าห้องเรียนครูชอบตะโกนห้องเรียนนั้นก็จะมีแนวโน้มที่จะมีเสียงอึกทึก ห้องเรียนที่คุณสงบห้องเรียนนั้นมักจะสงบ หากครูแสดงให้เห็นว่าคุณให้เกียรติเด็กและคนอื่น ๆ เด็กจะให้เกียรติผู้อื่น นอกจากนี้ครูต้องมั่นใจว่าตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็กตลอดเวลาที่อยู่กับเด็ก เช่น แต่งกายเหมาะสม จัดของใช้ส่วนตัวเป็นระเบียบเรียบร้อย รับประทานอาหารที่มีประโยชน์ ขอบคุนเมื่อได้รับความช่วยเหลือจากเด็ก ขอโทษเมื่อรู้ว่าตนทำผิดต่อเด็ก พูดกับเด็กด้วยน้ำเสียงที่นุ่มนวล พูดจาสุภาพ ใช้ระดับเสียงที่ดังพอดี ประโยคที่พูดควรเป็นประโยคที่ชัดเจน เป็นต้น

2) การปฏิบัติตนด้านการเป็นแบบอย่างด้านการควบคุมอารมณ์ของตนเอง การควบคุมอารมณ์ของคุณถือเป็นแบบอย่างที่สำคัญในการฝึกความมีระเบียบวินัยให้กับเด็ก ครูควรระมัดระวังไม่ให้อารมณ์และความรู้สึกของตนเป็นส่วนหนึ่งก่อให้เกิดปัญหาให้กับเด็ก (Gordon and Browne. 1995: 212) ขณะที่เด็กเรียนรู้ที่จะพัฒนาความรู้สึกเป็นตัวของตัวเอง ครูจำเป็นต้องมีความรู้สึกควบคุมตัวเองได้เช่นกันเพราะเมื่อใดก็ตามที่ครูมีความรู้สึกที่สามารถควบคุมตนเองได้อย่างสมบูรณ์ ครูจะสามารถทำงานภายใต้เงื่อนไขต่าง ๆ ได้ ครูจึงควรมีสติรู้ตัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมที่ไม่เป็นที่ยอมรับหรือพฤติกรรมที่เป็นปัญหา

การที่ครูไม่เข้าใจตนเอง และไม่สามารถควบคุมตนเองจะนำไปสู่การสอนและการเป็นแบบอย่างในทางที่ไม่เหมาะสม เช่น การที่ครูไม่อดทนต่อพฤติกรรมที่ไม่เป็นที่ยอมรับของเด็กจึงเกิดความรู้สึกโมโหและลงโทษเด็กโดยขาดสติ ซึ่งอาจเป็นการพูดปบใช้น้ำเสียงเกรี้ยวกราดหรือตีเด็ก ล้วนเป็นแบบอย่างในเรื่องการไม่ควบคุมอารมณ์และการใช้ความรุนแรงในการจัดการกับปัญหาให้แก่เด็ก ทั้งเด็กที่ถูกลงโทษและเด็กอื่น ๆ ในห้องที่เฝ้าสังเกตเหตุการณ์ อย่างไรก็ตามครูก็เป็นมนุษย์ที่โกรธเป็นหงุดหงิดและอารมณ์เสียเป็น เมื่อใดก็ตามที่ครูกำลังเริ่มหมดความอดทนและมีโทษต่อกับเด็กครูจะควบคุมตนเองน้อยลงและเริ่มมีอารมณ์กับเด็กมากขึ้นตามลำดับ (Hendrick. 1996: 291; อ้างอิงจาก Gordon and Browne. 1996: 14)

จากการศึกษาพฤติกรรมการสอนของครูปฐมวัยด้านการเป็นแบบอย่างสรุปได้ว่า เป็นการแสดงออกของครูด้านการกระทำ หรืออารมณ์ อย่างเหมาะสม โดยครูตั้งใจแสดงออกเพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีในการปฏิบัติตนให้แก่เด็กดังนี้ ครูมีการแต่งกายสะอาด สุภาพเรียบร้อย เหมาะสมกับกาลเทศะ มีการจัดสื่ออุปกรณ์ ของใช้ต่างๆอย่างเป็นระเบียบ รู้จักกล่าวคำขอโทษและขอบคุณแก่เด็ก พุดกับเด็กด้วยน้ำเสียงที่นุ่มนวล สุภาพ ใช้เสียงในระดับที่พอดี สื่อสารกับเด็กได้อย่างชัดเจนมีอารมณ์ร่าเริง แจ่มใส มีสติ และรู้จักควบคุมอารมณ์ตนเอง เช่น ไม่แสดงสีหน้าที่เปื้อนหน้าเด็ก พุดกับเด็กด้วยน้ำเสียงที่รุนแรง เป็น

3.2 การจัดประสบการณ์การเรียนรู้

การจัดกิจกรรมประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็ก เป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการเรียนของเด็กปฐมวัยเพราะเด็กในวัยนี้ยังไม่สามารถอ่านออกเขียนได้ ยังไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ดีนัก รวมทั้งยังขาดพื้นฐานทักษะในด้านต่าง ๆ อยู่อีกมาก ทั้งนี้ ลีทโซว์ และคณะ (Leatzow et al. 1983: 81) ได้ให้ความหมายของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ว่า หมายถึง การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ และพัฒนาการของเด็ก ช่วยเสริมสร้างความเป็นอิสระ และการควบคุมพฤติกรรมของเด็กได้ ทำให้เด็กมีโอกาสแสวงหาความรู้ และฝึกการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ทำให้เด็กมีความเชื่อมั่นในตนเอง รู้จักการยอมรับผู้อื่นและมีวินัยในตนเอง

ครูมีบทบาทในการเสริมสร้างการเรียนรู้ที่เหมาะสมโดยเด็กปฐมวัยเรียนรู้ผ่านการเล่น ครูจึงควรจัดให้มีประสบการณ์ที่หลากหลายโดยให้เด็กได้เรียนรู้ตามความสนใจ หรือให้เด็กได้แสดงออกในแนวทางที่เขาสนใจ เรียนรู้แบบปฏิบัติจริง โดยการใช้ประสาทสัมผัสกระทำกับวัตถุ ด้วยความอยากรู้อยากเห็นได้ทดลองสร้างสิ่งใหม่ ๆ เด็กจะเรียนรู้ได้เต็มศักยภาพเมื่อ มีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่น เด็กได้การเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นกลุ่มเล็ก ๆ และเป็นรายบุคคล การให้เด็กได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับบุคคลอื่นทำให้เด็กได้ตรวจสอบความคิดของตนด้วย ทั้งนี้ สำนักงานคณะกรรมการชั้นพื้นฐาน (2546: 23-47) ได้เสนอกิจกรรมส่งเสริมประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กที่ควรจัดเป็นประจำทุกวันดังนี้

1) กิจกรรมเสรี เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้เล่นอิสระตามมุมการเล่น หรือมุมประสบการณ์หรือศูนย์การเรียนรู้ที่จัดไว้ในห้องเรียน เช่น มุมหนังสือ มุมบล็อก มุมธรรมชาติ มุมตุ๊กตา เป็นต้น ซึ่งมุมต่าง ๆ เหล่านี้เด็ก ๆ สามารถเลือกเล่นได้อย่างเสรีตามความสนใจ และความต้องการของเด็กทั้งเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม

2) กิจกรรมสร้างสรรค์ เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้เด็กแสดงออกทางอารมณ์ ความรู้สึก ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และจินตนาการโดยใช้ศิลปะ เช่น การวาดภาพระบายสี การปั้น การฉีก การปะ การพิมพ์ภาพ การประดิษฐ์ การร้อย เป็นต้น

3) กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะเป็นกิจกรรมที่จัดให้เด็กได้เคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกายอย่างอิสระ โดยใช้เสียงเพลง คำคล้องจอง เครื่องเคาะจังหวะ และอุปกรณ์อื่น ๆ มา

ประกอบการเคลื่อนไหวเพื่อส่งเสริมให้เด็กมีจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ เรียนรู้จังหวะ และควบคุม การเคลื่อนไหวของตนได้

4) กิจกรรมเสริมประสบการณ์ เป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้เด็กเกิดการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ ฝึกการทำงาน และอยู่ด้วยกันเป็นกลุ่ม กิจกรรมที่จัดมุ่งฝึกให้เด็กได้มีโอกาสฟัง พูด สังเกต คิด แก้ปัญหา ใช้เหตุผล และฝึกปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความคิดรวบยอดเกี่ยวกับเรื่องที่เรียน ควรจัดกิจกรรม ต่าง ๆ เช่น สนทนา อภิปราย สาธิต ทดลอง เล่านิทาน เล่นบทบาทสมมติ ร้องเพลง ท่องคำคล้องจอง ศึกษานอกสถานที่ เชิญวิทยากรมาให้ความรู้

5) เกมการศึกษา เป็นการเล่นที่ช่วยพัฒนาสติปัญญา มีกฎเกณฑ์และกติกาต่าง ๆ เด็ก สามารถเล่นคนเดียว และเล่นเป็นกลุ่มได้ ช่วยให้เด็กฝึกสังเกต คิดหาเหตุผล และมีความคิดรวบยอด เกี่ยวกับ สี รูปร่าง จำนวน ประเภทและความสัมพันธ์เกี่ยวกับพื้นที่ ระยะเวลา เกมการศึกษาที่เหมาะสมกับเด็ก ปฐมวัย ได้แก่ เกมจับคู่ แยกประเภท เรียงลำดับ โดมิโน ลอตโต ภาพตัดต่อ ต่อตามแบบ

6) กิจกรรมกลางแจ้ง เป็นกิจกรรมที่จัดให้เด็กได้มีโอกาสออกไปนอกห้องเรียนเพื่อออกกำลังกาย เคลื่อนไหวร่างกาย และแสดงออกอย่างอิสระ โดยยึดความสนใจ และความสามารถของเด็กแต่ละคนเป็นหลัก

นอกจากนี้ยังต้องมีการจัดกิจกรรมสร้างนิสัยให้เด็กในเรื่องความมีระเบียบวินัย เพื่อ เป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ทักษะและพฤติกรรมทางสังคมได้ดี ครูจึงควรจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ให้แก่เด็ก ดังนี้

1) การจัดประสบการณ์เพื่อให้เด็กเรียนรู้ที่จะพึ่งตนเองตามทฤษฎีของอีริคสัน ทั้งนี้ ลีทไชว์ และคณะ (2542: 26-27) กล่าวถึงความสัมพันธ์ของการพึ่งตนเองของเด็กไว้ว่า เด็กที่สามารถทำสิ่ง ต่าง ๆ ด้วยตนเองจะรู้สึกว่าคุณมีความสามารถและเป็นคนที่ควบคุมตนเองได้ในที่สุด ส่วนเด็กที่รู้สึกว่า ตนไม่ประสบความสำเร็จ ทำอะไรด้วยตนเองไม่ได้อยู่เสมอ จะรู้สึกว่าตนเองอ่อนแอ พึ่งตนเองไม่ได้และ เกิดความสงสัยว่าตนจะทำอะไรตามลำพังได้หรือไม่ ลักษณะเช่นนี้ทำให้เด็กอยู่ในตำแหน่งของความ สงสัยในตนเองและไม่สามารถควบคุมตนเองได้

ครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้ที่จะพึ่งตนเองโดยผู้ใหญ่เปรียบเสมือน "ผู้ให้ใบอนุญาต" ให้เด็กพัฒนาการพึ่งตนเอง ถ้าปราศจากความช่วยเหลือจากผู้ใหญ่เด็กคงเรียนรู้ที่จะ พึ่งตนเองไม่ได้ เด็กควรได้ฝึกช่วยเหลือตนเองในกิจวัตรประจำวัน เช่น การหยิบและเก็บของเล่นหรือ ของใช้ส่วนตัวมารับประทานอาหาร การใช้ห้องน้ำห้องส้วม การแต่งตัว การปูที่นอน อย่างไรก็ตามครู ควรพิจารณาว่าสิ่งที่ฝึกให้เด็กช่วยเหลือตนเองนั้นต้องเหมาะสมกับพัฒนาการตามวัยของเด็ก (ลีทไชว์ และคณะ. 2542: 25)

นอกจากนี้ ครูยังมีหน้าที่ทำให้เด็กเข้าใจว่าเด็กมีความสามารถในการแก้ปัญหาด้วยตนเอง ด้วย เนื่องจากเป้าหมายหนึ่งที่สำคัญในการศึกษาปฐมวัยคือ การพยายามให้เด็กตัดสินใจแก้ปัญหาด้วยตนเอง เมื่อเด็กเผชิญกับสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดความยุ่งยากต่างๆ เด็กต้องการให้ครูเข้าใจ ทำที่อันสุขุมของครูที่ตอบสนองคำพูดหรือความรู้สึกของเด็ก และช่วยสะท้อนให้เด็กเข้าใจสถานการณ์ที่เผชิญอยู่เป็นการสนับสนุนให้เด็กสามารถหาวิธีแก้ปัญหาด้วยตนเองต่อไป เด็กอาจต้องการความช่วยเหลือของครูดังนี้ 1) ทำให้ความยุ่งยากที่เขาเผชิญอยู่ชัดเจนขึ้นว่าปัญหาที่แท้จริงเป็นอย่างไร 2) กระตุ้นให้ เด็กคิดหาวิธีที่เป็นไปได้ในการแก้ปัญหา 3) ร่วมกันเลือกวิธีแก้ไขปัญหา และ 4) สนับสนุนให้เด็กแก้ปัญหาด้วยตนเองตามวิธีที่เลือกไว้ บางครั้งเด็กจะตกลงยอมรับวิธีแก้ปัญหาโดยไม่เข้าใจว่าต้องนำไปปฏิบัติอย่างไร ครูควรแสดงวิธีแก้ปัญหาร่วมกับเด็ก ครูอาจนำประสบการณ์การแก้ปัญหามาพูดคุยกับเด็กภายหลัง เพื่อให้เด็กมองเห็นความสำเร็จและความสามารถของตน ซึ่งกระบวนการดังกล่าวเป็นกระบวนการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ เด็กที่มีโอกาสคิดด้วยตนเอง พึ่งตนเอง แก้ปัญหาด้วยตนเองย่อมมีความรู้สึกต่อตนเองในทางที่ดี ขณะเดียวกันก็เรียนรู้ที่จะยอมรับความคิดเห็นของคนอื่นด้วย (Gartrell. 1994: 73; อ้างอิงจาก Leatzow et al. 1983: 187)

2) การจัดประสบการณ์เพื่อให้เด็กเรียนรู้ที่จะเชื่อมั่นในตนเอง ความเชื่อมั่นในตนเอง เป็นคุณลักษณะสำคัญที่ช่วยให้คนเรามีความเป็นตัวของตัวเอง กล่าวคือ ถ้าคิด ถ้าแสดงออก ปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ได้อย่างเหมาะสม และสามารถเผชิญกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ด้วยความรู้สึกที่มั่นคง เด็กที่เชื่อมั่นในตนเองจะรู้จักตนเอง

ครู เป็นผู้ที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการส่งเสริมความเชื่อมั่นในตนเองให้แก่เด็ก ปฏิสัมพันธ์ของครูต่อเด็กที่เหมาะสมทั้งทางวาจา สีหน้า ท่าทาง ในขณะที่จัดกิจกรรม และอยู่ร่วมกับเด็กมีผลต่อความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กทั้งสิ้น ปฏิสัมพันธ์ทางบวกของครู เช่น การพูด ให้กำลังใจ การแสดงความชื่นชม การยอมรับความคิดเห็นช่วยให้เด็กเกิดความรู้สึกอบอุ่นใจ มีความเชื่อมั่นในตนเอง ถ้าคิด ถ้าแสดงออก รู้ผลการกระทำของตนที่มีต่อผู้อื่น และมีความสุขในการเรียนรู้ ในทางตรงกันข้าม ปฏิสัมพันธ์ทางลบ เช่น การเปรียบเทียบและตำหนิตีเยียน การบังคับเด็กมากเกินไป หรือแม้แต่การออกคำสั่งตลอดเวลา ทำให้เด็กสูญเสียความเชื่อมั่นในตนเอง ครูจึงควรปล่อยให้เด็กเป็นตัวของตัวเองได้เข้าร่วมกิจกรรมอย่างเสรี เลื่อนงานในห้องด้วยตนเองโดยมีครูช่วยแนะนำให้เด็กเลือกและทำเอง ทั้งนี้ครูควรช่วยให้เด็กประสบความสำเร็จเมื่อเด็กต้องทำงานยากๆ ด้วยการแบ่งงานเป็นขั้นย่อย ๆ ที่เด็กสามารถจะทำได้การช่วยเหลือเด็กด้วยความรักจะทำให้เด็กกลายเป็นคนรับผิดชอบการกระทำของตนเอง ส่งเสริมการเป็นตัวของตัวเอง และการนับถือตนเอง พร้อมกับช่วยให้เด็กรู้สึกภาคภูมิใจที่ได้ทำดี (Gordon and Browne. 1995: 214)

3) การจัดประสบการณ์เพื่อให้เด็กเรียนรู้ที่จะร่วมรับรู้ความรู้สึกของผู้อื่น การร่วมรับรู้ความรู้สึกของผู้อื่น (Empathy) เป็นการตอบสนองต่อความรู้สึกซึ่งเหมาะสมกับสถานการณ์ของผู้อื่นมากกว่าสถานการณ์ของตน เด็กอายุ 2-3 ปีสามารถแยกการรับรู้ระหว่างตนเอง กับผู้อื่นและเมื่ออายุ 3-4 ปี สามารถรับรู้และตอบสนองต่อความสุข ความทุกข์ของผู้อื่น ช่วงปฐมวัยเป็นช่วงที่มีการพัฒนาด้านภาษาอย่างรวดเร็วทำให้เด็กเริ่มรับรู้ความรู้สึกของผู้อื่นได้มากยิ่งขึ้น แม้กระทั่งอารมณ์ที่มีความซับซ้อน เช่น ผิดหวัง (Hoffman. 1982: 281, 288)

การสอนให้เด็กร่วมรับรู้ความรู้สึกของผู้อื่นนั้น ครูต้องช่วยให้เด็กรู้จักคำพูดเกี่ยวกับอารมณ์และความรู้สึก โดยเริ่มต้นจากอารมณ์และความรู้สึกของตน แล้วจึงสังเกต อารมณ์และความรู้สึกของผู้อื่นโดยการสอนเรื่องนี้อาจบูรณาการเข้าไปในการเรียนการสอน เช่น หลังจากอ่านหนังสือให้เด็กฟังแล้วอภิปรายร่วมกันเกี่ยวกับอารมณ์และความรู้สึกของตัวละคร ท่องกลอนที่เกี่ยวกับอารมณ์หรือความรู้สึกให้เด็กสังเกตปฏิกิริยาของผู้อื่นที่แสดงอารมณ์และความรู้สึกต่าง ๆ ให้เด็กทำหน้าที่แสดงอารมณ์ที่ต่างกัน เล่นละครสร้างสรรค์ หรือแสดงบทบาทสมมุติ เป็นต้น (Gootman. 2001: 71-72)

สิ่งที่จำเป็นต้องสอนให้เด็กเข้าใจในเรื่องนี้ คือ การคิดถึงใจเขาใจเรา โดยกระตุ้นให้เริ่มนึกถึงจิตใจของผู้อื่น เช่น เมื่อเด็กไปดื่งนมเพื่อนเพื่อนจะเจ็บ เมื่อแย่งของเล่นเพื่อนเพื่อนจะเสียใจ (นวลศิริ เปาโรหิตย์. ม.ป.ป.: 146.) ในกรณีที่เด็กทำร้ายผู้อื่นเช่นนี้ ครูอาจให้เด็กลองนึกว่าถ้าตนเองเป็นผู้ถูกกระทำบ้างจะรู้สึกอย่างไร การถามคำถามเช่นนี้เป็นการกระตุ้นให้เด็กนึกถึงจิตใจของผู้อื่น (Hoffman. 1982: 306) วิธีการอื่น ๆ ที่สอนให้เด็กร่วมรับรู้ความรู้สึกของผู้อื่น ได้แก่ การกระตุ้นให้เด็กแสดงพฤติกรรมที่ดีกับเพื่อน เช่น ขอให้เด็กแบ่งดินสอสีให้เพื่อน ช่วยเพื่อนต่อรูป หรือแม้แต่สอนให้เด็กรู้จักขอความช่วยเหลือจากผู้อื่น เช่น ขอให้เพื่อนมาช่วยยกของ ด้วยวิธีการเช่นนี้เด็กจะค่อย ๆ เรียนรู้ว่าการที่คนเราอยู่ร่วมกันในสังคมได้นั้นต้องมีทั้งการให้และการรับไม่ใช่รับฝ่ายเดียว ครูควรสอนเด็กให้เมตตาและเผื่อแผ่ผู้อื่นในเวลาเดียวกัน (นวลศิริ เปาโรหิตย์. ม.ป.ป.: 147.) ทั้งนี้ การที่เด็กได้รับความรัก ได้รับการปฏิบัติด้วยความอ่อนโยนและมีประสบการณ์ที่ดี โดยไม่มีการลงโทษทำให้เด็กเรียนรู้เรื่องการร่วมรับรู้ความรู้สึกของผู้อื่น ได้อย่างเป็นธรรมชาติ (Hoffman. 1982: 306)

4) การจัดประสบการณ์เพื่อให้เด็กเรียนรู้ที่จะแสดงออกทางอารมณ์อย่างเหมาะสม อารมณ์เป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับทุกประสบการณ์ของมนุษย์ ผู้ใหญ่อจำนวนมากต้องใช้ความพยายามในการระงับอารมณ์ของตนเอง การช่วยให้เด็กซึ่งมีประสบการณ์ที่จำกัดแสดงออกทางอารมณ์อย่างเหมาะสมจึงเป็นเรื่องที่ท้าทายอย่างยิ่ง ช่วงปฐมวัยเป็นช่วงที่เด็กเรียนรู้ที่จะรับมือหรือจัดการกับอารมณ์ของตนเอง กิจกรรมจากการวิจัยของ บราวน์นิ่ง เดวิส และเรสตา (Browning, Davis and Resta. 2000: 233-234) ซึ่งใช้เพื่อสอนให้เด็กแสดงออกทางอารมณ์อย่างเหมาะสม ได้แก่กิจกรรมวงล้อแห่งทางเลือก

(Wheel of choice) โดยครูจัดให้ มีการอภิปรายร่วมกับเด็กเพื่อคิดหาวิธีการปฏิบัติที่เหมาะสมเมื่อเด็กเกิดความคับข้องใจ หงุดหงิด หรือถูกทำให้โกรธหลังจากนั้นครูได้แนะนำวงล้อแห่งทางเลือกซึ่งประกอบไปด้วยการขอโทษ การบอกให้คู่กรณีหยุด การเดินไปที่อื่น และการพูดสะท้อนความรู้สึกของตนเอง แล้วแนะนำให้เด็กลองปฏิบัติโดยใช้บทบาทสมมติ ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการแสดงออกทางอารมณ์ที่ไม่เหมาะสมลดลง เด็กมีทักษะการแก้ปัญหาสูงขึ้น และข้อสังเกตจากการวิจัยชี้ให้เห็นว่า ครูจะต้องช่วยด้วยการเตือนเป็นระยะ ๆ

5) การจัดประสบการณ์เพื่อให้เด็กเรียนรู้ที่จะปฏิบัติตามมารยาทสังคม มารยาทถือได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของการมีชีวิตร่วมกันในสังคม การสอนให้เด็กรู้จักประพฤติตามมารยาทสังคมเป็นเครื่องแสดงถึงน้ำใจไมตรี และการเอื้ออาทรต่อบุคคลรอบข้าง ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่ดีงามที่ควรปลูกฝังการสอนมารยาทให้แก่เด็กไม่สามารถคอยให้เด็กโตแล้วจึงสอน เพราะเด็กเรียนรู้เรื่องมารยาทจากชีวิตประจำวัน (นวลศิริ เปาโรหิตย์. ม.ป.ป.: 34-35.)

มารยาทที่ควรสอนให้แก่เด็ก เช่น การไหว้ และกล่าวสวัสดิเมื่อพบผู้ใหญ่ การพูดขอบคุณเมื่อมีคนช่วยเหลือหรือให้ของ การขอโทษเมื่อทำผิดพลาดหรือทำให้ผู้อื่นเสียใจ การช่วยเหลือผู้อื่น การพูดด้วยคำพูดที่สุภาพ เดินก้มหลังเมื่อผ่านผู้ใหญ่ การไม่ยื่นคำศัพท์หรือเล่นศัพท์ของผู้ใหญ่ การบอกให้เด็กรู้ว่าสถานการณ์ใดควรแสดงออกอย่างไรจึงจะเหมาะสมโดย อธิบายเหตุผลให้เด็กฟังด้วยจึงเป็นวิธีหนึ่งของการสอนมารยาททางสังคมอย่างได้ผล ครูสามารถสอนมารยาทควบคู่ไปกับการที่เด็กต้องปฏิบัติตามมารยาทนั้นๆ เช่น เมื่อส่งของให้เด็กอาจพูดว่า "ขอบคุณคุณครูก่อนค่ะ ยำรับไปเฉยๆ" หรือขณะที่รับประทานอาหารร่วมกัน ครูอาจบอกเด็กที่คุยเมื่ออาหารอยู่ในปากว่า "เคี้ยวให้เสร็จก่อนค่ะ แล้วค่อยพูด เคี้ยวข้าวติดคอ" เป็นต้น วิธีที่ดีที่สุดในการอบรมสั่งสอนมารยาทสังคม คือ การที่ครูเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่เด็ก ครูที่ปฏิบัติต่อเด็กด้วยความอ่อนโยน เข้าใจ นุ่มนวล และมีมารยาททางสังคมที่เหมาะสม ประกอบกับการอบรมสั่งสอนของครู เด็กจะปฏิบัติตามมารยาทสังคมได้โดยครูไม่ต้องเหน็ดเหนื่อยเลย (นฤมล เนียมหอม. 2549: 32)

6) การจัดประสบการณ์เพื่อให้เด็กเรียนรู้ที่จะมีพฤติกรรมแบบร่วมมือตามทฤษฎีของอีริคสัน นั้น ลีทโซว์และคณะ (Leatzow et al. 1983: 29-31) กล่าวถึง ภาวะที่ทำทนายของเด็กวัย 3-5 ปี ซึ่งเป็นช่วงที่เด็กพัฒนาเพื่อแก้ปัญหาวิกฤตของการริเริ่มและความละเอียดไว้วางใจ ช่วงนี้เป็นช่วงที่เด็กต้องสร้างความสมดุลระหว่างการยึดตนเองเป็นศูนย์กลางกับความต้องการที่จะอยู่ร่วมกับคนอื่นในสังคม เด็กวัยนี้ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดีและต้องการคำแนะนำจากผู้ใหญ่ การเล่นของเด็กวัยนี้เป็นการเล่นกับกลุ่มเพื่อนซึ่งเด็กจะได้เรียนรู้ว่าเป้าหมายของเขา อาจไม่ตรงกับเป้าหมายหรือแผนการของคนอื่น หากเด็กประสบความสำเร็จในการติดต่อสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อน เด็กจะภาคภูมิใจในความสามารถของตน ถ้ารับประสบการณ์ในทางตรงกันข้ามจะพัฒนาไปสู่ความรู้สึกผิดและละเอียดไว้วางใจที่จะทำสิ่งต่างๆ ความสามารถ

ในการเข้ากับผู้อื่นเป็นทักษะทางสังคมที่เด็กจำเป็นต้องพัฒนา เพื่อให้ประสบความสำเร็จและพึงพอใจกับชีวิต ทักษะสำคัญที่ครูควรฝึกให้แก่เด็กมีดังต่อไปนี้

1) การแสดงความคิดและความรู้สึกของตนต่อผู้อื่น เด็กที่มีปัญหาการเข้ากับคนอื่นมักขาดทักษะการพูดสื่อสาร เพราะเด็กมักรู้แค่เพียงความต้องการของตนที่มีต่อคนอื่น ทำให้เด็กถูกปฏิเสธจากกลุ่มเพื่อน ส่งผลให้เด็กมีแนวโน้มที่จะเล่นกับเพื่อนอย่างไม่เหมาะสม จะเห็นได้จากเวลาที่เด็กต้องการเล่นกับเพื่อนแต่ไม่รู้จักวิธีพูด เด็กที่มีทักษะทางสังคมจะค่อย ๆ เข้าไปสร้างความคุ้นเคยและเริ่มพูดว่า "น่าสนุกนะ" "เล่นยังไง" "ขอเล่นด้วยคน" แต่เด็กที่ขาดทักษะจะเข้าไปขัดจังหวะ หรือพูดในทำนองที่ว่า "แบบนี้ฉันก็มี" "ฉันเล่นดีกว่าเธออีก" "ฉัน อยากจะเล่นให้เล่นหน่อยสิ" ซึ่งทำให้ไม่เป็นที่ยอมรับของกลุ่ม ครูควรสังเกตทักษะด้านนี้ของเด็ก แล้วช่วยเหลือให้คำแนะนำกับเด็ก เป็นรายบุคคล ด้วยการพูดคุยเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้คำพูดสื่อสาร ควรหาช่วงเวลาในการพูดคุยกับเด็กเป็นรายบุคคล การพูดคุยที่ดีควรมีความเป็นกันเอง แลกเปลี่ยนความเห็นและความรู้สึกได้ แบ่งปันประสบการณ์และความรู้สึกเล่าถึงปัญหาและวิธีการแก้ปัญหา หรือเล่าความใฝ่ฝันของแต่ละคน (นฤมล เนียมหอม. 2549: 33)

2) การฟังและเข้าใจผู้อื่น เด็กที่ขาดทักษะการฟังมักจะมีปัญหาในการติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่น เนื่องจากการไม่ตั้งใจฟังทำให้ไม่รู้ว่าผู้อื่นคิดอย่างไร หรือหมายความว่าอย่างไร และมักจะทำให้มีความคิดต่อผู้อื่นไม่ตรงตามความเป็นจริง ครูควรสอนให้เด็กรู้จักฟัง อย่างตั้งใจ รู้จักสังเกตภาษากายของคู่สนทนาด้วย ตัวอย่างกิจกรรมที่ฝึกทักษะการฟัง เช่น การเล่นเกมการฟัง เช่น โทศัพท์ เกมกระซิบข้อความ การจัดช่วงเวลาสำหรับการเล่าเรื่องให้เพื่อนฟัง การนำสิ่งของมาแสดงและเล่าเรื่อง (Show and tell) การนำเสนอผลงานของเด็ก การเล่นเกม หรือการเล่นละครสร้างสรรค์ เป็นต้น (Gootman. 2001:77-78)

3) การประนีประนอมและเจรจาตกลง เป็นทักษะที่จำเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะเมื่อเกิดความขัดแย้งระหว่างเด็ก ตัวอย่างกิจกรรมที่ใช้สอนทักษะนี้ในโรงเรียนอนุบาล เช่น กิจกรรมเก้าอี้ของการพูดและฟัง (Talk and listen chairs) ซึ่งใช้เมื่อเด็กเกิดการโต้เถียงกัน ครูจะให้เด็กผลัดกันใช้เก้าอี้สำหรับพูด และเก้าอี้สำหรับฟัง เพื่อฝึกทักษะการประนีประนอม และทักษะการเจรจาตกลงให้แก่เด็ก (Gartrell. 1994: 74)

4) ความร่วมมือและการทำงานในฐานะสมาชิกของกลุ่ม ครูควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ เช่น การทำกิจกรรมตามโครงการร่วมกัน การทำงานศิลปะแบบร่วมมือโดยเริ่มต้นจากการมอบหมายให้เด็กทำงานเป็นคู่ก่อน แล้วจึงค่อยฝึกการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มเล็ก ๆ การให้เด็กเล่นร่วมกับเพื่อนก็เป็นสื่อที่จะทำให้เด็กรู้จักหน้าที่ ความรับผิดชอบ และส่งเสริมพฤติกรรมแบบร่วมมือเช่นกัน (Gootman. 2001:79)

จากพฤติกรรมของครู ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่เด็กปฐมวัยนั้น สรุปได้ว่าเป็น การกระทำที่ครูกระตุ้น ส่งเสริมเด็ก ให้เกิดการเรียนรู้ผ่านการจัดกิจกรรมต่าง ๆ การจัดประสบการณ์ การเรียนรู้ที่หลากหลาย ตามหลักสูตรกำหนด โดยการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ได้แก่ กิจกรรมเสรี กิจกรรม สร้างสรรค์ กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ เกมการศึกษา กิจกรรมกลางแจ้ง และกิจกรรมเสริม ประสบการณ์ เพื่อพัฒนาให้เด็กมีพัฒนาการครบทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และ สติปัญญา รวมถึงการฝึกให้เด็กมีความเชื่อมั่นในตนเอง มีมารยาทและระเบียบวินัย มีความคิด สร้างสรรค์ รู้จักคิดแก้ไขปัญหา คิดอย่างมีเหตุผล รู้จักคิดแก้ไขปัญหา คิดอย่างมีเหตุผล รู้จักรับฟังและ มีความเข้าใจผู้อื่น สามารถทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่นในชีวิตประจำวันได้อย่างมีความสุข

3.3 การดูแลเด็ก

การดูแลเด็ก เป็นบทบาทหน้าที่หนึ่งของครูปฐมวัย ทั้งนี้ ลีทโซว์ และคณะ (2542: 109) ได้ให้ความหมายของการดูแลเด็กว่า เป็นการที่ครูส่งเสริมและแสดงความไว้วางใจจะช่วยให้เด็กเข้าใจ ตนเองและโลกรอบตัว โดยการปฏิบัติกับเด็กด้วยการยอมรับนับถือ การสร้างข้อตกลงที่มีความหมาย ต่อเด็กและตอบสนองเด็กอย่างเหมาะสม ทั้งนี้ ครูปฐมวัยต้องมีความเข้าใจธรรมชาติและความ ต้องการของเด็ก ดังจะเห็นได้จากทฤษฎี พัฒนาการทางบุคลิกภาพของอีริคสัน (Psychosocial theory of personality) ซึ่งกล่าวถึงความ ขัดแย้งทางอารมณ์และสังคมที่เกิดขึ้นในแต่ละช่วงพัฒนาการ ตามปกติของมนุษย์ซึ่งทำให้เด็กมีโอกาสตัดสินใจเพื่อสร้างบุคลิกภาพของตน โดยผู้ใหญ่เป็นผู้ที่มี บทบาทสำคัญ ในการส่งเสริมให้เด็กก้าวผ่านขั้นต่าง ๆ ในการพัฒนาทางด้านบุคลิกภาพ ซึ่งลีทโซว์ และคณะ (2542: 19-35, 54) ได้นำเสนอพัฒนาการ 3 ขั้นแรกที่อยู่ในช่วงปฐมวัย ดังนี้

1) ความไว้วางใจ / ไม่ไว้วางใจ (Trust / Mistrust) อายุ 0 - 1 ปี ปัญหาในการสร้างความไว้วางใจหรือไม่ไว้วางใจในตนเองและผู้อื่น เป็นผลมาจากประสบการณ์ในชีวิตของเด็ก ความไว้วางใจ นี้เป็นพื้นฐานประการหนึ่งในการเรียนรู้และการดำรงชีวิต เป็นขั้นตอนแรกสุดของการสร้างบุคลิกภาพ อย่างไรก็ตามไม่มีสูตรตายตัวว่าจะพัฒนาความไว้วางใจตนเองและผู้อื่นให้เกิดขึ้นได้อย่างไร เพราะถ้า จะไว้วางใจหรือไม่ไว้วางใจเป็นผลมาจากประสบการณ์ที่เด็กแต่ละคน ได้รับต่าง ๆ กันไป แต่อาจกล่าว ได้ว่าปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการสร้างความไว้วางใจให้เกิดขึ้นกับเด็ก คือ การส่งเสริมจากผู้ใหญ่

ประสบการณ์ที่เด็กได้รับจากบุคคลสำคัญที่ใกล้ชิด จะเป็นตัวกำหนดตำแหน่งระหว่างความไว้วางใจและไม่ไว้วางใจที่เด็กมีต่อบุคคลอื่น ถ้าเด็กได้รับประสบการณ์ที่นำไว้วางใจมาตลอดจะมีทัศนคติและแนวคิดที่เต็มไปด้วยความมั่นใจ ไว้วางใจตนเองและผู้อื่น เด็กกลุ่มนี้จะจัดการกับโลก ภายนอกด้วยความมั่นคงทางใจ เด็กจะพัฒนาบุคลิกภาพทางจิตวิทยาในลักษณะความไว้วางใจและ แสดงออกในลักษณะของผู้ที่มีความน่าไว้วางใจด้วย ถ้าเด็กได้รับประสบการณ์ที่คนเลี้ยงไม่ตอบสนอง ความต้องการ เด็กจะสงสัยและไม่ไว้วางใจในปฏิกริยาของคนเลี้ยง มีทัศนคติในทางที่ไม่ไว้วางใจ และ เคลือบแคลงต่อตนเองและโลกภายนอก

2) การพึ่งตนเอง / ความสงสัยในตนเอง (Autonomy / Doubt) อายุ 1 - 3 ปี การต่อสู้วิกฤตในขั้นพัฒนาการนี้ก็เพื่อให้เด็กรู้สึกว่าเขาสามารถควบคุมตนเองได้ พัฒนาการในขั้นนี้จะเกิดขึ้นเมื่อเด็กสร้างความไว้วางใจตนเองและผู้อื่นได้แล้ว เด็กในวัย 2 ขวบมักมีพฤติกรรมที่แสดงความเป็นอิสระและแสดงความสามารถที่จะควบคุมสิ่งแวดล้อมได้ เด็กมักจะสำรวจและขยายขอบเขตการสำรวจกว้างออกทีละน้อย ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้เด็กพึ่งตนเอง หรือมีความสงสัยในตนเองได้นั้นอยู่ที่การช่วยเหลือของผู้ใหญ่ และประสบการณ์จากช่วงที่ผ่านมา

ในช่วงนี้ เด็กจะต้องควบคุมร่างกายของตนเองและความรู้สึกกลัวให้ได้ก่อน จึงจะพึ่งตนเองได้ และถ้าพัฒนาการในขั้นความไว้วางใจ/ไม่ไว้วางใจของเด็กเป็นไปในทางบวก เด็กจะรู้สึกไว้วางใจในตัวผู้ใหญ่ และแน่ใจว่าผู้ใหญ่จะช่วยให้เขาเป็นตัวของตัวเองได้เช่นกัน การที่เด็กจะพัฒนาไปอยู่ในตำแหน่งของการพึ่งตนเองหรือความสงสัยในตนเองไม่ได้เกิดจากประสบการณ์เพียงครั้งเดียว แต่เกิดจากพฤติกรรมที่ซ้ำ ๆ จนเป็นแบบแผนของประสบการณ์ ในที่สุดเด็กจะรู้สึกว่าเขาควบคุมสิ่งต่าง ๆ รอบตัวเองได้ เขาสามารถทำงานต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง มีความเชื่อมั่นในตนเองและจะก้าวไปสู่ตำแหน่งปลายสุดของการพึ่งตนเองได้ ถ้าเด็กมีประสบการณ์ว่าตนไม่ประสบความสำเร็จไม่เป็นที่ชื่นชมซ้ำ ๆ อยู่เสมอก็จะเริ่มรู้สึกว่าตนเองอ่อนแอ พึ่งตนเองไม่ได้ เด็กจะเกิดความสงสัยว่าตนจะทำอะไรตามลำพังได้หรือไม่ ซึ่งเด็กจะเคลื่อนไปสู่ตำแหน่งปลายสุดของความสงสัยในตนเอง

3) ความริเริ่ม / ความละอาย (Initiative / Guilt) อายุ 3 - 6 ปี เด็กมีความพร้อมที่จะทำกิจกรรมตามลำพัง เป้าหมายของพัฒนาการขั้นนี้คือ ความรู้สึกที่ตนมีจุดหมาย เด็กวัยนี้ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี และต้องการคำแนะนำจากผู้ใหญ่ เมื่อเด็กมีพัฒนาการทางกายและปัญญามากขึ้น เด็กก็จะรู้สึกว่าตนมีพลังความสามารถมากขึ้น และทำกิจกรรมใหม่ ๆ ได้มากขึ้นด้วย เด็กจะยุติการเล่นที่ไม่มีจุดหมาย เริ่มสนใจกิจกรรมที่มีเป้าหมายบางอย่างและเริ่มมีแผนที่จะให้ตนเองบรรลุเป้าหมายด้วย แม้เด็กจะเปลี่ยนเป้าหมายและแผนการแต่การกระทำก็ยังมีจุดหมาย การเล่นของเด็กวัยนี้ไม่ใช่การเล่นตามลำพังเพื่อเรียนรู้ผ่านการสัมผัสแต่เป็นการเล่นกับกลุ่มเพื่อน ซึ่งเด็กจะได้เรียนรู้ว่าเป้าหมายของเขาอาจไม่ตรงกับเป้าหมายและแผนการของคนอื่น โดยปัจจัยที่กำหนดพัฒนาการในขั้นนี้คือ การส่งเสริมจากผู้ใหญ่ พัฒนาการที่ผ่านมาก่อโอกาสที่ได้รับจากทางบ้าน โรงเรียน และชุมชน ตลอดจนอิทธิพลของกลุ่มเพื่อน เด็กยังคงต้องการการยอมรับและการช่วยเหลือจากผู้ใหญ่ถ้าผู้ใหญ่ช่วยให้เด็กเรียนรู้ที่จะจัดความต้องการในการใช้อำนาจ ให้สมดุลกับการให้ความร่วมมือกับกลุ่มเพื่อนในการเล่นก็เท่ากับช่วยให้เด็กค้นพบความริเริ่ม และการเป็นผู้นำ ถ้าผู้ใหญ่ปิดกั้นความรู้สึกนึกคิดและแนวคิดใหม่ ๆ ของเด็ก จะทำให้เด็กเกิดความรู้สึกว่าความคิดริเริ่มใหม่ ๆ ของเขาเป็นสิ่งผิด และเด็กก็จะเกิดความรู้สึกผิดด้วย

จากทฤษฎีพัฒนาการทางบุคลิกภาพของอีริคสันจะเห็นได้ว่า ผู้ใหญ่เป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการดูแลเด็กให้เติบโตไปทิศทางที่มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง ดังนั้น ครูที่จึงมีบทบาทในการดูแลเด็ก ดังนี้

1) การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเด็ก ต้องเริ่มต้นจากความรักที่เด็กมีต่อครู ไปจนกระทั่งเป็นความผูกพัน และเคารพรัก ครูจึงควรสร้างความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นกับเด็ก เมื่อเด็กและครูรักใคร่ผูกพันกันดี เด็ก ๆ จะยึดเอาคำตักเตือนของครูมาเป็นความรู้สึกของตนเอง กล่าวคือ แทนที่เด็กจะโกรธเมื่อครูเตือน เด็กที่รักครู จะไม่รู้สึกเช่นนั้น เด็กจะรู้สึกว่าตนเองและครูอยู่ฝ่ายเดียวกัน เด็กจะรู้สึกว่าสิ่งที่ตนทำไม่เหมาะสมจริง ๆ และใช้คำเตือนของครูเตือนตนเองในโอกาสต่อไป หมายความว่าคำเตือนของครูกลายเป็นส่วนหนึ่งที่เด็กใช้เตือนตนเองในอนาคต เป็นจุดกำเนิดของวินัยในตนเองของเด็ก ทำให้เด็กเรียนรู้ที่จะอดทน อดกลั้น หักห้ามใจตนเอง เช่น เด็กไม่อยากเก็บของเล่นแต่จำที่ครูอบรม สั่งสอนได้ว่าเล่นแล้วต้องเก็บ เมื่อชั่งน้ำหนักระหว่างความขี้เกียจเก็บกับการทำให้ครูที่ตนรักเสียใจ เด็กจะตัดสินใจเก็บของเป็นต้น ในทางตรงข้ามถ้าไม่มีความผูกพันกันให้ดีเด็กจะไม่มีความรู้สึกว่าอยู่ข้างเดียวกับครู ดังนั้นไม่ว่าครูจะอบรมสั่งสอนหรือเตือนสักเท่าไรเด็กก็จะไม่เอาสิ่งที่ได้รับการอบรมสั่งสอนมาเป็นความคิดของตน (นฤมล เนียมหอม. 2549: 36)

2) การปฏิบัติต่อเด็กด้วยความยอมรับนับถือ การให้การยอมรับนับถือเด็กเป็นการปฏิบัติที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็ก เด็กจะต้องได้รับการยอมรับนับถือในสภาพที่แตกต่างไปจากผู้ใหญ่ ครูต้องยอมรับนับถือเด็กในลักษณะเฉพาะของเด็กแต่ละคน เพราะเด็กจะเรียนรู้อย่างแตกต่างกัน ตามช่วงเวลาและอัตราที่แตกต่างกัน เด็กทุกคนต้องการการยอมรับ นับถือ การที่ครูยอมรับนับถือเด็กจะทำให้เด็กมีความรู้สึกในทางที่ดีต่อตนเอง และแสดงการยอมรับ นับถือบุคคลอื่นด้วย เทคนิคสำคัญที่ทำให้ครูปฏิบัติต่อเด็กด้วยความยอมรับนับถือ ได้แก่ การฟังเด็กด้วยความตั้งใจ ในทางทฤษฎีเป็นที่ยอมรับว่าเราควรฟังเด็ก แต่ในทางปฏิบัติกลับมีครูน้อยคนที่รับฟังว่าเด็กอยากบอกอะไรกับเรา ด้วยความเข้าใจ และความตั้งใจ ทั้งนี้ ลีทไชว์ และคณะ (2542: 194-201) ได้แนะนำให้ครูใช้การตอบสนองการสื่อสาร ที่ดีกับเด็กด้วยเทคนิค 3 แบบ คือ 1) การตอบสนองที่ต่อเนื่อง เป็นการตอบสนองที่ช่วยให้เด็กพูดต่อทำให้เด็กรู้สึกสบายใจ ที่จะได้ แสดงความคิดเห็น และมีความรู้สึกสนุกกับการสนทนานั้น ครูทำได้โดยการออกเสียง หรือแสดงท่าทางยอมรับคำพูดของเด็กเป็นครั้งคราว เช่น ถูกล้อแล้ว ครูเข้าใจ พยักหน้า ยกมือให้เด็กแตะแขน 2) การตอบสนองต่อเนื้อหา เป็นวิธีที่ช่วยเราให้เด็กพูดต่อและขบคิดปัญหาง่าย ๆ โดยอาศัยการที่ครูพูดทวนสิ่งที่เด็กพูด เพื่อให้เด็กรู้ว่าครูกำลังฟัง และยังทำให้ครูแน่ใจว่าตนรับฟังเด็กได้อย่างถูกต้อง อีกทั้ง ยังทำให้เด็กแน่ใจว่าครูเข้าใจตน 3) การตอบสนองต่อความรู้สึก เป็นการแสดงให้เห็นความรู้สึกของเด็ก เป็นการสะท้อนความรู้สึกที่เด็กแสดงออก ในทำนองเดียวกับที่ตอบสนองต่อเนื้อหาสาระ เนื่องจากการตอบสนองเช่นนี้ แสดงถึงการยอมรับ

ความรู้สึกของเด็ก ช่วยให้เด็กเข้าใจความรู้สึก ของตนโดยระบุความรู้สึกนั้นมา เช่น เมื่อครูพูดว่าครูรู้ว่าหนูโกรธ เป็นการบอกให้เด็กรู้ว่า ความรู้สึกโกรธเป็นสิ่งที่ยอมรับได้ ในขั้นต้นเด็กอาจยังไม่ตระหนักว่าความรู้สึกอึดอัดขัดใจนี้ เรียกว่าความโกรธ การที่เด็กรู้ว่าครูเข้าใจและยอมรับความรู้สึกของตนจะกระตุ้นให้เด็กสื่อสารต่อไป การตอบสนองในการสื่อสารนี้ ไม่เพียงแต่จะช่วยขยายแนวคิดให้ชัดเจน แสดงถึงการยอมรับ และความเข้าใจ ช่วยส่งเสริมให้เด็กพูด และพยายามหาวิธีแก้ปัญหาด้วยตนเองเท่านั้น แต่ยังเป็นสร้างให้เกิดความไว้วางใจระหว่างครูกับเด็กอย่างต่อเนื่อง

ตัวอย่างวิธีการอื่นๆ ที่ครูปฏิบัติต่อเด็กด้วยความยอมรับนับถือเช่น

2.1) การพูดกับเด็กโดยใช้น้ำเสียงปกติที่เหมือนกับการพูดกับคน อื่น ๆ ไม่เน้นเสียง ทำเสียงสูง หรือพูดเสียงดังเกินไป โดยใช้ระดับความดังของเสียงที่พอดีได้ยิน ครู ควรพูดกับเด็กใกล้ ๆ อาจย่อตัวหรือคุกเข่าเพื่อพูดกับเด็กในระดับสายตาของเด็ก (Gordon and Browne. 1995: 208)

2.2) การให้เด็กมีโอกาสเลือกและตัดสินใจทั้งการเลือกเล่น เลือกใช้สื่อ เลือกสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ การปฏิบัติตามข้อเสนอของเด็ก การประเมินความสนใจและ ความจำเป็นของเด็กแล้ว จัดประสบการณ์เพื่อตอบสนองต่อความสนใจหรือความจำเป็นนั้นๆ (Frazee and Rudnitski, 1995: 177)

2.3) การปฏิบัติต่อเด็กอย่างให้เกียรติ เช่น เมื่อเด็กพูดคำหยาบ ครูอาจดึงเด็กไปพูดกันตามลำพังว่า "คนส่วนใหญ่ไม่ชอบการพูดแบบนี้ ถ้าหนูอยากพูดจริง ๆ หนูต้อง ไปหาที่ที่ไม่มีใครอยู่ และพูดคนเดียวนะจ๊ะ" แทนการต่อว่าเด็กต่อหน้าผู้อื่น กอร์ดอน และบราวน์ (นฤมล เนียมหอม. 2549: 38)

2.4) การสร้างข้อตกลงที่มีความหมายต่อเด็ก การจัดทำข้อตกลงในการปฏิบัติตนในห้องเรียนเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจาก ทำให้เด็กได้ทราบความคาดหวังต่อพฤติกรรมของเด็ก ลีทไชร์ และคณะ (2542:184) กล่าวว่าถ้าบรรยากาศในห้องเป็นแบบเข้มงวดจะสะกดกั้นการแสดงออกของบุคคลแต่บรรยากาศแบบปล่อยปละละเลย อยากรทำอะไรก็ทำ ก็ก่อให้เกิดความสับสนได้เช่นกัน บรรยากาศที่สร้างสรรค์จะมีขีดจำกัดบางอย่างเพื่อเป็นแนวทางในการแสดงพฤติกรรมที่ดี

การกำหนดข้อตกลงที่ดีควรเป็นการพิจารณาร่วมกันระหว่างครูและเด็ก ซึ่งทำได้โดยครูชี้แจงให้เด็กเข้าใจว่าเราจำเป็นต้องมีข้อตกลงบางอย่างที่ทุกคนต้องปฏิบัติในการอยู่ร่วมกัน นอกจากนี้ กูทแมน (Gootman. 2001: 43-45) แนะนำวิธีการในการสร้างข้อตกลงว่าครูอาจเลือกนิทานที่ เกี่ยวข้องกับการอยู่ร่วมกันในสังคมมาแล้วให้เด็กฟัง เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดหัวข้อที่จะกำหนดเป็นข้อตกลง ให้เด็กเสนอข้อตกลง แล้วจัด ให้มีการอภิปรายร่วมกันโดยครูต้องคอยให้กระตุ้นให้เด็กพิจารณาว่าข้อตกลงที่เด็กเสนอนั้น ส่งผลดีต่อเด็กต่อห้องเรียนหรือไม่ ข้อตกลงที่เสนอนั้นจำเป็นหรือไม่อย่างไร และปฏิบัติได้จริงหรือไม่ หลังจากนั้นจึงให้เด็กช่วยกันสร้างข้อตกลงของห้อง

2.5) การตอบสนองต่อเด็กอย่างเหมาะสม เมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมที่ไม่เป็นที่ยอมรับ การตอบสนองของครูต่อเด็กที่แสดงพฤติกรรมที่ไม่เป็นที่ยอมรับนี้ ครูต้องคำนึงถึงผลกระทบระยะยาวที่มีต่อการเห็นคุณค่าในตนเองของเด็ก มากกว่าการคำนึงถึงผลที่เกิดขึ้นอย่างทันทีทันใด รวมทั้งควรใช้เป็นโอกาสสอนให้เด็กเรียนรู้การแก้ปัญหาด้วย โดยคำถามที่ครูควรนำมาพิจารณาประกอบการตัดสินใจของครูในการตอบสนองต่อเด็ก คือ ตอบสนองอย่างเหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กหรือไม่ ตอบสนองโดยการปฏิบัติอย่างเป็นส่วนตัวกับเด็กที่แสดงพฤติกรรมหรือไม่ ตอบสนองโดยมีเป้าหมายเพื่อช่วยให้เด็กสามารถควบคุมตนเองได้ดีขึ้นหรือไม่ ตอบสนองบนพื้นฐานของความรักและความห่วงใย แต่ไม่ยอมรับเฉพาะการกระทำของเด็กหรือไม่ และ ตอบสนองโดยรู้ความเป็นมาที่เกี่ยวข้องกับเด็กหรือไม่ บริวเวอร์ (Brewer, 2004: 174) การตอบสนองต่อเด็ก อย่างเหมาะสมเมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมที่ไม่เป็นที่ยอมรับ มีแนวปฏิบัติดังนี้

2.5.1) เบี่ยงเบนความสนใจของเด็ก ก่อนที่เด็กจะแสดงพฤติกรรมที่ไม่เป็นที่ยอมรับ ครูไม่ควรรอให้พฤติกรรมนั้นล่องเลยเป็นพฤติกรรมที่ไม่ยอมรับ หากเริ่มสังเกตเห็นสัญญาณที่บ่งบอกว่าอาจเกิดปัญหาก็ก็น่าเข้าไปแทรกแซง ไปร่วมเล่นกับเด็กและเปลี่ยนทิศทางการเล่นไปเล็กน้อย เช่น ขณะที่เด็กเล่นสมมุติขบรดด้วยกันและเริ่มมีเสียงดังขึ้น ครูอาจเข้าไปบอกว่า "อ้อ! จอดรถชื่อของกันก่อนดีไหม" เด็กจะหันมาสนใจและไม่ล่องเลยไปจนมีปัญหายุ่งยาก หรือแม้ในกรณีที่เด็กทะเลาะกัน ครูอาจหยิบหมวกตำรวจมาสวมและพูดว่า "ตำรวจมาแล้วครับ หยุดทะเลาะกันก่อนนะครับ ชาวบ้านแจ้งว่าหนวกหู" เด็กจะหายเครียดและสนุกที่ครูเข้ามาเล่นกับเขา ด้วยวิธีการเช่นนี้ครูสามารถช่วยเด็กได้โดยเด็กไม่ต้องต้องอับอายหรือเสียหน้า และวิธีหนึ่งที่ใช้ได้ผลเสมอในการตอบสนองต่อสถานการณ์เช่นนี้คือ การแก้ไขปัญหามานการการเล่นของเด็ก (นฤมล เนียมหอม, 2549: 39)

2.5.2) การเพิกเฉย จะใช้ได้ดีในสถานการณ์ที่เด็กทำผิดโดยไม่เจตนา เช่น ลืม หรือตื่นเต้นตกใจจนทำบางอย่างผิดพลาด เมื่อปัญหานั้นไม่รุนแรงหรืออันตราย เมื่อเด็กทำผิดเป็นครั้งแรก และพิจารณาแล้วว่าเด็กไม่คิดจะทำอีก เมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ เช่น แผลดเสียงร้องไห้โดยไม่มีเหตุผล หรือเมื่อครูกำลังหมดความอดทนกับเด็กอยากเข้าไปจัดการ หรือต่อล้อต่อเถียงกับเด็ก การเพิกเฉยทำได้โดยไม่ให้ความสนใจไม่ว่าจะด้วยคำพูดหรือ การกระทำกับการแสดงออกของเด็ก ในระยะแรกเด็กอาจพยายามทำพฤติกรรมเหล่านั้นซ้ำ ๆ อีก หากครูยังยืนยันไม่ให้ความสนใจ และเพิกเฉยให้ได้จริงๆ โดยไม่หันกลับมาอมแพ้มันเด็กด้วยการลงโทษเด็กในที่สุด เด็กจะไม่ได้ความพอใจจากการแสดงพฤติกรรมดังกล่าว และหยุดแสดงพฤติกรรมในที่สุด ทั้งนี้ครูไม่ควรเพิกเฉยเมื่อเด็กกำลังอยู่ในสถานการณ์ที่เป็นอันตราย หรือเสี่ยงต่ออันตราย พฤติกรรมของเด็กเป็นการทำร้ายให้คนอื่นบาดเจ็บหรือพฤติกรรมของเด็ก ที่แสดงการใช้อำนาจกับครู เช่น การที่เด็กใช้เสียงกร้าวพูดว่า "หนูไม่ทำ ถ้าครูอยากให้หนูทำ ก็ทำเองสิ" การเพิกเฉยเป็นวิธีที่ได้ผลซ้ำแต่เป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพในการลดปัญหา

พฤติกรรม ครูจำเป็นต้องใช้ความอดทนให้มาก เพราะการต้องเพิกเฉยต่อพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ เป็นเรื่องที่ทำได้ยากที่สุด (นฤมล เนียมหอม. 2549: 39-40)

2.5.3) การเสนอวิธีการทางบวกให้เด็กเลือกพฤติกรรมที่ไม่เป็นที่ยอมรับของเด็ก ส่วนใหญ่จะแก้ไขโดยจัดทางเลือกอื่นให้ทำ ถ้าครูเข้าใจเด็กได้ดีมากเท่าไร จะหาทางเลือกที่เหมาะสมกับเด็กได้มากขึ้นเท่านั้น เมื่อเด็กคับข้องใจหรือไม่พอใจอะไรมักแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ถ้าครูสามารถหากิจกรรมที่เด็กสนใจทำให้เขาสงบลง หรือคลายความเครียดได้บ้าง ครูมักจะแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมได้สำเร็จ ทั้งยังดึงให้เขามาร่วมในกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมให้เกิดทัศนคติต่อตนเองในทางดีเพิ่มขึ้นด้วย ตัวอย่าง เช่น การจัดมุมที่เด็กสนใจเพิ่มขึ้น ในกรณีที่ครูไม่อาจจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับความสนใจเฉพาะของเด็กแต่ละคนได้ครูอาจช่วยให้เด็กสงบช่วยระบาย ความเครียด และความรู้สึกไม่มั่นคงของเด็กได้โดยผ่านกิจกรรมหลายอย่าง เช่น การเล่นน้ำ การกอดตุ๊กตานิ่มๆ การปั้นแป้งโดยการไปเดินเล่น การทำงานศิลปะสร้างสรรค์ ฯลฯ ดังนั้นการจัดหา ทางเลือกให้เด็กจึงสามารถทำได้ตลอดเวลา ถ้าครูใช้ความคิดอย่างเหมาะสม (ลีทโซว์ และคณะ. 2542: 137)

2.5.4) การให้ข้อเสนอแนะที่ชัดเจน โดยพยายามหาคำอื่นมาใช้ แทนคำปฏิเสธ เช่น อย่าห้าม ไม่ได้ หรือ หยุดนะ เช่น ใช้คำว่า "เดินไปปลอดภัยกว่า" แทน "ห้าม วิ่ง" "พูดเบา ๆ ในห้องเรียน" แทน "หยุดตะโกนเดี๋ยวนี้" "ลองหาวิธีอื่นสิ" แทน "ห้ามทำอย่างนี้" เมื่อเด็กปีนขึ้นไปที่สูง แทนที่ครูจะพูดว่า "ปีนสูงเกินไปแล้ว" ควรเปลี่ยนเป็น "ครูไม่ค่อยสบายใจ เลยพอกหนูปีนสูง ๆ อย่างนั้น ลงมาข้างล่างดีกว่านะ" หากเด็กทำสิ่งที่ผิดพลาดไป ครูควรให้เด็กรู้และบอกให้ชัดเจนว่า เด็กทำผิดพลาดอย่างไร และควรทำสิ่งใดแทน (นฤมล เนียมหอม. 2549: 40)

2.5.5) การให้เด็กได้รับผลที่สัมพันธ์และสมเหตุสมผลกับการกระทำ วิธีการของ Dreikurs ซึ่งเป็นนักจิตวิทยาทางสังคมที่ได้เสนอวิธีปฏิสัมพันธ์ของครู ให้เด็กรับผิดชอบต่อพฤติกรรมของตนเองด้วยเทคนิคการให้เด็กได้รับผลที่สัมพันธ์ และสมเหตุสมผลกับการกระทำด้วยเทคนิค 2 เทคนิค (สมจิตต์ สุวรรณวงศ์. 2542: 32-34) ดังนี้

1) การให้เด็กได้รับผลตามธรรมชาติจากพฤติกรรมที่เด็กกระทำ (Natural consequences) เป็นการให้เด็กได้รับประสบการณ์จากผลที่เกิดตามมาตามธรรมชาติ เทคนิคนี้เป็นวิธีที่เหมาะสมเมื่อผลตามธรรมชาตินั้นไม่เป็นอันตรายต่อเด็ก เช่น เด็กทำขนมตกเพราะไม่ระมัดระวังก็อดรับประทานขนม ดูเหมือนว่าการให้ผลตามธรรมชาติจะดูง่าย ๆ แต่เป็นวิธีที่ครูต้องบังคับใจตนเอง เพราะครูต้องยอมให้เด็กเกิดความรู้สึกผิดหวัง โกรธ หรือไม่มีความสุข และต้องอดกลั้นที่จะไม่พูดกับเด็กว่า "ครูบอกหนูแล้วนะ"

2) การให้เด็กได้รับผลที่สัมพันธ์และสมเหตุสมผลกับพฤติกรรมที่เด็กกระทำ (Logical consequences or related consequences) บางครั้งครูอาจต้อง ตัดสินใจให้เด็กได้รับผลที่เกิดตามมา

เช่น ถ้าเด็กทำร้ายใครสักคนอาจให้เด็กเสียโอกาสที่จะเล่นกับเด็กคนนั้น หรือดเล่นในบริเวณนั้น การใช้ผลที่เกิดตามมาในลักษณะนี้ต้องต่อเนื่องสัมพันธ์กับการกระทำ สมเหตุสมผล ยุติธรรม และมีความสัมพันธ์กับการกระทำนั้นอย่างชัดเจน ครูต้องใจเย็นไม่ใช้อารมณ์และสนทนากับเด็กด้วยคำพูดง่าย ๆ เช่น "หนูปาหนังสือออกจากชั้นหนูต้องเก็บหนังสือกลับมาไว้ที่ชั้นตามเดิม" หรือ "หนูทำน้ำหกหนูต้องเอาผ้ามาเช็ด" เมื่อใดที่ครูลงโทษเด็กเด็กจะคิดสนใจแต่การที่เขาถูกลงโทษ เด็กอาจรู้สึกอับอายที่ถูกลงโทษ รู้สึกหมดหวัง หมดใจ รู้สึกโกรธ หรือเป็นสุขเพราะได้รับความสนใจจากครู แต่ถ้าครูชี้ให้เห็นผลของการกระทำ เด็กจะเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมและการกระทำดังกล่าว ทั้งนี้ความแตกต่างที่สำคัญที่สุดของการให้เด็กได้รับผล ที่สมเหตุสมผลกับการกระทำกับการลงโทษเด็กคือทัศนคติของครูที่มีต่อพฤติกรรมดังกล่าว

2.5.6) การสอนให้เด็กแก้ไขความผิดพลาดของตนเองนอกจากจะสอนเด็กว่าพฤติกรรมใดควรทำพฤติกรรมใดไม่ควรทำแล้ว ควรสอนให้เด็กสำนึกผิดและทำการแก้ไขพฤติกรรมที่ทำลงไป เป็นการสร้างพฤติกรรมใหม่ ๆ แก้ไขความผิดพลาดของตน การฝึกให้เด็กมีพฤติกรรมแก้ไข เช่น เด็กทำของเล่นของเพื่อนหลุด ก็ต้องขอโทษ และช่วยกันประกอบใหม่ให้ดี เด็กทำอาหารหกเลอะเทอะก็ต้องเช็ดทำความสะอาดเมื่อเด็กแก้ไขแล้ว ควรบอกให้เด็กรู้อีกคร้ังว่าพฤติกรรมที่ไม่ดีคืออะไร แนวทางแก้ไขคืออะไร เมื่อทำเช่นนี้บ่อย ๆ ทีละน้อย เด็กจะซึมซับความเข้าใจว่าการทำให้ผู้อื่นเจ็บปวด การทำลายนั้นเป็นสิ่งที่ไม่ควรทำถ้าพลังผลออกไปแล้วต้อง แสวงหาวิธีการแก้ไขเสมอ ความรู้สึกเช่นนี้ก็จะติดตัวไปตลอด (นฤมล เนียมหอม. 2549: 41)

2.5.7) การให้ความสำคัญต่อเหตุผล ทุกคนต้องการมีความคิดต่อตนเองในด้านดี เด็กที่มีพฤติกรรมขัดแย้งกับผู้อื่นอยู่เสมอก็ไม่อาจพอใจในตนเองได้อย่างแท้จริง ดังนั้นความคิดรวบยอดเกี่ยวกับตนเองและผู้อื่นจึงเป็นสิ่งที่เชื่อมโยงกันตลอด ครูที่เห็นความสำคัญของการสร้างความคิดต่อตนเองในทางดีนั้น มักไม่สนใจห้ามหรือยุติพฤติกรรมเท่ากับพยายามหา เหตุผลที่ทำให้เกิดพฤติกรรมดังกล่าว เหตุผลนั้นอาจแจ่มแจ้งหรือคลุมเครือ แต่ครูที่พยายามสร้างความองกงามให้แก่เด็กจะพยายามอย่างยิ่งเพื่อหาสาเหตุที่ซ่อนอยู่ภายใต้ปัญหาดังกล่าวครูอาจต้องตรวจสอบดูเงื่อนไขต่าง ๆ ในโรงเรียนที่จะส่งเสริมเงื่อนไขในทางที่ดีให้เกิดขึ้น ลีทโซว์ และคณะ (Leatzow et al. 1983:134-135)

การตอบสนองต่อเด็กอย่างเหมาะสมเมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมที่เป็นที่ยอมรับ เทคนิคที่ครูสามารถนำมาใช้ในการตอบสนองต่อเด็กเมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมที่เป็นที่ยอมรับ คือ การให้กำลังใจ จิตใจของเด็กต้องการกำลังใจ เสมือนกับที่ร่างกายต้องการอาหาร การให้กำลังใจเด็ก หมายความว่า ครูศรัทธาในตัวเด็กและสื่อให้เขารู้ว่า ครูศรัทธาในคุณค่า และความสามารถของเขา ครูจึงควรพยายามสังเกตพฤติกรรมที่ดีในตัวเด็ก อย่าเป็นครูที่คอยแต่จะจ้องจับผิดเด็ก ทุกครั้งที่ เด็กทำดี อย่าปล่อยให้ การทำความดีของเขาผ่านไปโดยครูไม่สนใจ ครูอาจเพียงสบตา ยิ้ม หรือพูด ชื่นชมให้กำลังใจต่อ

พฤติกรรมที่ดีนั้น ๆ วิธีการพูดชื่นชมให้กำลังใจเด็กนั้นไม่ควรแค่พูดชมว่าดี แต่ควรพูดให้เด็กรู้ทางอ้อมว่าเขาควรทำ หรือไม่ควรทำอะไร โดยระบุให้ชัดเจนเป็นเรื่อง ๆ ในสิ่งที่เด็ก ทำจริง พูดให้ตรงจุด ไม่ยกยอเด็ก เช่น พูดว่า "พวกหนูน่ารักจังที่เล่นด้วยกันดี ๆ ไม่แย่งของเล่นกัน" แทน "พวกหนูน่ารักจัง" พูดว่า "แหม! ระบบการทำงานดีจริง หนูส่งบล็อกให้ปาล์ม แล้วปาล์มก็ เอาไปทำถนน ทำงานให้ดีต่อไปนะ" แทน "ดีจังเลย" พูดว่า "หนูใจดีมากเลยที่แบ่งดินน้ำมันให้ เพื่อนเล่นด้วย" แทน "ใจดีจัง" พูดว่า "ชอบใจนะจ๊ะที่ช่วยครูเก็บหนังสือ และหยิบหนังสือเบา ๆ" แทน "เก่งจังเลยที่ช่วยครูเก็บหนังสือ" พูดว่า "หนูระบายสีสดใสดีจัง" แทน "สวยจัง" พูดว่า "คง ทำยากมากเลย หนูต้องอดทนมาก ๆ ถึงทำเสร็จ" แทน "เก่งจัง" เป็นต้น การกระตุ้นที่เป็นไปได้และเน้น ที่การทำงานหรือพฤติกรรม ซึ่งเป็นกรให้กำลังใจเช่นนี้ ทำให้เด็กเข้าใจดีขึ้นถึงสิ่งที่เขา สามารถทำได้และช่วยให้เด็กรู้สึกว่าคุณมีความสามารถด้วย ช่วยให้เกิดการทำพฤติกรรมที่ดีบ่อยครั้งขึ้นเมื่อเด็กทำบ่อย ๆ จะเกิดความเคยชิน เด็กจะทำดีเพราะเขารู้สึกชอบที่จะทำด้วยตนเอง (นฤมล เนียมหอม. 2549: 42)

ข้อควรระวังในการใช้คำชม คือ เด็กไม่ควรมีลักษณะเหมือนดังรองรับคำชม ที่จะต้องได้คำชมกับทุกอย่างที่เขาทำ การที่ครูแสดงพฤติกรรมที่ดูจะไร้ความหมาย เช่น ยิ้ม ชมเชย ลูบศีรษะเด็ก พูดจาในทำนอง "น่ารัก" "ดี" "สวย" "เก่ง" แต่เป็นการพูดแบบเลื่อนลอย ไม่ได้ตอบสนองเด็กแต่ละคนแบบเฉพาะเจาะจง เป็นเพียงการแสดงตามบทบาทหน้าที่ กลับเป็นแบบอย่างที่ไม่แสดงถึงความไม่จริงใจ และความตื่นเต้นทางปัญญาของครู) ครูควรส่งเสริมให้เด็กเกิดความพอใจในผลงานหรือการกระทำของตน โดยชี้ให้เด็กเห็นผลจากการกระทำของเด็ก เพื่อให้เด็กมีทัศนคติที่ว่างงานและการรับรู้ในความสำเร็จของงานนั้นทำให้เกิดความสุขในตนเอง และการใช้คำชมควรใช้เป็นครั้งคราวและเฉพาะเจาะจง ครูควรรู้สึกและหมายความตามที่ครูพูดจริง ๆ ไม่ใช่พูดชมเพื่อบังคับให้เด็กทำอะไรหรือแก่งแย่งเด็กคนหนึ่งเพื่อให้อีกคนทำบ้าง เพราะเด็กทั้งคู่จะรู้สึกไม่ดีพอ ๆ กัน (นฤมล เนียมหอม. 2549: 43)

จากการศึกษาพฤติกรรมของครูด้านการดูแลเด็ก สามารถสรุปได้ว่า เป็นการกระทำของครู ที่ให้คำตักเตือนแก่เด็ก รวมถึง การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเด็กโดยการเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความคิดเห็นและรับฟัง ให้เด็กได้มีโอกาสเลือกและตัดสินใจด้วยตนเองในการเรียนรู้ของเด็ก มีการปฏิบัติต่อเด็กด้วยความยอมรับนับถือ สร้างข้อตกลงที่มีความหมายต่อเด็ก และตอบสนองต่อเด็กอย่างเหมาะสม เช่น การให้กำลังใจแก่เด็ก การให้ความสำคัญกับเหตุผล สอนให้เด็กแก้ไขข้อผิดพลาดของตนเองต่อพฤติกรรมของเด็ก ช่วยฝึกและส่งเสริมพัฒนาการของเด็กให้รู้จักรับผิดชอบ มีความมีระเบียบวินัย สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ในชีวิตประจำวัน

3.4 การจัดการชั้นเรียน

ในการจัดการชั้นเรียนนั้นครูมีภาระหน้าที่มากมายหลายด้าน ในการดำเนินการจัดการชั้นเรียนให้แก่เด็ก ทั้งนี้ ลีทโซว์ และคณะ (2542: 183) ได้ให้ความหมายของการจัดการชั้นเรียนว่าเป็นการ

จัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนให้แก่เด็กเพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ โดยสร้างสภาพแวดล้อมทางกายภาพและบรรยากาศทางจิตใจที่ดีให้แก่เด็ก ซึ่งสอดคล้องกับ สุรางค์ คุ้มตระกูล (2548: 436) ที่กล่าวว่า การจัดการชั้นเรียน หมายถึง การสร้างและการรักษาสิ่งแวดล้อมของห้องเรียน เพื่อเอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน นอกจากนี้ การจัดการชั้นเรียนยังรวมถึง การจัดพฤติกรรมของเด็ก ให้ได้รับการส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ แทนการไปทำกิจกรรมที่ไม่มีประโยชน์ ซึ่งในทางปฏิบัติแล้ว เป้าหมายการจัดการชั้นเรียน ไม่ใช่เพียงแต่การควบคุมพฤติกรรมเฉพาะอย่างเท่านั้น แต่เป็นการ จัดเตรียมและดำรงสภาพห้องเรียนที่นักเรียนให้ความร่วมมือในกิจกรรมการเรียนรู้ และกระบวนการต่าง ๆ ที่ครูวางแผนและเตรียมการล่วงหน้าแล้วนำมาปฏิบัติ ใช้ตามความจำเป็นไม่ว่าจะเกี่ยวข้องกับ สภาพห้องเรียน พฤติกรรมนักเรียน หรือการสอนของครูโดยคำนึงถึงความเหมาะสม และสอดคล้องกับ พัฒนาการรอบด้านของเด็กเล็ก ทั้งนี้เพื่อให้ห้องเรียนหรือชั้นเรียนบรรลุเป้าหมายทางการเรียน (เกศราพรพรณ คงเจริญ. 2555: 4)

กระทรวงศึกษา (2546: 177) กล่าวถึงหลักสำคัญในการจัดการชั้นเรียนว่า ต้องคำนึงถึงความปลอดภัย ความสะอาด เป้าหมายการพัฒนาเด็ก ความเป็นระเบียบ ความเป็นตัวเองของเด็ก เพื่อให้เด็กเกิดความรู้สึกอบอุ่น มั่นใจ และมีความสุข ซึ่งอาจจัดแบ่งพื้นที่ให้เหมาะสมกับการประกอบกิจกรรมตามหลักสูตรได้ดังนี้

- 1) ต้องมีพื้นที่อำนวยความสะดวกเพื่อเด็กและผู้สอน เช่นที่แสดงผลงานเด็ก ที่เก็บแฟ้มผลงานเด็ก ที่เก็บเครื่องใช้ของเด็ก และผู้สอน ป้ายนิเทศตามหน่วยการสอนต่าง ๆ
- 2) ต้องมีพื้นที่ในการปฏิบัติกิจกรรมและการเคลื่อนไหวอย่างอิสระทั้งกลุ่มเล็กและกลุ่มใหญ่
- 3) ต้องมีพื้นที่จัดมุมเล่น และมุมประสบการณ์ต่าง ๆ

สมจิต สวธนไพบุลย์ (2534: 14-21) ได้นำเสนอแนวคิดของการจัดการชั้นเรียน ซึ่งเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการพัฒนาการสอนได้เป็นอย่างดี เพราะการจัดการชั้นเรียนเป็นการสร้างสรรค์สถานภาพที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้มากที่สุดซึ่งจำแนกการจัดการชั้นเรียนเป็น 8 ด้านมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การจัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ หมายถึง บริเวณสถานที่ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนซึ่งได้แก่ อาคารเรียน ห้องเรียน บรรยากาศโดยรอบสะอาด สวยงาม มีระเบียบ ปลอดภัย และมีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ซึ่งเป็นสภาพที่มีอิทธิพลต่อผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนสบายใจ มีความสุข ส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน รวมทั้งการจัดรูปแบบทางโครงสร้างสิ่งของวัตถุ ตลอดจนการจัดกิจกรรมต่าง ๆ กระตุ้นให้เกิดขบวนการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วย การเลือกสิ่งที่น่าสนใจ การแก้ปัญหา และการค้นพบ

2. การดำเนินการสอนอย่างเป็นระบบหมายถึง กระบวนการที่มุ่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในตัวผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะและเจตคติที่ดี โดยผู้สอนได้จัดเตรียมการวางแผน การสอนอย่างมีระบบ โดยผู้สอนมีกิจกรรม 5 ประการ คือ การเตรียมการสอน การประเมินผู้เรียน การวางแผน การสอน การสอน และการประเมินผล

3. บุคลิกภาพของผู้เรียน หมายถึง ลักษณะนิสัยที่รวมกันเป็นแบบฉบับเฉพาะตัวของแต่ละบุคคล อันได้แก่ ลักษณะท่าที การแสดงออก รูปร่างหน้าตา ความรู้สึก และพฤติกรรมต่าง ๆ กล่าวคือ บุคลิกภาพขึ้นอยู่กับปัจจัยที่เป็นตัวกำหนด ได้แก่ 1) ตัวกำหนดทางสรีระ ซึ่งได้รับการถ่ายทอดพันธุกรรมมาแต่กำเนิด 2) ตัวกำหนดทางด้านความเป็นสมาชิกกลุ่ม 3) ตัวกำหนดบทบาท 4) ตัวกำหนดทางด้านสถานการณ์หรือสภาวะแวดล้อม 5) การยอมรับของกลุ่ม

4. การสร้างวินัยในชั้นเรียน หมายถึง หลักการควบคุมชั้น โดยถือเอาความสัมพันธ์อันดีระหว่างครูกับนักเรียน การที่ให้นักเรียนทุกคนในชั้นเรียนรู้จักปกครองตนเอง การกระทำตามระเบียบหรือข้อบังคับต่าง ๆ อันเกิดจากความสมัครใจของผู้ปฏิบัติ โดยที่มองเห็นว่ามีคุณค่า และการปฏิบัติดังกล่าวจะทำให้เกิดความเรียบร้อยและความเสมอภาคแก่สมาชิกทุกคน

5. การคำนึงความแตกต่างระหว่างบุคคล หมายถึง ลักษณะและพฤติกรรมต่าง ๆ ของบุคคลนั้นที่แสดงออกหรือตอบสนองที่สังเกตเห็นได้ หรือความสามารถในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งประกอบไปด้วย เซาว์ปัญญา ความสนใจ ยุทธวิธีในการเรียน พื้นฐานความรู้เดิม ทักษะในการรับรู้ รูปแบบการเรียนรู้ ความสามารถในการจำ แรงจูงใจ ทศนคติ และสิ่งแวดล้อมทางสังคม ซึ่งส่งผลให้แต่ละคนมีรายละเอียดที่แตกต่างกันในหลายด้าน เช่น ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ ด้านความคิด ด้านสติปัญญา ความแตกต่างดังกล่าวทำให้มีศักยภาพไม่เท่าเทียมกัน

6. กระบวนการกลุ่ม (Group Process) คือ สภาพการเรียนรู้การสอนในชั้นเรียนที่ผู้เรียนจะมีจุดมุ่งหมายเพื่อสัมฤทธิ์ผลในการเรียนเหมือนกัน นอกจากนั้นผู้เรียนจะต้องมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ซึ่งมีครูผู้สอนอยู่ในฐานะผู้นำ (Leadership) ทั้งนี้ นักจิตวิทยาเชื่อว่า กลุ่มที่มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีจะทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างประสบความสำเร็จมากกว่ากลุ่มที่ขาดปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่ทำให้เกิดสัมฤทธิ์ผลในการเรียนได้มากยิ่งขึ้น

7. เทคนิคและกระบวนการคิด เป็นการเน้นกระบวนการคิด ค้นคว้าหาข้อเท็จจริงและการนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อเป็นการปลูกฝังพฤติกรรมความคิดค้นคว้าหาความรู้และเทคโนโลยีใหม่ ๆ

8. การจัดกิจกรรมให้นักเรียนประสบความสำเร็จ เป็นการใช้สื่อการเรียนการสอนแบบการเน้นบทบาทของนักเรียน และแบบเน้นบทบาทของครู ซึ่งเป็นแนวทางการจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้

ประสบการณ์ตรง และนักเรียนเป็นผู้คิดตามรูปแบบของนักเรียนแบบกระบวนการกลุ่มฝึกการคิด
แก้ปัญหา คิดสร้างสรรค์ คิดออกแบบ และคิดตัดสินใจ

ครูมีบทบาทในการจัดการชั้นเรียน เพื่อช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยได้ ดังต่อไปนี้

1. การจัดสภาพแวดล้อมให้มีระเบียบเรียบร้อย การจัดห้องเรียนมีผลอย่างยิ่งต่อพฤติกรรม
ของครูและเด็ก ซึ่งลีทโซว์ และคณะ (2542: 71) กล่าวว่า ห้องเรียนควรมีบรรยากาศแบบสบาย ๆ ครู
ต้องจัดวัสดุบางอย่างเพื่อช่วยสร้างบรรยากาศที่อ่อนโยนและอบอุ่น เช่น มีเก้าอี้นวม มีหมอนนึ่ม ๆ ติด
รูปภาพหรือป้าย ฝาผนังบางส่วนควรปล่อยให้ว่างไว้บ้าง บริเวณห้องเรียนแบ่งออกเป็นศูนย์การเรียนรู้หรือ
มุมประสบการณ์ต่าง ๆ และจัดวาง เครื่องมือเครื่องใช้ หรือของเล่นเป็นหมวดหมู่ไว้ในแต่ละศูนย์อย่าง
เป็นระเบียบเรียบร้อย ครูควรจัดให้ของทุกอย่างมีที่เก็บ ดูแลห้องเรียนให้สะอาด หากมีวัสดุที่ชำรุดควร
ซ่อมแซมหรือนำออกไปให้พ้นมือเด็ก ไม่ปล่อยให้วัสดุอุปกรณ์ที่เป็นอันตรายต่อเด็กอยู่ในที่ ๆ เด็ก
หยิบถึง เช่น ของที่มีปลายแหลมคม น้ำยาทำความสะอาด การที่ครูดูแลห้องเรียนให้เรียบร้อย สะอาด
สวยงาม และปลอดภัย อยู่เสมอ เด็กจะเห็นแบบอย่างของความมีระเบียบเรียบร้อย และเรียนรู้จากการ
เลียนแบบพฤติกรรมของครู

การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อให้เด็กทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่อยู่ในห้องเรียน
ควรเอื้อให้เด็กทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง ครูควรเลือกใช้โต๊ะ เก้าอี้ หรืออุปกรณ์อื่น ๆ ที่เหมาะสมกับขนาด
ของเด็กจัดวางอุปกรณ์ในชั้นเตี้ย ๆ ในระดับสายตาเด็กเพื่อให้เด็กมองเห็นได้ชัดเจนสามารถหยิบใช้
และจัดเก็บได้ด้วยตนเอง มีที่เก็บของสำหรับเด็ก เมื่อมีสิ่งของที่เด็กจะนำกลับบ้านจะนำไปไว้ในช่อง
ของเด็กได้มีตะกร้าทิ้งขยะ วางไว้ในที่จะมีการทิ้งขยะเป็นประจำ จัดวางของเล่นของใช้คำนึงถึงการ
ใช้สอย เช่น ของต้องใช้ร่วมกันควรวางไว้ใกล้ ๆ กัน ของเล่นที่ต้องมีการประกอบ หรือสร้างควมมีกล่อง
หรือตะกร้าสำหรับเก็บที่มีขนาดและน้ำหนักพอดี ไม่ใหญ่เกินไป หรือหนักเกินไปที่เด็กจะเคลื่อนย้ายได้
ด้วยตนเอง ครูอาจจัดทำสัญลักษณ์ ที่มีความหมายต่อเด็ก เพื่อช่วยให้เด็กเก็บของเข้าที่ด้วยตนเอง
โดยสัญลักษณ์อาจทำมาจากสื่ออุปกรณ์ของจริง ภาพถ่ายหรือภาพสำเนา ภาพวาด ภาพโครงร่างหรือ
ภาพประจุด หรือบัตรคำติดคู่กับสัญลักษณ์อย่างใดอย่างหนึ่งข้างต้น การจัดวางโดยให้เด็กหยิบใช้และ
เก็บได้เองทำให้เด็กเกิดความรู้สึกรักพอใจในการที่จะมีอิสระในการพึ่งพาตนเอง พัชรี ผลโยธิน และ
คณะ. (จรรยาพัญ์ พูลพัฒน์. 2547: 3-4; อ้างอิงจาก พัชรี ผลโยธิน และคณะ. 2543: 22-23)

บริวเวอร์ (Brewer. 2004: 76) กล่าวถึงแนวทางการจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนไว้
ดังนี้

1) พื้นที่ภายในห้องเรียนสามารถปรับใช้ได้หลายกิจกรรมเนื่องจากห้องเรียนในโรงเรียน
บางแห่งมีพื้นที่จำกัด ดังนั้นพื้นที่ที่ใช้ต้องสามารถจัดกิจกรรมได้มากกว่าหนึ่งกิจกรรม เช่น มุมบดลูก
สามารถใช้เป็นที่เล่นิทานในช่วงเวลาอื่นได้

2) กิจกรรมที่ใช้ น้ำ ควรจัดให้อยู่ใกล้กับแหล่งน้ำมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ซึ่งรวมถึงมุม ศิลปะ มุมวิทยาศาสตร์ มุมน้ำ

3) กิจกรรมที่เสียบควรตั้งอยู่บริเวณเดียวกันเพื่อที่เด็กต้องการทำงานเสียบ ๆ สามารถเข้ามา ใช้ได้แต่ความเสียบมิได้ความยถึงการที่เด็กไม่สามารถพูดได้ แต่หมายถึงกิจกรรมในมุมหนังสือ มุม การเขียน มุมการฟัง ที่ใช้เสียงในการทำงานน้อยกว่ากิจกรรมในมุมอื่น

2. การสร้างวินัยในชั้นเรียน เป็นสิ่งสำคัญมากในการบริหารจัดการห้องเรียน ทั้งนี้ กระทรวงศึกษาธิการ (2546: 49-50) กล่าวถึงขั้นตอนการสร้างระเบียบวินัยและขั้นตอนการปฏิบัติใน ชั้นเรียนของนักเรียน โดยครูจำเป็นต้องสร้างระเบียบวินัยตามขั้นตอนการปฏิบัติดังต่อไปนี้ การพูดคุย การเป็นเจ้าของ การเดินไปมาในห้องเรียน การเดินออกไปนอกห้องเรียน การผลัดกัน การเลือก การ เล่นเกมเป็นทีม ระดับเสียงในการพูดคุย กิริยามารยาทการปฏิบัติต่อผู้ใหญ่ การดูแลรักษาเครื่องใช้ การเลือกเพื่อนร่วมทีม การไปห้องสุขา เป็นต้น ซึ่ง วชิราภรณ์ คำคล้าย (2551: 41) ได้กล่าวถึง ความหมายของการสร้างวินัยในชั้นเรียนว่า หมายถึง หลักการควบคุมชั้น โดยถือเอาความสัมพันธ์อันดี ระหว่างครูกับนักเรียน การที่ให้นักเรียนทุกคนในชั้นเรียนรู้จักปกครองตนเอง การกระทำตามระเบียบ หรือข้อบังคับต่าง ๆ อันเกิดจากความสมัครใจของผู้ปฏิบัติ โดยที่มองเห็นว่า มีคุณค่าและการปฏิบัติ ดังกล่าวจะทำให้เกิดความเรียบร้อย และความเสมอภาคแก่สมาชิกทุกคน และเพื่อให้เป็นแนวทางใน การปฏิบัติแนวทางเดียวกันครูต้องพิจารณาความจำเป็นที่ต้องมีกฎระเบียบในชั้นเรียนพร้อมเลือก กฎระเบียบที่เหมาะสมกับเด็ก เช่น

- 1) เด็กต้องทำตามคำแนะนำของครูผู้สอน
- 2) เด็กต้องเคารพกฎระเบียบของโรงเรียน
- 3) เด็กต้องแสดงความสุภาพต่อทุกคน

การจัดห้องเรียนที่ดีจะช่วยส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ทางบวกระหว่างเด็กซึ่งเป็นการป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาพฤติกรรมได้การจัดแบ่งพื้นที่ต้องมีขนาดพอเหมาะและสมเหตุสมผล เช่น มีสถานที่กว้าง เพียงพอ สำหรับทำกิจกรรมกลุ่มใหญ่ได้โดย ไม่เบียดเสียดกัน มุมเล่นมีขนาดกว้างพอสมควรที่เด็กจะ เข้าไปเล่นร่วมกันเป็นกลุ่มได้ ถ้าศูนย์การเรียนใด มีเด็กแออัดอยู่เสมอครูควรขยายเนื้อที่หรือ ปรับเปลี่ยนการใช้ เช่น จำกัดจำนวนเด็กที่จะเข้าไปเล่น ส่วนศูนย์ที่เด็กไม่สนใจเข้าไปทำกิจกรรมก็ควร จัดให้ น่าสนใจยิ่งขึ้นโดยการนำอุปกรณ์ใหม่ที่เร้าความสนใจของเด็กเข้าไปจัดวาง การจัดพื้นที่ต้องเอื้อ ให้ เด็กสามารถเคลื่อนที่ไปศูนย์ต่าง ๆ ได้โดยไม่ต้องเดินผ่านกลางศูนย์ ใดศูนย์หนึ่ง จัดศูนย์การเรียนที่ ต้องการความสงบ ให้ห่างจากศูนย์ที่มีเสียงขณะทำกิจกรรม เช่น ศูนย์หนังสือ ห่างจากศูนย์บทบาท สมมุติ และเมื่อแบ่งพื้นที่แล้วครูควรมองดูเด็กได้อย่างทั่วถึงตลอดเวลา การจัดห้องเรียน ไม่ปล่อยให้ พื้นที่โล่งเกินไป จะเป็นการกระตุ้นให้เด็กวิ่งเพราะรู้สึกเหมือนสนาม วัสดุอุปกรณ์ที่จัดไว้ควรมีจำนวน

เพียงพอสำหรับเด็ก แต่ไม่ควรจัดไว้มากเกินความจำเป็น นอกจากนี้ครูยังควรจัดให้มีมุมสงบให้เด็กได้มีเวลาไปนั่งสงบใจ โดยไม่มีใครรบกวนเมื่อเกิดอารมณ์เสีย ไม่พอใจหรือเป็นต้นเหตุให้เกิด ความวุ่นวาย มุมนี้ต้องไม่ใช่ที่ทำโทษแต่เป็นการพักสักระยะหนึ่งให้สงบพอที่จะร่วมกิจกรรมต่อไปได้ รวมถึงการจัดบรรยากาศที่เอื้อให้เด็กควบคุมตนเองได้ด้วย เช่น การเตือนเด็กก่อนที่จะเปลี่ยนกิจกรรม การเล่นนิ้วมือ ร้องเพลง ท่องคำ คล้องจอง หรือใช้สัญญาณอื่นที่ตกลงกับเด็กสร้างความต่อเนื่องในการเปลี่ยนกิจกรรม การใช้เสียงดนตรีหรือเพลงที่ผ่อนคลายในห้องเรียนในขณะที่เด็กทำงานหรือนอนพักผ่อนและการดำเนินกิจวัตรประจำวันตามช่วงจังหวะของกิจกรรมประจำวันอย่างสม่ำเสมอ (Brewer. 2004:178-179)

3. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู ในงานสอนซึ่งเป็นงานหนึ่งของผู้สอนนั้น มีกิจกรรมหลักอยู่ 5 ประการ คือ การเตรียมการสอน การประเมินผู้เรียน การวางแผนการสอน การสอน และการประเมินผล กิจกรรมทั้งหมดนี้ต้องกระทำโดยรอบคอบโดยอาศัยความรู้ และระเบียบวิธีจากหลายวิชามาประกอบกันเพื่อมองให้เห็นภาพของสิ่งที่ต้องทำให้ชัดเจนขึ้นเพื่อการดำเนินการสอน จะเป็นระบบตามขั้นตอนครอบคลุมเนื้อหาและวิธีการต่าง ๆ ดังนี้ (ชาติชาย พิทักษ์ธนาคม. 2544: 180-190)

3.1 การเตรียมการสอน กิจกรรมการเรียนการสอนนั้นเริ่มตั้งแต่ก่อนเข้าห้องเรียน โดยเริ่มจากการเตรียมการก่อนการเตรียมการสอนเป็นกระบวนการที่ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่ การกำหนดจุดมุ่งหมายของการสอน การกำหนดรายละเอียดของกระบวนการเรียนการสอน และการกำหนดบุพภาคการเรียนรู้

3.2 การประเมินตัวเด็ก ครูผู้สอนจะต้องระบุขอบข่ายหรือระดับความสามารถและลักษณะต่าง ๆ ของเด็ก ซึ่งจำเป็นต่อการบรรลุถึงจุดมุ่งหมายของการสอนตามที่กำหนดไว้ ซึ่งถือว่าการประเมินตัวเด็กในการประเมินตัวเด็กนี้ จะใช้บุพภาคการเรียนรู้ ซึ่งได้กำหนดไว้ในการเตรียมการสอนเป็นเกณฑ์

3.3 การวางแผนการสอน หมายถึง การเตรียมรูปแบบของการสอนเพื่อที่จะเชื่อมระหว่างความสามารถเบื้องต้นที่ประเมินได้จากตัวเด็กกับความสามารถอันเกิดขึ้นใหม่ตามที่ได้กำหนดไว้ในจุดมุ่งหมายของการสอน สิ่งที่จะระบุไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้จะต้องชัดเจนเป็นรูปธรรม เริ่มตั้งแต่กำหนดสิ่งที่เด็กจำเป็นต้องรู้ กำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน กำหนดอุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่เด็กและการวัดผลและการประเมินผล

3.4 การสอน เป็นขั้นที่ครูผู้สอนกับเด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กันโดยตรง ผู้สอนต้องเจตคติที่ดีต่อเด็กสื่อสารกับเด็ก เพื่อให้เด็กเกิดความรู้ ความรู้สึกรัก มีพฤติกรรมแบบร่วมมือ โดยจัดกิจกรรมที่น่าสนใจ และสอดคล้องกับหลักสูตรปฐมวัย ฝึกให้เด็กรู้จักการคิดสร้างสรรค์ และคิดแก้ปัญหา ใช้สื่อ

การสอนที่เหมาะสมกับวัยของเด็ก ให้เด็กได้มีการทำงานร่วมกัน ทั้งครูผู้สอนควรมีความรู้ ทักษะและประสบการณ์ในการทำงานสอนสูงถึงระดับหนึ่งจึงจำเป็นต่อการที่จะทำให้ครูดำเนินการสอนอย่างเป็นระบบและบรรลุตามเป้าหมาย

3.5 การประเมินผล กิจกรรมขั้นสุดท้ายของงานสอน ได้แก่ การประเมินผลการสอน เพื่อทราบว่าการสอน ประสบความสำเร็จตามความต้องการหรือไม่อย่างไร และหากพบว่าการสอนไม่บรรลุถึงจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ ก็จำเป็นที่ต้องวางแผนเพื่อปรับปรุงแก้ไขกระบวนการดำเนินการสอนต่อไป

จากข้อมูลการจัดการชั้นเรียนข้างต้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่า การจัดการชั้นเรียนเป็นปัจจัยสำคัญของพฤติกรรมการสอนของครูปฐมวัย โดยครูผู้สอนจะต้องมีการจัดเตรียมสภาพห้องเรียนให้มีระเบียบเรียบร้อย และเอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก มีการจัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ และพื้นที่ให้พอเพียงในการทำกิจกรรมของเด็กมีการสร้างระเบียบวินัยในชั้นเรียน นอกจากนี้ ครูและเด็กควรมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน เพื่อรักษาสภาพบรรยากาศในชั้นเรียน และป้องกันการเกิดปัญหาพฤติกรรม รวมถึงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ที่สร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ สนับสนุนให้เด็กกล้าแสดงออก และมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม เพื่อให้เด็กสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. ปัจจัยทางการบริหารที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสอนของครูปฐมวัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยตั้งสมมุติฐานด้านปัจจัยทางการบริหารว่า จะมีผลเชิงบวกที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการสอนของครู โดยมีการศึกษาตัวแปรปัจจัยทางการบริหารใน 3 ด้าน ดังนี้ คือ ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร ด้านการนิเทศภายใน และด้านบรรยากาศองค์การ

4.1 ภาวะผู้นำของผู้บริหาร

“ภาวะผู้นำ” เป็นคำที่แสดงถึง คุณสมบัติด้านต่างๆของผู้นำ เช่น สติปัญญา ความดีงาม ความรู้ความสามารถของบุคคลหรืออาจเรียกว่า “ความเป็นผู้นำ” นั่นเอง (กาณจนธัช พุ่มโพธิ์. 2554: 9; อ้างอิงจาก พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน. 2542) ภาวะผู้นำเป็นปัจจัยสำคัญต่อประสิทธิผลของโรงเรียน ทั้งนี้เพราะการที่โรงเรียนจะมีประสิทธิผลหรือไม่นั้น ย่อมขึ้นอยู่กับสมรรถภาพในการนำและการใช้ภาวะผู้นำในการปรับเปลี่ยนพัฒนางานให้ดียิ่งขึ้น (ณัฐณี เวชกุล. 2551: 36; อ้างอิงจาก Stewart. 1985: 62)

4.1.1 ความหมายของภาวะผู้นำ

จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมีนักการศึกษาได้ให้ความหมายของภาวะผู้นำไว้หลากหลาย ดังนี้

กัลยาณี สูงสมบัติ (2550: online) ได้ให้ความหมายของภาวะผู้นำว่า หมายถึง กระบวนการหรือพฤติกรรมการใช้อิทธิพลเพื่อควบคุม สั่งการ เกื้อยก ล้อม จูงใจ ให้ผู้ตามหรือกลุ่ม ปฏิบัติตามเพื่อการบรรลุเป้าหมาย หรือความเป็นผู้นำนั่นเอง

ธวัช บุญยมณี (2550:11) ได้ให้ความหมายของภาวะผู้นำว่า หมายถึง การกระทำระหว่าง บุคคลโดยบุคคลที่เป็นผู้นำจะใช้อิทธิพล หรือการกระตุ้นให้บุคคลอื่น กระทำหรือไม่กระทำบางสิ่ง บางอย่าง ตามเป้าหมายที่ผู้นำกลุ่มหรือองค์การกำหนดไว้

ณัฐณี เวชกุล (2551:36) ได้ให้ความหมายของภาวะผู้นำว่า หมายถึง พฤติ กรรมการบริหารงาน ของผู้บริหารโรงเรียน ที่ใช้ในการบริหารจัดการงานของโรงเรียนเพื่อให้บรรลุ เป้าหมายของโรงเรียน

ประชุม โพธิกุล (2553: online) ได้กล่าวถึง ความหมายของภาวะผู้นำว่า หมายถึง การที่ บุคคลคนหนึ่ง (ผู้นำ) พยายามที่จะใช้กำลังสมอง กำลังกาย และกำลังใจเพื่อจูงใจ หรือดลใจเช่นนั้น จะต้องไม่เป็นการบังคับ ตลอดจนต้องได้รับความยินยอมจากผู้ตามด้วย

กาญจนาธิ พุ่มโพธิ์ (2554:11) ได้ให้ความหมายของ ภาวะผู้นำ ว่าหมายถึง การที่ผู้นำใช้ อิทธิพลในการสั่งการหรือควบคุมต่อผู้ใต้บังคับบัญชาให้ปฏิบัติตามที่ตนต้องการเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ขององค์การ

พระมหาชินวุฒิ สายงาม (2554:11) ได้กล่าวถึง ความหมายของภาวะผู้นำว่า หมายถึง ความสามารถในการใช้กระบวนการ หรือยุทธวิธีในการบริหารงานภายในองค์กรเพื่อให้บุคคลอื่น ปฏิบัติภารกิจได้ตรงตามวัตถุประสงค์ขององค์กรที่ตั้งไว้อย่างกระตือรือร้น และมีประสิทธิภาพมากที่สุด

ดาฟท์ (Daft.1999:5) ได้ให้ความหมายของ ภาวะผู้นำ ว่าหมายถึง ความสัมพันธ์ที่มี อิทธิพลระหว่างผู้นำ และผู้ตาม ซึ่งทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายร่วมกัน

จากข้อมูลข้างต้น ผู้วิจัยขอสรุปความหมายของภาวะผู้นำว่า หมายถึง การที่ผู้บริหาร ใช้ความสามารถ หรือการกระตุ้น เพื่อให้บุคคลกรในองค์กรปฏิบัติงานต่างๆ ได้ตรงตามวัตถุประสงค์ของ องค์กรอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด

4.1.2. ความสำคัญของภาวะผู้นำของผู้บริหาร

ในการบริหารการศึกษานั้น ผู้บริหารจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมี ภาวะผู้นำ เพื่อบริหาร จัดการบุคลากรให้ปฏิบัติงานได้ตรงตามเป้าหมายขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีนักวิชาการได้กล่าวถึงความสำคัญของภาวะ ผู้นำของผู้บริหารไว้ ดังนี้

สุทร โคตรบรรเทา (2551:14) กล่าวถึงความสำคัญของภาวะผู้นำว่า ในการบริหารจัดการงานใดให้ประสบความสำเร็จและบรรลุตามเป้าหมายจำเป็นจะต้องมีผู้นำ หรือหัวหน้า เพื่อทำหน้าที่วางแผน จัดการ ควบคุมดูแล และจูงใจหรือนำผู้ใต้บังคับบัญชาให้ทำงานลุล่วงตามเป้าหมาย

ประชุม โพธิกุล (2553: online) ได้กล่าวถึงความสำคัญของภาวะผู้นำว่า เป็นขบวนการสร้างสิ่งเร้า ขบวนการพัฒนาและการทำงานกับคนในองค์การ เป็นขบวนการมุ่งคน การมุ่งสร้างแรงจูงใจให้กับคนการใช้มนุษยสัมพันธ์หรือการปฏิสัมพันธ์ในองค์การ การสื่อสารระหว่างบุคคล การสร้างบรรยากาศในองค์การ ความขัดแย้งระหว่างบุคคล ความเจริญและการพัฒนา นอกจากนี้ยังเป็นปัจจัยของมนุษย์ที่ส่งเสริมการผลิตอีกด้วย

พระมหาชินวุฒิ สายงาม (2554:11) ได้สรุปความสำคัญของภาวะผู้นำว่า ภาวะผู้นำมีความสำคัญต่อองค์การ หรือหน่วยงานต่าง ๆ เพราะภาวะผู้นำสามารถกำหนดทิศทาง วางเป้าหมายขององค์การสู่ความสำเร็จได้

สวีเนเน่ (Sweeney, 1986: 349) ได้สังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับประสิทธิผลของผู้บริหารโรงเรียน และพบว่า ผู้บริหารที่มีประสิทธิผล มีลักษณะการบริหารงานที่เกี่ยวข้องกับด้านวิชาการ เน้นความสำเร็จโดยให้ความสำคัญต่อกิจกรรมการสอน และอุปกรณ์ต่าง ๆ กำหนดนโยบายการเรียนการสอนและให้ครูอาจารย์มีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับวิธีการสอน อุปกรณ์ ตลอดจนกระบวนการประเมินผล สร้างบรรยากาศในโรงเรียนให้เหมาะสมต่อการเรียนรู้ ประเมินผลความก้าวหน้าของนักเรียนอยู่เสมอ ประสานงานในด้านวิชาการและให้การสนับสนุนครู โดยจะมีการสื่อสารกับครูเกี่ยวกับเป้าหมายและวิธีการดำเนินงาน จะช่วยเหลือสนับสนุนครูในด้านต่าง ๆ และส่งเสริมให้ครูได้พัฒนาทางด้านการเรียนการสอน

จากงานวิจัยของ ลาร์คิน (Larkin, 1992: 397-A., อ้างอิงจาก จิราพร นราศรี, 2550: 122.) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนก่อนประถมศึกษาในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาพบว่า ภาวะผู้นำผู้บริหารโรงเรียนมีความสำคัญมากในการบริหารงาน มีหน้าที่ที่รับผิดชอบมากมาย ได้แก่ การสื่อสารกับครูและผู้ปกครอง การบริหารงานบุคคล การแสวงหางบสนับสนุน และการพัฒนาบุคลากร

จากข้อมูลข้างต้นผู้วิจัยขอสรุปความสำคัญของภาวะผู้นำของผู้บริหารไว้ว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมีความสำคัญอย่างยิ่งในการบริหารงานให้ประสบความสำเร็จบรรลุตามเป้าหมายขององค์การเนื่องจากผู้บริหารเป็นผู้วางแผน บริหารงาน ควบคุมดูแล สร้างความสัมพันธ์อันดีต่อผู้ร่วมงาน และกำหนดทิศทางขององค์การให้เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้

4.1.3 บทบาทหน้าที่ของภาวะผู้นำ

ผู้นำ เป็นส่วนหนึ่งของการบริหารหรือการจัดการ ผู้จัดการหรือผู้บริหารมีหน้าที่วางแผน และจัดระเบียบให้งานดำเนินไปได้ด้วยความเรียบร้อย แต่ผู้นำ มีหน้าที่ทำให้ผู้อื่นตาม และการที่คนอื่นตามผู้นำก็ไม่มีใครรับรองว่า ผู้นำจะนำไปในทิศทางที่ถูกต้องเสมอ เพราะฉะนั้น คนที่เป็นผู้นำที่เข้มแข็ง ก็อาจจะไม่ใช่ผู้จัดการ หรือบริหารที่ดีได้ หรือผู้บริหาร หรือผู้จัดการที่ดี ก็อาจไม่ใช่ผู้นำที่ดีก็ได้ ดังนั้น ถ้าเป็นไปได้ องค์การหนึ่งองค์การใดที่ต้องการประสบความสำเร็จ ก็ย่อมต้องการผู้บริหาร หรือผู้จัดการที่มีลักษณะเป็นผู้นำ (กัลยาณี สุธสมบติ. 2550: online) ดังนี้

1) ต้องมีความฉลาด (Intelligence) ผู้นำจะต้องมีระดับความรู้และสติปัญญาโดยเฉลี่ยสูงกว่าบุคคลที่ให้เป็นผู้นำ เพราะผู้นำจะต้องมีความสามารถในการวิเคราะห์ปัญหาต่าง ๆ บุคคลที่ฉลาดเท่านั้น ที่จะสามารถจัดการกับปัญหาต่างๆ หรือเรื่องราวต่าง ๆ ได้

2) ต้องมีวุฒิภาวะทางสังคมและใจกว้าง (Social Maturity & Achievement Drive) คือ จะต้องมีความสนใจสิ่งต่างๆ รอบตัวอย่างกว้างขวาง มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ ต้องยอมรับสภาพต่าง ๆ ไม่ว่าแพ้หรือชนะ ไม่ว่าผิดหวังหรือสำเร็จ ผู้นำจะต้องมีความอดทนต่อความคับข้องใจต่างๆ พยายามขจัดความรู้สึกต่อต้านสังคม หรือต่อต้านคนอื่นให้เหลือน้อยที่สุด เป็นคนมีเหตุผล เป็นคนเชื่อมั่นในตนเอง และนับถือตนเอง

3) ต้องมีแรงจูงใจภายใน (Inner Motivation) ผู้นำจะต้องมีแรงขับที่จะทำอะไรให้เด่น ให้สำเร็จอยู่เรื่อย ๆ เมื่อทำสิ่งหนึ่งสำเร็จก็ต้องการที่จะทำสิ่งอื่นต่อไป เมื่อทำสิ่งใดสำเร็จก็จะกลายเป็นแรงจูงใจทำทนายให้ทำสิ่งอื่นให้สำเร็จต่อไป ผู้นำจะต้องมีความรับผิดชอบอย่างสูง เพราะความรับผิดชอบจะเป็นบันไดที่ทำให้เขา มีโอกาสประสบความสำเร็จ

4) ต้องมีเจตคติที่ดีเกี่ยวกับมนุษยสัมพันธ์ (Human Relations Attitudes) ผู้นำที่ประสบความสำเร็จนั้น เขายอมรับอยู่เสมอว่า งานที่สำเร็จนั้นมีคนอื่นช่วยทำ ไม่ใช่เขาทำเอง ดังนั้น เขาจะต้องพัฒนาความเข้าใจและทักษะทางสังคมที่จะทำงานร่วมกับผู้อื่น ผู้นำจะต้องให้ความนับถือผู้อื่น และจำต้องระลึกอยู่เสมอว่า ความสำเร็จในการเป็นผู้นำนั้น ขึ้นอยู่กับความร่วมมือกับผู้อื่น และการติดต่อกับบุคคลอื่นในฐานะที่เขาเป็นบุคคล ไม่ใช่ในฐานะที่เขาเป็นส่วนหนึ่งของการทำงานเท่านั้น ผู้นำจะต้องยอมรับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของคนอื่น และมีความสนใจร่วมกับผู้อื่น

ธีรศักดิ์ ชนะบางแก้ว (ม.ป.ป.: online) กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของผู้นำซึ่งแบ่งอย่างกว้าง ๆ ออกเป็น 4 ประการ ได้แก่

1) การกำหนดแนวทางหลัก (Pathfinding) ผู้นำควรเริ่มต้นด้วยการกำหนดเป้าหมายและแนวความคิดที่ชัดเจน บทบาทดังกล่าวจะช่วยให้ผู้นำสร้างแผนงานแม่แบบ (blueprint of action) ที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักการก่อนจะลงมือปฏิบัติตามแผน และนอกจากนั้น ไม่เพียงแต่ต้องรู้ถึงวิธีการกำหนดทิศทางและเป้าหมายเท่านั้น แต่ผู้นำต้องได้รับการสนับสนุนและความมุ่งมั่นจากพนักงานใน

การบรรลุถึงเป้าหมายด้วย ผู้นำต้องมีความสามารถนำให้ผู้อื่นมีส่วนร่วมในการสร้างพันธกิจ (Mission) วิสัยทัศน์ (Vision) และสื่อสารอย่างชัดเจน ผู้นำต้องชี้ให้เห็นถึงผลประโยชน์ที่พนักงานจะได้รับจากความสำเร็จในอนาคต

2) การสร้างระบบการทำงานที่มีประสิทธิผล (Aligning) การสร้างระบบการทำงานที่มีประสิทธิผลหรือการทำให้องค์การดำเนินไปในทิศทางเดียวกัน คือ การลงมือสร้างแผนหลักที่กำหนดขึ้นในขั้นตอนที่หนึ่ง ทุกระดับชั้นขององค์การ ควรมีการดำเนินการไปในทิศทางเดียวกันเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์เดียวกัน ผู้นำยังต้องเปลี่ยนแปลงระบบการทำงาน ขั้นตอนการทำงาน และโครงสร้างองค์การงานให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายขององค์การที่ได้วางไว้

3) การมอบอำนาจ (Empowering) หากผู้นำมีการมอบอำนาจให้แก่พนักงานอย่างจริงจัง จะทำให้บรรยากาศในการทำงานมีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน การสื่อสารระหว่างบุคคลและระหว่างกลุ่มเกิดประสิทธิผลและเกิดผลลัพธ์ใหม่ ๆ ที่สร้างสรรค์ และพนักงานสามารถแสดงความคิดเห็นและศักยภาพของตนได้อย่างอิสระ ดังนั้นผู้นำต้องสร้างสภาวะที่จะกระตุ้นการสร้างเสริมและปลดปล่อยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความสามารถพิเศษเฉพาะตัว ความสามารถและศักยภาพที่มีอยู่ในบุคคลทุกคน

4) การสร้างตัวแบบ (Modeling) ผู้นำต้องสร้างความน่าเชื่อถือต้องมีคุณสมบัติของผู้นำที่ดีด้วย กล่าวคือต้องเข้าใจถึงความสำคัญของคุณลักษณะระหว่างคุณลักษณะ (Characteristics) กับความรู้ความสามารถ (Competence)

จากข้อมูลบทบาทหน้าที่ของภาวะผู้นำของผู้บริหาร ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ผู้บริหารต้องสามารถบริหารจัดการงาน และบุคลากรในองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยต้องมีความเข้าใจในงาน และหน้าที่ที่รับผิดชอบ มีการใช้อำนาจ การสร้างแรงจูงใจและมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อบุคลากรในองค์กร ให้ความช่วยเหลือ มีการวางแผนการปฏิบัติงานร่วมกัน เพื่อให้การทำงานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน และบรรลุตามวัตถุประสงค์ขององค์กรที่ได้กำหนดไว้

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสอนของครูปฐมวัยคือ ผู้บริหารสามารถผลักดันการจัดการเรียนการสอนไปสู่ความสำเร็จ โดยการพัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจ ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในกระบวนการการเรียนการสอน ผู้บริหารสามารถที่จะผู้พัฒนาความเป็นผู้นำครูได้โดยการเป็นผู้ที่ช่วยเหลือ และชี้แนะครู อำนวยความสะดวก ให้คำปรึกษาหารือ ให้โอกาสในการทำงานให้กำลังใจ รวมทั้งทำงานร่วมกันกับครูโดยไม่ถือความสัมพันธ์ส่วนตัว มีการนำแนวคิดใหม่เข้าสู่โรงเรียนและห้องเรียน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในประเด็นการสอน ร่วมมือกับคณะครูในการวางแผน

ตัดสินใจในการพัฒนาการเรียนการสอน ซึ่งจะส่งผลต่อประสิทธิภาพของครูผู้สอน ทำให้การปฏิบัติงานของครูผู้สอนประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้น

4.2 การนิเทศภายใน

การนิเทศภายในนั้น ถือเป็นภารกิจ ที่ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องรับผิดชอบ และมีส่วนร่วมในการรับรู้ต่อความก้าวหน้าของครูในโรงเรียน เพื่อปรับปรุงคุณภาพทางการจัดการสอนของครูให้ดียิ่งขึ้น

4.2.1 ความหมายของการนิเทศภายใน

จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมีนักการศึกษาได้ให้ความหมายของการนิเทศภายในไว้ ดังนี้

ชุตติกาญจน์ เบญจพรวัฒนา (2547:10) กล่าวถึงความหมายของการนิเทศภายในว่า หมายถึง การร่วมมือกันของบุคลากรภายในโรงเรียน เพื่อปรับปรุงแก้ไขพัฒนาครูให้มีการสอนที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ การนิเทศภายในโรงเรียนจึงเป็นการพัฒนาครูให้มีทั้งคุณภาพ ทักษะและประสบการณ์ในการสอน รวมทั้งการสร้างขวัญในการทำงาน ทั้งนี้เพื่อให้มีกำลังใจในการพัฒนา นักเรียน ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการศึกษา

กรองทอง จิรเดชากุล (2550: 4) ได้ให้ความหมายว่า การนิเทศภายในโรงเรียน หมายถึง การส่งเสริมสนับสนุน หรือให้ความช่วยเหลือครูในโรงเรียนให้ประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงานตามภารกิจหลัก ได้แก่การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน หรือการสร้างเสริมพัฒนาการของนักเรียนทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม จิตใจ และสติปัญญา ให้เต็มตามวัยและศักยภาพ

นันทพร สุกะพันธุ์ (2551: 49) กล่าวถึงความหมายของการนิเทศภายในว่า หมายถึง การบวกรพัฒนา ปรับปรุง คุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบต่อเนื่องโดยการทำงานร่วมกันของผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศ ซึ่งเป้าหมายหลักเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาในทุกๆ ด้านและบรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

เพ็ญจันทร์ มีนะจรัส (2551: 9) ได้สรุปความหมายของ การนิเทศภายในว่าเป็น กระบวนการนิเทศที่ผู้บริหารและบุคลากรในโรงเรียนปฏิบัติงานร่วมกันเพื่อปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนช่วยให้ครูมีความรู้ ความสามารถที่จะทำหน้าที่ในการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ส่งผลต่อพฤติกรรมของผู้เรียน

พัชรินทร์ ช่วยศิริ (2554: 12) ได้สรุปความหมายของ การนิเทศภายในว่า เป็นกระบวนการที่บุคลากรในโรงเรียนกระทำต่อบุคคลหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

จากความหมายข้างต้น ผู้วิจัยขอสรุปความหมายของการนิเทศภายในว่า หมายถึง การปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างผู้บริหารและครู เพื่อช่วยเหลือ ปรับปรุง แก้ไข ให้คำแนะนำแก่ครู เพื่อให้ครู

สามารถจัดการเรียนการสอนได้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น มีพฤติกรรมการสอนที่เหมาะสม ซึ่งจะส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน

4.2.2 ความสำคัญของการนิเทศภายใน

การนิเทศภายในนั้น มีความสำคัญในการบริหารจัดการหลักสูตรปฐมวัย เพราะเป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการบริหารการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาปฐมวัย ซึ่งจากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมีนักการศึกษาได้กล่าวถึงความสำคัญของการนิเทศภายในไว้ ดังนี้

เพ็ญจันทร์ มีนะจรัส (2551:10) กล่าวถึงความสำคัญของการนิเทศภายในว่า การนิเทศภายใน มีความสำคัญทั้งด้านบริหารและพัฒนาคุณภาพของการจัดการศึกษาปฐมวัย ซึ่งถือเป็นภารกิจอย่างหนึ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องช่วย ในการพัฒนาการเรียนการสอนของครูในระดับปฐมวัยมีความกระตือรือร้นในการทำหน้าที่การสอนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และยังช่วยให้ครูมีความคิดที่ก้าวไกล

พัชรินทร์ ช่วยศิริ (2554: 16) กล่าวถึงการนิเทศภายในโรงเรียนว่า มีความสำคัญต่อการส่งเสริมคุณภาพการเรียนการสอน การนิเทศภายในเป็นกิจกรรมที่สำคัญที่สุดที่จะทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียนดำเนินการไปอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นการส่งเสริมให้ผู้บริหาร คณะได้ปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนในชั้นเรียนของตนเองให้มีคุณภาพ เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่กำหนดไว้

จากงานวิจัยของประนอม ทรงสะอาด (2545:60) จะเห็นถึงความสำคัญของการนิเทศภายในจากการศึกษาผลของการใช้กระบวนการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมที่มีต่อการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครูปฐมวัย พบว่า ผลสำเร็จของการร่วมพัฒนาจัดการเรียนการสอนของผู้วิจัยและคณะครู เนื่องมาจากผู้วิจัยเป็นผู้บริหารที่ส่งเสริมการร่วมกันทำงานแบบกัลยาณมิตรจึงทำให้ครูพร้อมที่จะร่วมกระบวนการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม จึงทำให้การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนภายในโรงเรียนดีขึ้น ส่งผลให้เด็กได้พัฒนาตนเองเต็มตามศักยภาพ

จากงานวิจัยของ สวัสดิ์ เดชกัลยา; อรสา โกศลานั้นทกุล; และ จุไร โชคประสิทธิ์ (2550: 70) กล่าวถึงความสำคัญของการนิเทศภายในไว้ดังนี้

1. พัฒนาคน การนิเทศการศึกษาเป็นการให้คำแนะนำช่วยเหลือเมื่อมีเหตุแล้วบุคลากรในหน่วยงานได้รับความรู้ และมีความสามารถในการปฏิบัติงานมากขึ้น
2. พัฒนางาน การนิเทศการศึกษาเป็นการสร้างสรรควิธีทำงาน ให้มีประสิทธิภาพขึ้น
3. ประสานสัมพันธ์ การนิเทศการศึกษาเป็นการสร้างความร่วมมือ สร้างความเข้าใจในการทำงานร่วมกัน

4. การสร้างขวัญและกำลังใจ การนิเทศการศึกษาเป็นการสร้างความมั่นใจ ความสบายใจ และ มีกำลังใจในการทำงาน

จากความสำคัญของการนิเทศภายในข้างต้นผู้วิจัยกล่าวโดยสรุปได้ว่า การนิเทศภายในมีความสำคัญในการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ การนิเทศภายในช่วยพัฒนาการสอนของครูและการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพมากขึ้น รวมทั้งสร้างความร่วมมือ ร่วมใจในการทำงานระหว่างผู้บริหารและครู ให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

ดังนั้น การนิเทศภายในจึงมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสอนของครูปฐมวัย เนื่องจากการนิเทศภายใน เป็นกระบวนการที่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนของครูให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยผู้บริหารจะต้องมีการดำเนินงานที่หลากหลาย เช่น การประชุมชี้แจงให้ครูทุกคนได้รู้และเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเอง ต้องมีการประสานและส่งเสริมให้ครูมีทำงานเป็นทีม รู้จักการใช้กระบวนการกลุ่มในการปฏิบัติงานให้มากขึ้น มีการจัดทำรายละเอียดในการนิเทศติดตามช่วยเหลือ การรายงานผล และการประสานสัมพันธ์เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจแก่ครูในโรงเรียน เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนโดยใช้นวัตกรรมและสื่อต่าง ๆ โดยผู้บริหารโรงเรียน จะต้องมีการกำกับติดตามให้มีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ทำให้การบริหารจัดการมีความชัดเจน และส่งผลต่อคุณภาพการเรียนรู้อันดีด้วย

4.3 บรรยายภาคองค์การ

บรรยายภาคองค์การเป็นอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญที่ช่วยพัฒนา และส่งเสริมบุคคลากรในองค์การให้ปฏิบัติงานได้ตรงตามเป้าหมายขององค์การอย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบรรยายภาคองค์การ ดังต่อไปนี้

4.3.1 ความหมายของบรรยายภาคองค์การ

จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมีนักการศึกษาได้ให้ความหมายเกี่ยวกับบรรยายภาคองค์การไว้อย่างหลากหลาย ดังต่อไปนี้

บังอร ไชยเผือก (2550: 37) บรรยายภาคองค์การหมายถึง ความรู้สึกในการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างผู้นำกับสมาชิกขององค์การเป็นการแสดงออกตามความรู้สึกนึกคิดต่อพฤติกรรมของสมาชิกเอง และของผู้นำที่ปฏิบัติงานร่วมกัน

ศิริพันธ์ แสงสิงห์ (2550: 22) บรรยายภาคองค์การ หมายถึง องค์ประกอบของสภาพแวดล้อมภายในองค์การ ทั้งที่เกิดขึ้นจากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในองค์การ ความเข้าใจหรือการรับรู้ที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งมีต่อองค์การและสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ภายในองค์การ ซึ่งมีอิทธิพลต่อบุคคล เช่น พฤติกรรมของบุคคล ขวัญกำลังใจและความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคคลากรเป็นต้น

วิภาวี มหารักษ์กะ (2550: 27) บรรยายภาคองค์การ หมายถึง ลักษณะขององค์ประกอบต่างๆ ภายในองค์การที่แวดล้อมตัวผู้ปฏิบัติงานและก่อให้เกิดการรับรู้ทางตรงและทางอ้อม เป็น

ความรู้สึกของพนักงานที่มีต่อสภาพแวดล้อมในการทำงาน อันจะมีผลต่อพฤติกรรมของผู้ปฏิบัติงานในการทำงานซึ่งบรรยากาศองค์กรนี้ จะทำให้องค์กรหนึ่งแตกต่างกับอีกองค์กรหนึ่ง

ยุรดา อรรถธนะสาร (2552: 45) บรรยากาศขององค์การหมายถึง การรับรู้เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมโดยรวม ซึ่งรวมทั้งตัวบุคคล อาคารสถานที่ และสถานที่ตั้งภายในโรงเรียน ซึ่งเป็นสภาพที่ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูแสดงความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะ และให้ความเป็นอิสระในการปฏิบัติงาน ใช้ภาวะผู้นำแบบผู้ช่วยเหลือส่งเสริมและสนับสนุนมากกว่าการควบคุมอย่างเข้มงวดแบบระบบราชการ ครูจะมีความเป็นมิตรให้ความร่วมมือ และมีความผูกพันกับการทำงาน ซึ่งคุณลักษณะภายในองค์กรเหล่านี้ เป็นผลมาจากพฤติกรรมของผู้บริหารกับครูผู้สอน

รัตนชัย เตียวิเศษ (2554:19) ได้สรุปความหมายของบรรยากาศขององค์การเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากปฏิสัมพันธ์ของบุคคลกรกับสิ่งแวดล้อมต่างๆภายในองค์กร ซึ่งมีอิทธิพลต่อขวัญกำลังใจ ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์กร โดยแต่ละแห่งอาจมีสภาวะที่แตกต่างกัน

สตริงเกอร์ (Stringer. 2002: 68) กล่าวว่า บรรยากาศขององค์การ คือ การรับรู้ที่เกิดขึ้นจากความ นึกคิด หรือความรู้สึกของบุคลากรที่มีต่อสภาพแวดล้อมในการทำงานปัจจุบัน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการจูงใจการทำงานในองค์กร

จากการที่มีผู้ให้ความหมายของบรรยากาศขององค์การไว้ดังนี้ ผู้วิจัยสรุปได้ว่า บรรยากาศขององค์การ หมายถึง องค์ประกอบของสภาพสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลต่อการรับรู้ของบุคคลในองค์กรในด้านพฤติกรรม ทศนคติ และความพึงพอใจของผู้ปฏิบัติงาน โดยที่แต่ละองค์กรอาจมีบรรยากาศขององค์การที่แตกต่างกัน

4.3.2 ความสำคัญของบรรยากาศขององค์การ

บรรยากาศขององค์การนั้นมีความสำคัญต่อการบริหารงานทั้งผู้บริหาร และบุคลากรในองค์กรซึ่งมีนักวิชาการได้กล่าวถึงความสำคัญของบรรยากาศขององค์การไว้ดังต่อไปนี้

จากงานวิจัยของ สุวรรณณี ทองคำ (2549: 68) ได้สรุปความสำคัญของบรรยากาศในโรงเรียนว่ามีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของครู หากครูมีความรู้สึกที่ดีต่อสภาพแวดล้อมในโรงเรียนเกิดความรู้สึกพึงพอใจ มีขวัญและกำลังใจที่ดี สบายใจที่จะปฏิบัติหน้าที่ของตน พพอใจในการบริหารงานของผู้บริหาร สิ่งเหล่านี้ล้วนมีอิทธิพลในการทำให้ครูมีความเต็มใจและความพยายามที่จะปฏิบัติงานให้สำเร็จ ส่งผลให้โรงเรียนเกิดสัมฤทธิ์ผล

จากงานวิจัยของบังอร ไชยเผือก (2550: 37-38) ได้สรุปความสำคัญของบรรยากาศขององค์การไว้ดังนี้

1) บรรยากาศบางอย่างทำให้ผลการปฏิบัติงานอย่างใดอย่างหนึ่งโดยเฉพาะดีกว่าบรรยากาศอื่น ๆ ดังการศึกษาของ นิวเวล (Newell, 1978: 19) พบว่า บรรยากาศแบบปิดทำให้สมาชิกในกลุ่ม มีความพึงพอใจในการทำงานที่ได้รับมอบหมายน้อย ตรงกันข้ามกับบรรยากาศแบบเปิดที่ผู้ปฏิบัติงานมีขวัญกำลังใจสูง ร่วมมือกันปฏิบัติงานด้วยความสนิทสนมกลมเกลียวจะมีผลทำให้สมาชิกในกลุ่มมีความพึงพอใจในงานที่ได้รับมอบหมายมากกว่า

2) ผู้บริหารองค์กรมีอิทธิพลต่อบรรยากาศภายในองค์กร โดยเฉพาะอย่างยิ่งแผนกงานภายในองค์กร ดังที่ ดูบริน (Dubrin, 1973: 334-340) ได้สรุปไว้ว่า ปัจจัยอย่างหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อบรรยากาศขององค์กร คือ แบบของความเป็นผู้นำ ทักษะและวิธีการของผู้บริหารที่ใช้กับผู้ใต้บังคับบัญชา มีผลกระทบต่อบรรยากาศขององค์กรโดยเฉพาะแบบของความเป็นผู้นำของผู้บริหารระดับสูงขององค์กรซึ่งมีความสำคัญมาก เพราะแบบของความเป็นผู้นำของผู้บริหารระดับสูงจะถูกปฏิบัติตามโดยผู้บริหารระดับรองลงมาที่มีความเข้าใจว่าเป็นแนวทางที่ถูกต้องในการปฏิบัติ

3) ความเหมาะสมระหว่างบุคคลและองค์กรมีความสำคัญต่อการกำหนดผลการปฏิบัติงานและความพอใจของบุคคลหนึ่งภายในองค์กร สเตียร์ และเพอร์เทอร์ (Steers; & Porter, 1979: 317) ได้สรุปผลการศึกษาของ ลิทวินและสตริงเกอร์ (Litwin & Stringer, 1967) ที่พบว่า องค์กรที่มีบรรยากาศ ในการบริหารแบบใช้อำนาจ คือ อำนาจการตัดสินใจอยู่กับส่วนกลาง บุคลากรในองค์กรต้องปฏิบัติตามระเบียบอย่างเคร่งครัด บรรยากาศแบบนี้จะทำให้ผลผลิตต่ำ บุคลากรในองค์กรมีความรู้สึกไม่พึงพอใจในงาน ไม่เกิดความคิดริเริ่ม และมีทัศนคติที่ไม่พึงประสงค์ต่อกลุ่มผู้ปฏิบัติงาน องค์กรที่มีบรรยากาศร่วมประสานสัมพันธ์และเน้นความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันในหมู่สมาชิกขององค์กรจะมีผลทำให้บุคลากรในองค์กรเกิดความพึงพอใจในงาน มีทัศนคติที่ดีต่อบุคลากรในองค์กร เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์แต่ผลงานยังอยู่ในระดับต่ำและในองค์กรที่มีบรรยากาศมุ่งผลสำเร็จของงาน บุคลากรมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และมีผลผลิตสูง บรรยากาศขององค์กรแบบนี้จึงมีผลทำให้บุคลากรในองค์กร เกิดความพึงพอใจ ในงาน ทำให้บรรลุผลสำเร็จ ส่วนบรรยากาศขององค์กรที่มุ่งที่คน ซึ่งประกอบด้วยการติดต่อสื่อสารชนิดเปิด การให้ความสนับสนุนร่วมกันและการกระจายอำนาจการตัดสินใจจะนำไปสู่การปฏิบัติงานที่ดีของบุคลากร ลดการออกจากงาน ลดต้นทุนการผลิต และลดเวลาในการฝึกอบรม

บรรยากาศขององค์กรมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพขององค์กร สเตียร์ส (Steers, 1977, pp. 104-109) คือ

1) บรรยากาศขององค์กรเป็นการรับรู้ของพนักงาน ทั้งในระดับบุคคลและกลุ่ม ซึ่งเป็นพฤติกรรมขององค์กรดังนั้นการกำหนดรูปแบบการบริหารขององค์กรจึงต้องพิจารณาถึงความต้องการของพนักงานทั้งในระดับบุคคล และกลุ่มด้วย

2) บรรยากาศขององค์กร ซึ่งเหมาะสมต่อองค์กรหนึ่ง อาจจะเหมาะสม หรือไม่เหมาะสม ต่ออีกองค์กรหนึ่งนั้น ผู้บริหารจะต้องพิจารณาถึงเป้าหมายและความพยายามต่าง ๆ ที่จะนำไปสู่การ สร้างสรรค์บรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อองค์กรของงานและสอดคล้องกับเป้าหมายของพนักงานของตน ด้วย โดยบรรยากาศแบบเน้นผลสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กรจะเหมาะสมต่อองค์กรที่เน้นต่อผล การปฏิบัติงานขององค์กร ในขณะที่บรรยากาศแบบเน้นความอบอุ่น และความเป็นอันหนึ่งอัน เดียวกันจะเหมาะสมต่อองค์กรที่เน้นความพึงพอใจ

3) บรรยากาศขององค์กรจะมีผลต่อทัศนคติ และพฤติกรรมการขาดงานของพนักงาน แต่กั ้ไม่สามารถคาดหวังได้ว่า บรรยากาศขององค์กรจะมีอิทธิพลต่อผลการปฏิบัติงานของพนักงาน ทั้งนี้ ผู้บริหารต้องสร้างวัฒนธรรมและบรรยากาศร่วมกับครู นักเรียน และผู้ปกครอง ในอันที่จะสร้างความ คาดหวังสูงในผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน มีการจัดสรรและควบคุมเวลาที่ใช้ในการเรียนการ สอนที่ชัดเจนมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารมีการสร้างและส่งเสริมขบวนการ และกฎเกณฑ์ในการสร้าง วัฒนธรรมและบรรยากาศ และปรับปัญหาด้านพฤติกรรมไปพร้อมกันกับครูและนักเรียน ตามความ เหมาะสม ทุกสิ่งทุกอย่าง ที่เกิดขึ้นในโรงเรียน มุ่งไปที่เป้าหมายเดียว คือ การเรียนรู้ การใช้เวลาไป อย่างมีประสิทธิภาพมีโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ ที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ ไม่มีสิ่งใดเป็นอุปสรรค ขัดขวางการไปสู่จุดมุ่งหมาย (McEwan. 2003:149-154) บรรยากาศโรงเรียน เป็นสิ่งที่มีอิทธิพลต่อ ความรู้ลึกของบุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียน บรรยากาศที่ดีจะทำให้โรงเรียนน่าอยู่ ส่วนบรรยากาศที่ไม่ดี จะทำให้โรงเรียนน่าเบื่อหน่าย (อัมพร จักรกรวย; สุวรรณนา โชติสุกานต์; และ อรสา โกศลานันท์กุล. 2552: 12)

จากข้อมูลข้างต้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่า บรรยากาศขององค์กร หรือบรรยากาศภายในโรงเรียน นั้นมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสอนของครูปฐมวัย เนื่องจากบรรยากาศภายในโรงเรียนจะส่งผล ต่อทัศนคติ และพฤติกรรมในการสอนของครู หากผู้บริหารสามารถบริหารโรงเรียนให้มีบรรยากาศที่ดี ก็จะช่วยให้ครูมีแนวทางในการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้และพฤติกรรมของเด็กได้อย่างเหมาะสม และมี ประสิทธิภาพ เช่น สภาพห้องเรียน และสภาพแวดล้อมในโรงเรียน บรรยากาศในการปฏิบัติงาน ผู้บริหารมีการจัดสรรและควบคุมเวลาที่ใช้ในการเรียนการสอน ส่งเสริมให้ครูได้ใช้เวลาในการจัด กิจกรรมการเรียนการสอนอย่างเต็มเวลา ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูมีพฤติกรรมการสอนที่เหมาะสม ในการจัดการเรียนการสอนให้แก่เด็กปฐมวัย ได้แก่ การอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการ สอน การจัดหาสื่อการเรียนการสอน เป็นต้น เพื่อให้เด็กได้เกิดการเรียนรู้ที่ดีและมีพฤติกรรมที่ เหมาะสม

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางการบริหารกับพฤติกรรมการสอนของครู ดังต่อไปนี้

6.1 งานวิจัยในประเทศ

ประนอม ทรงสะอาด (2545: บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่อง ผลของการใช้การนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมที่มีต่อการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครูปฐมวัย วัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษาผลของการใช้การนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมที่มีต่อการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครูปฐมวัยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูปฐมวัยระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1-3 จำนวน 12 คน ของโรงเรียนอนุบาลมณีญา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้การสังเกตและการบันทึก และแบบประเมินพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครูปฐมวัย ผลการวิจัยพบว่า ครูปฐมวัยทุกระดับชั้นที่ได้รับการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ระหว่างการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในช่วงระยะเวลา ก่อนและขณะที่ได้รับการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม โดยการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน มีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางบวกตลอดระยะเวลาของการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม

สุนิณี บัณฑิตนันทกุล (2548: บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่อง กรณีศึกษาระยะงานครูอนุบาล ในโรงเรียนเอกชนขนาดใหญ่ที่มีการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน วัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อศึกษาระยะงานครูอนุบาลในโรงเรียนเอกชนขนาดใหญ่ที่มีการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน ในด้านภาระงานหลัก ภาระงานพิเศษ และภาระงานอื่น ๆ ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยประกอบด้วย ผู้บริหารของแผนกอนุบาล 1 คน ครูอนุบาล 21 คน และผู้ช่วยครู 21 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ การศึกษาเอกสาร การถ่ายภาพ และการบันทึกเทป วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการลงรหัส และจัดหมวดหมู่ข้อมูล เพื่อให้ได้ แบบแผนของภาระงานครูอนุบาล ผลการวิจัยมีดังนี้ ปัจจัยเกื้อหนุนที่ก่อให้เกิดความสำเร็จต่อการทำงานของครูอนุบาล ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านผู้บริหาร 2) ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ 3) ปัจจัยด้านครู 4) ปัจจัยด้านผู้ปกครองและชุมชน ในด้านการวางแผน คือ ครูอนุบาลมีการเตรียมความพร้อมในการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งมีความทุ่มเทเสียสละในการปฏิบัติงานต่าง ๆ โดยคำนึงถึงความสำคัญของงานที่ได้รับมอบหมายเป็นหลัก และในด้านการส่งเสริมการปฏิบัติภาระงานครูปฐมวัยและผู้บริหาร คือโรงเรียนและผู้บริหารส่งเสริมการปฏิบัติภาระงานครูอนุบาลในการดำเนินงานที่มีแนวคิดและนโยบายสนับสนุนการดำเนินงานตามแนวทางการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน และด้านจิตใจที่ให้การสนับสนุน เป็นแรงใจและกำลังใจในการจัดสวัสดิการ รวมถึงการบริหารงานแบบเป็นกัลยาณมิตรกับบุคคล

นฤมล เนียมหอม (2549) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนากระบวนการส่งเสริมพฤติกรรมของครู ในการสร้างวินัยในตนเองให้แก่เด็กปฐมวัยโดยใช้แนวคิดการสะท้อนความคิดและการเรียนรู้ที่

ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายใน โดยศึกษากลุ่มประชากร กลุ่มตัวอย่างคือ ครูประจำชั้นอนุบาล 8 คน และ นักเรียน ชั้นอนุบาล 207 คน ของโรงเรียนพระสมุทระ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สมุทรสงครามจากผลการวิจัยพบว่า กระบวนการส่งเสริมพฤติกรรมของครูในการสร้างวินัยในตนเอง ให้แก่เด็กปฐมวัย โดยใช้แนวทางการสะท้อนความคิดและการเรียนรู้ที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายใน มีสาระสำคัญประกอบด้วย แนวคิดพื้นฐานของกระบวนการฯ วัตถุประสงค์ของกระบวนการฯ สารระ การเรียนรู้ของกระบวนการฯ การดำเนินการตามกระบวนการฯ และการประเมินผลการดำเนินการตาม กระบวนการฯ พฤติกรรมของครูในการสร้างวินัยในตนเองให้แก่เด็กปฐมวัยในด้านการเป็นแบบอย่าง การจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อการสร้างวินัยในตนเองให้แก่เด็ก การดูแลเด็ก และการจัด สภาพแวดล้อม หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3.คะแนน พฤติกรรมการมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยในด้านความอดทน อดกลั้น ความรับผิดชอบต่อตนเอง ความรับผิดชอบต่อส่วนรวม และการปฏิบัติตามมารยาทสังคมหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ศักดิ์สิทธิ์ แร่ทอง (2549: บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่อง ตัวแปรที่พยากรณ์พฤติกรรมการสอน ของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุพร วัตถุประสงค์ ของการวิจัยเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพยากรณ์ ได้แก่ ประสิทธิภาพการสอนของครู การ ได้รับการฝึกอบรมของครู เจตคติต่อวิชาชีพครู การสนับสนุนทางสังคมของครู ความเป็นผู้นำทาง วิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับพฤติกรรมการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และเพื่อค้นหา ตัวแปรที่สามารถพยากรณ์พฤติกรรมการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการ วิจัย เป็นครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุพร ปีการศึกษา 2548 จำนวน 352 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าคะแนนเฉลี่ยค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ เพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบแต่ละขั้นตอน ผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรที่สามารถ พยากรณ์พฤติกรรมการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษา และเจตคติต่อวิชาชีพครู ซึ่งตัวแปรทั้งสองสามารถอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมการ สอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้ร้อยละ 56.40 โดยตัวแปรที่มีอำนาจพยากรณ์ที่ดีที่สุดคือ ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา

สุวรรณี ทองคำ (2549: บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่อง ตัวแปรที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติตาม บทบาทหน้าที่ของครูปฐมวัย โรงเรียนอนุบาลเอกชน กรุงเทพมหานคร วัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อ ศึกษาระดับการปฏิบัติหน้าที่ของครูปฐมวัย โรงเรียนอนุบาลเอกชน กรุงเทพมหานคร ใน 4 บทบาท คือ บทบาทในฐานะผู้เสริมสร้างการเรียนรู้ บทบาทในฐานะผู้ดูแลเด็ก บทบาทในฐานะนักพัฒนา

เทคโนโลยีการสอน และบทบาทในฐานะผู้บริหารหลักสูตร และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้านโรงเรียนซึ่งได้แก่ บรรยากาศแวดล้อมในโรงเรียน และตัวแปรด้านครู ได้แก่ ประสิทธิภาพในการสอน เงินเดือน และสวัสดิการ การเห็นคุณค่าในตนเอง ลักษณะของงานที่ทำ กับการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของครู และศึกษาตัวแปรด้านครูที่ส่งผลต่อการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของครู กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ ครูปฐมวัย จำนวน 296 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและ สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบแต่ละขั้นต่อน ผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติหน้าที่ของครูปฐมวัยโรงเรียนอนุบาลเอกชนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาแต่ละบทบาทพบว่า บทบาทในฐานะผู้เสริมสร้างการเรียนรู้ และบทบาทในฐานะผู้ดูแลเด็กอยู่ในระดับมาก และบรรยากาศแวดล้อมของโรงเรียนมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของครูปฐมวัย

สุพล อนามัย (2549: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1 ใน 2 ด้าน ได้แก่ 1) สภาพแวดล้อมด้านกายภาพ ซึ่งประกอบด้วย สภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน และสภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียน และ 2) สภาพแวดล้อมด้านวิชาการ ซึ่งประกอบด้วย บรรยากาศในชั้นเรียน และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเปรียบเทียบการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนจำแนกตามโรงเรียนเอกชน ประสิทธิภาพในการสอน และกลุ่มสาระการเรียนรู้พบว่า การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนในภาพรวมและรายด้าน ได้แก่ สภาพแวดล้อมด้านกายภาพและสภาพแวดล้อมด้านวิชาการมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

จิราพร นราศรี (2550: บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่อง การศึกษาการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรีเขต 1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อศึกษาระดับของการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ ผู้บริหาร จำนวน 127คน ครูผู้สอนระดับปฐมวัย จำนวน 127 คน และผู้ปกครอง จำนวน 127 คน ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรีเขต 1 ซึ่งได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบง่ายเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรีเขต 1 ในภาพรวม และรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05 โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติมากที่สุดคือ การจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย และรองลงมาคือการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย

น้ำผึ้ง ทวีพรปฐมกุล (2551:บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่อง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลตามการรับรู้ของผู้บริหาร และผู้ปกครองในกรุงเทพมหานคร วัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษา คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลตามการรับรู้ของผู้บริหาร และผู้ปกครองในกรุงเทพมหานคร 4 ด้าน คือ ด้านการสอน ด้านบุคลิกภาพ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และด้านมนุษยสัมพันธ์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ ผู้บริหาร จำนวน 300 คน และผู้ปกครอง จำนวน 600 คน ของโรงเรียนที่มีการจัดการศึกษาระดับอนุบาล สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ซึ่งผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ ตามการรับรู้ของผู้บริหารในด้านการสอนนั้น ครูควรมีความรู้ความเข้าใจเรื่องการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย ควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ 6 กิจกรรมหลัก ควรจัดทำสื่อและอุปกรณ์ได้เอง ควรมีการสรุปผลการประเมินพัฒนาการเป็นรายบุคคลตามกำหนดโรงเรียน ในด้านบุคลิกภาพ ครูควรตรงต่อเวลาและแต่งกายตามระเบียบของโรงเรียน ในด้านคุณธรรม จริยธรรม ครูควรยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ และในด้านการมนุษยสัมพันธ์ครูควรให้ความรักและความอบอุ่นกับเด็กร่วมกันปรึกษาและหาทางแก้ปัญหาของเด็กในโรงเรียนกับเพื่อนครู ร่วมมือกับผู้ปกครองในการพัฒนาเด็กอย่างใกล้ชิด

วชิราภรณ์ คำคล้าย. (2551: บทคัดย่อ). ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาการจัดการชั้นเรียนของครูโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1 การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อการจัดการชั้นเรียนของครูโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาเพชรบุรี เขต 1 ใน 5 ด้าน คือ ด้านการจัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ด้านการดำเนินการสอนอย่างเป็นระบบ ด้านการจัดกิจกรรมให้นักเรียนประสบความสำเร็จ ด้านการสร้างวินัยในชั้นเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ครูผู้สอนระดับประถมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 110 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan) และสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One – Way ANOVA) และการทดสอบเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's test) ผลการวิจัยพบว่า การจัดการชั้นเรียนของครูผู้สอนโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1 ในด้านการจัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ด้านการดำเนินการสอนอย่างเป็นระบบ ด้านการจัดกิจกรรมให้นักเรียนประสบความสำเร็จ ด้านการสร้างวินัยในชั้นเรียน และด้านการคำนึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับดี

อัมพร จักรกรวย; สุวรรณนา ไซติสุกานต์; และ อรสา โกศลนันทกุล. (2552: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับบรรยากาศภายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ปทุมธานีการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับบรรยากาศภายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษามีจำนวนทั้งสิ้น 362 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นทั้งหมดเท่ากับ .96 สถิติที่ใช้ ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติการทดสอบค่าที่ (t – test) ผลการวิจัยพบว่า ครูส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อบรรยากาศของโรงเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดมี 4 ด้านคือ ด้านการยอมรับนับถือ ด้านการเติบโตทางวิชาการ และสังคมอย่างต่อเนื่อง ด้านการฝึกกำลังเหนียวแน่น และด้านความเอื้ออาทรต่อกัน

พัชรินทร์ ช่วยศิริ (2554: บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่อง การศึกษาการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนวัดประดู่ฉิมพลี วัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษาการดำเนินงานนิเทศภายในและปัญหาข้อเสนอแนะการนิเทศภายในของโรงเรียนวัดประดู่ฉิมพลีใน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการให้ความช่วยเหลือแก่ครูโดยตรง ด้านการพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่ม ด้านการพัฒนาทางวิชาชีพ ด้านการพัฒนาหลักสูตร และด้านการวิจัย เชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ ผู้บริหารและครูจำนวน 20 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการให้แบบสัมภาษณ์มีโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยการพรรณนาความเชิงเนื้อหาซึ่งผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนวัดประดู่ฉิมพลีใน 5 ด้าน มีการดำเนินการดังนี้ 1) การให้ความช่วยเหลือแก่ครูโดยตรงมีการส่งเสริมให้ครูมีความรู้และให้การสนับสนุนเครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ และวิธีการจัดการเรียนการสอน 2) ด้านการพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่ม มีการพัฒนาให้ครูมีทักษะการทำงานกลุ่ม เข้าใจบทบาทของตนรับผิดชอบหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายตามโครงสร้างการบริหารงาน 3) ด้านการพัฒนาทางวิชาชีพครู มีการอบรมเพื่อพัฒนาวิชาชีพครูทั้งด้านเทคนิคการสอน และส่งเสริมให้มีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครู 4) ด้านการพัฒนาหลักสูตรให้ครูมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยผู้บริหารสนับสนุนอุปกรณ์ และการจัดประชุมอบรม ติดตามและประเมินหลักสูตร 5) ด้านการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน ควรให้ความรู้และความเข้าใจในการทำวิจัยที่ถูกต้อง แก่ครู

6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

สวีเน่ (Sweeney.1986: 349) ได้สังเคราะห์งานวิจัย ที่เกี่ยวกับประสิทธิผลของผู้บริหารโรงเรียนและพบว่า ผู้บริหารที่มีประสิทธิผล มีลักษณะการบริหารงานที่เกี่ยวข้องกับด้านวิชาการ ดังนี้ 1) เน้นความสำเร็จโดยให้ความสำคัญต่อกิจกรรมการสอน และอุปกรณ์ต่างๆ ซึ่งทำให้การศึกษาประสบความสำเร็จ รวมทั้งมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน และในห้องเรียน 2) กำหนดนโยบายการเรียนการสอน และให้ครูอาจารย์มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เกี่ยวกับวิธีการสอน อุปกรณ์ ตลอดจน

กระบวนการประเมินผล โดยผู้บริหารจะคิดแผนงานในการแก้ปัญหาการเรียนรู้นักเรียน 3) สร้างบรรยากาศในโรงเรียนให้เหมาะสมต่อการเรียนรู้ ประเมินผลความก้าวหน้าของนักเรียนอยู่เสมอ จะมีการติดตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และทราบถึงความสามารถของนักเรียนว่า อยู่ในเกณฑ์ใดเมื่อเทียบกับนักเรียนโรงเรียนอื่น 4) ประสานงานในด้านวิชาการ คือ การจัดการในด้านเนื้อหาวิชา วัสดุอุปกรณ์ การจัดชั้นเรียน สนับสนุนแผนงานโครงการวิชาการต่างๆ ในโรงเรียน 5) ให้การสนับสนุนครูโดยจะมีการสื่อสารกับครูเกี่ยวกับเป้าหมาย และวิธีการดำเนินงาน จะช่วยเหลือสนับสนุนครูในด้านต่าง ๆ และส่งเสริมให้ครูได้พัฒนาทางด้านการเรียนการสอน

คัลกิน (Culkin, 1949:104-107; อ้างอิงจาก จิราพร นราศรี. 2550:119) ได้ทำการศึกษาในเรื่องการสอนเด็กเล็ก ซึ่งได้ให้ข้อเสนอแนะว่าครูอนุบาลจะต้องเข้าใจเด็ก เข้าใจกฎของความจริงเติบโต ต้องมีลักษณะอันเป็นที่พึงประสงค์ของเด็ก เช่น ไม่พูดเสียงดังจนเกินไป เวลาสอนใช้น้ำเสียงให้เด็กฟังแล้วเกิดความอบอุ่น กิริยาท่าทางไม่รีบร้อน ไม่แสดงสีหน้าเบื่อหน่ายเด็กให้เห็นมีความกระตือรือร้นในการทำงาน แสดงความเป็นเพื่อนกับเด็ก มีทัศนคติที่ดีต่อการทำงาน และมีความหวังใจแจ่มใสอยู่เสมอโดยเฉพาะต้องเป็นคนรักเด็กด้วยจึงจะเป็นครูอนุบาลที่ดีได้

เรทท์วูด และ เรล (Reithwood and Riehl, 2003: 2-6) ได้สรุปงานวิจัยเกี่ยวกับการประสบความสำเร็จของผู้บริหารโรงเรียนไว้ว่า ความเป็นผู้นำมีส่วนสำคัญต่อการเรียนของเด็ก ตามมาด้วยการมีผลต่อคุณภาพของหลักสูตรการเรียน รวมไปถึงลักษณะการสอนของครู การประสบความสำเร็จของผู้บริหารสามารถตอบสนองความท้าทาย และโอกาสซึ่งเกิดจากประโยชน์ของการจัดการนโยบายการทำงาน นอกจากนี้ การประสบความสำเร็จของผู้บริหารโรงเรียน สามารถทำให้เกิดโอกาส และความท้าทายในการสอนกลุ่มนักเรียนที่มีอยู่หลายแบบอีกด้วย หน้าที่ของความเป็นผู้นำสามารถนำมาปรับใช้ได้หลายแบบขึ้นอยู่กับตัวผู้นั้น ๆ ว่าจะนำไปใช้ในรูปแบบไหน

จากการประมวลแนวคิด และทฤษฎี รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธระหว่างปัจจัยทางการบริหารกับพฤติกรรมการสอนของครูทั้งในประเทศ และต่างประเทศ โดยตัวแปรที่พยากรณ์พฤติกรรมการสอนของครูสามารถสรุปได้ว่า พฤติกรรมการสอนของครูปฐมวัยในด้านการเป็นแบบอย่าง การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การดูแลเด็ก และการจัดการชั้นเรียนมีความสำคัญกับการจัดการเรียนการสอนให้แก่เด็ก โดยมีปัจจัยทางการบริหาร ได้แก่ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร การนิเทศภายใน และบรรยากาศองค์การ นั้นมีผลต่อพฤติกรรมการสอนของครูด้วยเช่นกัน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาระดับปริญญาโททางการบริหารที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสอนของครูปฐมวัย ในโรงเรียนอนุบาลเอกชน จังหวัดกรุงเทพมหานคร ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูระดับชั้นปฐมวัยในโรงเรียนอนุบาลเอกชน จำนวน 320 โรงเรียน ปีการศึกษา 2555 จังหวัดกรุงเทพมหานคร จาก 50 เขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ การสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling) โดยมีขั้นตอนการสุ่มตัวอย่างดังนี้

1) ผู้วิจัยได้ทำการกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยการเปิดตารางของ เครจซี่ และมอร์แกน จากงานของ คีร์จคิ เอกะกุล (Krejcie & Morgan, 1970. อ้างอิงจาก คีร์จคิ เอกะกุล, 2543.) ที่จำนวนประชากร 7,000 คน จะได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 364 คน ดังนั้น จากจำนวนครูปฐมวัยในโรงเรียนอนุบาลเอกชน จังหวัดกรุงเทพมหานคร ทั้งหมด 6,824 คน จะได้จำนวนของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 364 คน เป็นอย่างน้อย

2) ผู้วิจัยได้ทำการกำหนดจำนวนเขตพื้นที่ใช้ในการวิจัย ในกรุงเทพมหานครทั้งหมด 50 เขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร โดยสุ่มเลือกเขตมาร้อยละ 30 ของลินแมน เมเรินดา และโกลด์ (Lindeman, Merenda; & Gold, 1980:63) จากนั้นใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยการจับฉลากได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 15 เขต

3) ผู้วิจัยได้ทำการกำหนดกลุ่มตัวอย่างจากโรงเรียนอนุบาลเอกชนที่เปิดสอนระดับก่อนประถมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 320 โรงเรียน มาร้อยละ 30 ของลินแมน เมเรินดา และโกลด์ (Lindeman, Merenda; & Gold. 1980:163) โดยใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย (simple random sampling) ด้วยการจับฉลากได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 96 โรงเรียน และสุ่มจำนวนครูปฐมวัยจากโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โรงเรียนละ 4 คน ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 373 คน ดังตาราง 1

ตาราง 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

เขตพื้นที่ กรุงเทพมหานคร	จำนวนโรงเรียน อนุบาลเอกชน	จำนวนครู ปฐมวัย
1.เขตลาดกระบัง	7	28
2. เขตประเวศ	5	20
3. เขตสวนหลวง	9	36
4. เขตบางกะปิ	8	32
5. เขตบึงกุ่ม	6	18
6. เขตลาดพร้าว	8	32
7. เขตจตุจักร	5	15
8. เขตดอนเมือง	6	24
9. เขตบางเขน	6	24
10. เขตวัฒนา	6	24
11. เขตพระโขนง	5	20
12. เขตคลองเตย	6	24
13. เขตราชเทวี	6	24
14. เขตพญาไท	7	28
15. เขตสาทร	6	24
รวม	96	373

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครูปฐมวัยในโรงเรียนอนุบาลเอกชน จังหวัดกรุงเทพมหานคร โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพฤติกรรมการสอนของครูปฐมวัยใน 4 ด้าน ลักษณะแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ได้กำหนดค่าคะแนนแต่ละระดับ ดังนี้

1 หมายถึง ระดับการปฏิบัติของครูในการสอนเด็กปฐมวัยมีการปฏิบัติ น้อยมาก ให้ 1 คะแนน

2 หมายถึง ระดับการปฏิบัติของครูในการสอนเด็กปฐมวัยมีการปฏิบัติ นาน ๆ ครั้ง ให้ 2 คะแนน

3 หมายถึง ระดับการปฏิบัติของครูในการสอนเด็กปฐมวัยมีการปฏิบัติ เมื่อมีโอกาส ให้ 3 คะแนน

4 หมายถึง ระดับการปฏิบัติของครูในการสอนเด็กปฐมวัยมีการปฏิบัติ บ่อยครั้ง ให้ 4 คะแนน

5 หมายถึง ระดับการปฏิบัติของครูในการสอนเด็กปฐมวัย มีการปฏิบัติอย่าง สม่ำเสมอ ให้ 5 คะแนน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยทางการบริหาร ลักษณะแบบสอบถามเป็น มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ได้กำหนดค่าการให้คะแนนแต่ละระดับ ดังนี้

1 หมายถึง ระดับการปฏิบัติของผู้บริหารตามความคิดเห็นของครูน้อยที่สุด ให้ 1 คะแนน

2 หมายถึง ระดับการปฏิบัติของผู้บริหารตามความคิดเห็นของครูน้อย ให้ 2 คะแนน

3 หมายถึง ระดับการปฏิบัติของผู้บริหารตามความคิดเห็นของครูปานกลาง ให้ 3 คะแนน

4 หมายถึง ระดับการปฏิบัติของผู้บริหารตามความคิดเห็นของครูมาก ให้ 4 คะแนน

5 หมายถึง ระดับการปฏิบัติของผู้บริหารตามความคิดเห็นของครูมากที่สุด ให้ 5 คะแนน

3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาระดับปริญญาโททางการบริหารที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสอนของครูปฐมวัยของโรงเรียนอนุบาลเอกชน จังหวัดกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือตามขั้นตอนต่อไปนี้

3.1 ศึกษาตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยด้านผู้บริหาร และพฤติกรรมการสอนของครูปฐมวัย

3.2 สร้างแบบสอบถามตามโครงสร้างเนื้อหา และรูปแบบตามที่กำหนดไว้

3.3 ศึกษาวิธีการสร้างเครื่องมือเพื่อการวิจัย

3.4 ดำเนินการสร้างเครื่องมือเพื่อการวิจัย ให้ตรงตามความมุ่งหมายของการวิจัย

3.5 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาและปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

3.6 แบบสอบถามที่ปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์แล้วส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือด้านความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถาม โดยตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดมุ่งหมายที่ต้องการวัด (Item Objective Congruence: IOC) ความครอบคลุมของข้อคำถามและความชัดเจนของภาษาคำศัพท์ IOC ที่ได้เป็นค่าเฉลี่ยที่ได้จากความคิดเห็นของกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ โดยค่าดัชนี IOC มี 3 ระดับ ได้แก่ คะแนน 1 (สอดคล้อง) คะแนน 0 (ไม่แน่ใจ) และคะแนน -1 (ไม่สอดคล้อง) ถ้าดัชนี IOC มีค่าเท่ากับ 1 แสดงว่าผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่าสอดคล้อง ค่าดัชนี IOC มีค่าเท่ากับ -1 แสดงว่าผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่าไม่มีความสอดคล้อง ค่าดัชนี IOC มีค่าเท่ากับ 0 แสดงว่าผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่าไม่แน่ใจ ทั้งนี้ หลักเกณฑ์ในการวิเคราะห์คุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหาของข้อคำถามในแบบสอบถามครั้งนี้ได้ค่าระหว่าง 0.60 -1.00 (ตั้งภาคผนวก ข) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน มีคุณสมบัติดังนี้

3.6.1 จบการศึกษาระดับปริญญาโทสาขาการบริหารการศึกษา หรือมีประสบการณ์ในการบริหารโรงเรียนอนุบาลไม่ต่ำกว่า 10 ปี จำนวน 2 ท่าน

3.6.2 ผู้มีประสบการณ์ด้านปฐมวัยจำนวน 1 ท่าน

3.6.3 ผู้มีประสบการณ์ด้านประเมินและวัดผล จำนวน 1 ท่าน

3.6.4 ผู้มีประสบการณ์ด้านการบริหารการศึกษา จำนวน 1 ท่าน

3.7 ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนะ

3.8 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try – out) กับครูผู้สอนระดับปฐมวัยที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ของโรงเรียนอนุบาลเกียรติศาสตร์ จังหวัดกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน แล้วนำไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability)

ของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96

เมื่อพิจารณาพฤติกรรมการสอนของครูปฐมวัยใน 4 ด้าน พบว่า ด้านการเป็นแบบอย่าง มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96 ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 1.06 ด้านการดูแลเด็ก มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96 และด้านการจัดการชั้นเรียน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96

เมื่อพิจารณาปัจจัยทางการบริหารใน 3 ด้าน พบว่า ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96 ด้านการนิเทศภายใน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96 และด้านบรรยากาศองค์การ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96

3.9 จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับจริงเพื่อนำไปสอบถามกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทำวิจัยต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมโดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

4.1 นำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถึงผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชน จังหวัดกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

4.2 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามจำนวน 373 ฉบับ พร้อมสำเนาหนังสือขออนุญาต เพื่อขอความอนุเคราะห์จากผู้บริหารโรงเรียนเอกชน จังหวัดกรุงเทพมหานคร โดยส่งแบบสอบถามถึงครูปฐมวัย ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ โดยกำหนดวันส่งคืนทางไปรษณีย์ ผู้วิจัยติดตามการยืนยันการตอบแบบสอบถามโดยทางโทรศัพท์ และหลังจากนั้น 2 สัปดาห์ ผู้วิจัยติดตามความคืบหน้าในการตอบแบบสอบถาม และรับแบบสอบถามกลับคืน 300 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 80.56

5. การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว ได้มีการดำเนินการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับคืนมา และเลือกเฉพาะแบบสอบถามที่สมบูรณ์เพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

1. การวิเคราะห์แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครูปฐมวัยในโรงเรียนอนุบาลเอกชน จังหวัดกรุงเทพมหานคร เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับตามแบบของลิเคิร์ต (Likert Scale) มีการแปลความหมายของคะแนน ใช้เกณฑ์ค่าเฉลี่ยของ วิเชียร เกตุสิงห์ (2538:9) มีรายละเอียดดังนี้

- ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.00 – 1.49 หมายความว่า ระดับการแสดงออกของครูปฐมวัยน้อยที่สุด
 ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.50 – 2.49 หมายความว่า ระดับการแสดงออกของครูปฐมวัยน้อย
 ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 2.50 – 3.49 หมายความว่า ระดับการแสดงออกของครูปฐมวัยปานกลาง
 ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 – 4.49 หมายความว่า ระดับการแสดงออกของครูปฐมวัยมาก
 ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 4.50 – 5.00 หมายความว่า ระดับการแสดงออกของครูปฐมวัยมากที่สุด

2. การวิเคราะห์แบบสอบถามด้านปัจจัยทางการบริหารที่ส่งเสริมพฤติกรรมการสอนของครูปฐมวัย ลักษณะแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert Scale) มีการแปลความหมายของคะแนน ใช้เกณฑ์ค่าเฉลี่ยของ วิเชียร เกตุสิงห์ (2538:9) มีรายละเอียดดังนี้

- ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.00 – 1.49 หมายความว่า ระดับปฏิบัติทางการบริหารน้อยที่สุด
 ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.50 – 2.49 หมายความว่า ระดับปฏิบัติทางการบริหารน้อย
 ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 2.50 – 3.49 หมายความว่า ระดับปฏิบัติทางการบริหารปานกลาง
 ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 – 4.49 หมายความว่า ระดับปฏิบัติทางการบริหารมาก
 ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 4.50 – 5.00 หมายความว่า ระดับปฏิบัติทางการบริหารมากที่สุด

3. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางการบริหารกับพฤติกรรมการสอนของครูปฐมวัยในโรงเรียนอนุบาลเอกชน จังหวัดกรุงเทพมหานคร โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (r) ซึ่งค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ จะมีค่าระหว่าง $-1 < r < +1$ ความหมายของค่า r คือ

1) ถ้า r เป็นบวก และมีค่าใกล้ 1 หมายถึง ตัวแปร X และ Y มีความสัมพันธ์กันมาก และมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน

2) ถ้า r เป็นลบ หรือมีค่าใกล้ -1 หมายถึง ตัวแปร X และ Y มีความสัมพันธ์กันมาก แต่ในทิศทางตรงกันข้าม

3) ถ้า r มีค่าเข้าใกล้ศูนย์ หมายถึง ตัวแปร X และ Y มีความสัมพันธ์กันน้อย

4) ถ้า r มีค่าเท่ากับ 0 หมายถึง ตัวแปร X และ Y ไม่มีความสัมพันธ์กันเลย

การแปลความหมายค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (ชูศรี วงศ์รัตนะ. 2541: 324) มีรายละเอียดดังนี้

ค่า $r = 0.91 - 1.00$ หมายความว่า ข้อมูลมีค่าความสัมพันธ์สูงมาก

ค่า $r = 0.71 - 0.90$ หมายความว่า ข้อมูลมีค่าความสัมพันธ์สูง

ค่า $r = 0.31 - 0.70$ หมายความว่า ข้อมูลมีค่าความสัมพันธ์ปานกลาง

ค่า $r = 0.01 - 0.30$ หมายความว่า ข้อมูลมีค่าความสัมพันธ์ต่ำ

ค่า $r = 0.00$ หมายความว่า ข้อมูลไม่มีความสัมพันธ์กัน

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการทำวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปโดยใช้สถิติ ดังนี้

1. ค่าสถิติที่ใช้ในหาคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่

1.1 หาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถาม (Content Validity) โดยหาค่า IOC (พวงรัตน์ ทวีรัตน์ 2540: 117)

1.2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha –Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach, 1990: 169)

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 สถิติพื้นฐาน

2.2 ค่าร้อยละ (Percentage)

2.3 ค่าเฉลี่ย (Mean)

2.4 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมุติฐาน

การทดสอบสมมุติฐานระหว่างตัวแปรปัจจัยทางการบริหารที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการสอนของครูปฐมวัยในโรงเรียนอนุบาลเอกชน จังหวัดกรุงเทพมหานคร ใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องปัจจัยทางการบริหารที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสอนของครูปฐมวัย ในโรงเรียนอนุบาลเอกชน จังหวัดกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้แทนความหมายของข้อมูล และการแปรผล ดังนี้

สัญลักษณ์และอักษย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

n	แทน	จำนวนครูปฐมวัย (กลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม)
\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
**	แทน	ค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .01
p	แทน	ค่าความน่าจะเป็น (probability) ค่าสถิติที่ใช้ทดสอบ
X	แทน	ปัจจัยทางการบริหาร
X1	แทน	ภาวะผู้นำของผู้บริหาร
X2	แทน	การนิเทศภายใน
X3	แทน	บรรยากาศองค์การ
Y	แทน	พฤติกรรมการสอนของครูปฐมวัย
Y1	แทน	พฤติกรรมด้านการเป็นแบบอย่าง
Y2	แทน	พฤติกรรมด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้
Y3	แทน	พฤติกรรมด้านการดูแลเด็ก
Y4	แทน	พฤติกรรมด้านการจัดการชั้นเรียน

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การศึกษาระดับพฤติกรรมการสอนของครูปฐมวัย ในโรงเรียนอนุบาลเอกชน จังหวัดกรุงเทพมหานคร
2. การศึกษาระดับปัจจัยทางการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชน จังหวัดกรุงเทพมหานคร

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางการบริหารกับพฤติกรรมการสอนของครูปฐมวัยในโรงเรียนอนุบาลเอกชน จังหวัด กรุงเทพมหานคร

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การศึกษาระดับพฤติกรรมการสอนของครูปฐมวัย ในโรงเรียนอนุบาลเอกชน จังหวัดกรุงเทพมหานคร การวิเคราะห์ในตอนนี้ ผู้วิจัยได้นำคะแนนของแบบสอบถามพฤติกรรมการสอนของครูปฐมวัยมาวิเคราะห์เป็นสองส่วน คือ

1. ผู้วิจัยได้วิเคราะห์พฤติกรรมการสอนของครูปฐมวัย โดยรวมและรายด้าน มาหาค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานได้ผล ดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับพฤติกรรมการสอนของครูปฐมวัย โดยรวมและเป็นรายด้าน

พฤติกรรมการสอนของครูปฐมวัย	ระดับการแสดงผล		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ด้านการเป็นแบบอย่าง	4.23	0.45	มาก
2. ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้	4.22	0.48	มาก
3. ด้านการดูแลเด็ก	4.21	0.52	มาก
4. ด้านการจัดการชั้นเรียน	4.32	0.46	มาก
รวม	4.15	0.42	มาก

ผลการวิเคราะห์ตาราง 2 พบว่า พฤติกรรมการสอนของครูปฐมวัยในแต่ละด้านอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ คือ ด้านการจัดการชั้นเรียน ($\bar{x} = 4.32$) ด้านการเป็นแบบอย่าง ($\bar{x} = 4.23$) ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ($\bar{x} = 4.22$) และด้านการดูแลเด็ก ($\bar{x} = 4.21$)

2. ผู้วิจัยได้วิเคราะห์พฤติกรรมการสอนของครูปฐมวัยใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการเป็นแบบอย่าง ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ด้านการดูแลเด็ก และด้านการจัดการชั้นเรียน มาหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังแสดงในตาราง 3-6

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับพฤติกรรมการสอนของครูปฐมวัยด้านการเป็นแบบอย่าง เป็นรายชื่อ

พฤติกรรมการสอนของครูปฐมวัย ด้านการเป็นแบบอย่าง	ระดับการแสดงผล		
	\bar{x}	S.D.	แปลผล
1. ท่านแต่งกายสะอาด	4.39	0.60	มาก
2. ท่านแต่งกายเหมาะสมกับกาลเทศะ	4.35	0.62	มาก
3. ท่านจัดสื่ออุปกรณ์ ของใช้ส่วนตัวเป็นระเบียบเรียบร้อย	4.13	0.65	มาก
4. ท่านขอโทษเมื่อรู้ตัวว่าทำผิดต่อเด็ก	4.25	0.63	มาก
5. ท่านกล่าวขอบคุณเมื่อได้รับการช่วยเหลือจากเด็ก	4.32	0.65	มาก
6. ท่านใช้น้ำเสียงที่นุ่มนวล สุภาพ และใช้ระดับเสียงพอประมาณกับเด็ก	4.04	0.65	มาก
7. ท่านใช้ประโยคในการสื่อสารกับเด็กได้อย่างชัดเจน	4.13	0.66	มาก
8. ท่านยิ้มแย้ม แจ่มใส และมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับเด็ก	4.32	0.63	มาก
9. ท่านรู้จักควบคุมอารมณ์ตนเองอย่างเหมาะสม	4.12	0.64	มาก
รวม	4.23	0.45	มาก

ผลการวิเคราะห์ตาราง 3 พบว่า พฤติกรรมการสอนของครูปฐมวัยด้านการเป็นแบบอย่างโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยที่ $\bar{x} = 4.23$ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง $\bar{x} = 4.04 - 4.39$

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับพฤติกรรมการสอนของครูปฐมวัยด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เป็นรายชื่อ

พฤติกรรมการสอนของครูปฐมวัย ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้	ระดับการแสดงผล		
	\bar{x}	S.D.	แปลผล
1. ท่านจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามที่หลักสูตรกำหนด	4.27	0.66	มาก
2. ท่านจัดประสบการณ์การเรียนรู้ กิจกรรมที่หลากหลาย เหมาะสมกับวัย และตรงตามความต้องการของเด็ก	4.21	0.63	มาก
3. ท่านจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้ 6 กิจกรรมหลัก	4.30	0.64	มาก
4. ท่านจัดประสบการณ์ส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้ที่จะพึ่งตนเอง	4.14	0.59	มาก
5. ท่านจัดประสบการณ์ส่งเสริมให้เด็กเกิดความเชื่อมั่น ในตนเอง	4.17	0.64	มาก
6. ท่านจัดประสบการณ์ส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้ที่จะรับรู้ความ รู้สึกของผู้อื่น	4.07	0.68	มาก
7. ท่านจัดประสบการณ์ ส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้ที่จะแสดงออก ทางอารมณ์อย่างเหมาะสม	4.17	0.62	มาก
8. ท่านจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ส่งเสริมกระบวนการคิด แก้ปัญหา โดยเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง	4.16	0.64	มาก
9. ท่านจัดประสบการณ์ กิจกรรมส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้ที่จะ ปฏิบัติตามมารยาท สังคม วัฒนธรรม ประเพณี	4.30	0.62	มาก
10. ท่านจัดประสบการณ์ ส่งเสริมให้เด็กสามารถช่วยเหลือ ตัวเองได้ในกิจวัตรประจำวัน	4.48	0.63	มาก
รวม	4.23	0.48	มาก

ผลการวิเคราะห์ตาราง 4 พบว่า พฤติกรรมการสอนของครูปฐมวัยด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยที่ $\bar{x} = 4.23$ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง $\bar{x} = 4.07 - 4.48$

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับพฤติกรรมการสอนของครูปฐมวัยด้านการดูแลเด็ก เป็นรายชื่อ

พฤติกรรมการสอนของครูปฐมวัย ด้านการดูแลเด็ก	ระดับการแสดงผล		
	\bar{x}	S.D.	แปลผล
1. ท่านสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเด็ก	4.44	0.61	มาก
2. ท่านเปิดโอกาสให้เด็กเลือกและตัดสินใจ เพื่อตอบสนอง ความสนใจของเด็ก	4.19	0.66	มาก
3. ท่านและเด็กร่วมสร้างข้อตกลงที่มีความหมายต่อเด็ก	4.19	0.65	มาก
4. ท่านตอบสนองต่อเด็กอย่างเหมาะสม เมื่อเด็กแสดง พฤติกรรมที่ไม่เป็นที่ยอมรับ	4.10	0.74	มาก
5. ท่านตอบสนองต่อเด็กอย่างเหมาะสม เมื่อเด็กแสดง พฤติกรรมที่เป็นที่ยอมรับ	4.21	0.60	มาก
6. ท่านให้เหตุผลกับเด็ก เมื่อเด็กมีพฤติกรรมที่เป็นที่ยอมรับ และที่ไม่เป็นที่ยอมรับ	4.19	0.64	มาก
รวม	4.22	0.52	มาก

ผลการวิเคราะห์ตาราง 5 พบว่า พฤติกรรมการสอนของครูปฐมวัยด้านการดูแลเด็ก โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยที่ $\bar{x} = 4.22$ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง $\bar{x} = 4.10 - 4.44$

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับพฤติกรรมการสอนของครูปฐมวัยด้านการจัดการชั้นเรียน เป็นรายชื่อ

พฤติกรรมการสอนของครูปฐมวัย ด้านการจัดการชั้นเรียน	ระดับการแสดงผล		
	\bar{x}	S.D.	แปลผล
1. ท่านจัดบรรยากาศในชั้นเรียนให้เกิดความอบอุ่น	4.32	0.63	มาก
2. ท่านจัดบรรยากาศในชั้นเรียนให้สะอาด มีระเบียบ	4.39	0.59	มาก
3. ท่านจัดบรรยากาศในชั้นเรียนให้มีความปลอดภัยแก่เด็ก	4.45	0.57	มาก
4. ท่านจัดสภาพแวดล้อมต่างๆ ที่เอื้อต่อการให้เด็กได้เรียนรู้สิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง	4.24	0.58	มาก
5. ท่านจัดพื้นที่ในชั้นเรียน ให้สามารถปรับใช้ได้หลายกิจกรรม	4.29	0.63	มาก
6. ท่านจัดห้องเรียนให้มีมุมต่างๆ ให้เด็กได้เล่น และเรียนรู้	4.31	0.66	มาก
7. ท่านและเด็กมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน มีความเป็นกันเอง	4.39	0.59	มาก
8. ท่านส่งเสริมให้เด็ก รู้จักปกครองตนเองโดยการสร้างข้อตกลง กฎระเบียบต่างๆ ในห้องเรียนร่วมกัน	4.19	0.62	มาก
9. ท่านมีการชมเชย และสนับสนุนให้เด็กกล้าแสดงออก	4.49	0.59	มาก
10. ท่านส่งเสริมให้เด็ก มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมอย่างเสมอภาค	4.24	0.69	มาก
11. ท่านจัดกิจกรรมการเรียนการสอน คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็กเป็นสำคัญ	4.21	0.64	มาก
รวม	4.32	0.46	มาก

ผลการวิเคราะห์ตาราง 6 พบว่า พฤติกรรมการสอนของครูปฐมวัยด้านการจัดการชั้นเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยที่ $\bar{x} = 4.32$ เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง $\bar{x} = 4.19 - 4.49$

ตอนที่ 2 การศึกษาระดับปัจจัยทางการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชน จังหวัดกรุงเทพมหานคร

การวิเคราะห์ในตอนนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ระดับปัจจัยทางการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชน มาวิเคราะห์เป็นสองส่วน คือ

1. ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ระดับปฏิบัติทางการบริหาร โดยรวมและเป็นรายด้าน มาหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังแสดงในตาราง 7

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับปฏิบัติทางการบริหาร โดยรวมและเป็นรายด้าน

ปัจจัยทางการบริหาร	\bar{X}	S.D.	ระดับปฏิบัติ
1. ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร	4.28	0.53	มาก
2. ด้านการนิเทศภายใน	4.19	0.61	มาก
3. ด้านบรรยากาศขององค์กร	4.18	0.50	มาก
รวม	4.21	0.50	มาก

ผลการวิเคราะห์ตาราง 7 พบว่า ปัจจัยทางการบริหาร โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยที่ ($\bar{X} = 4.21$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ปรากฏว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเช่นกัน คือ ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร ($\bar{X} = 4.28$) ด้านการนิเทศภายใน ($\bar{X} = 4.19$) และด้านบรรยากาศขององค์กร ($\bar{X} = 4.18$)

2. ผู้วิจัยได้นำคะแนนของแบบสอบถามระดับปฏิบัติทางการบริหารใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร ด้านการนิเทศภายใน และด้านบรรยากาศขององค์กร มาหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังแสดงในตาราง 8-10

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับปฏิบัติทางการบริหารด้านภาวะผู้นำ
ของผู้บริหาร เป็นรายชื่อ

ปัจจัยทางการบริหาร ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร	ระดับปฏิบัติ		
	\bar{x}	S.D.	แปลผล
1. ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ที่ดี	4.33	0.64	มาก
2. ผู้บริหารมีความสามารถในการตัดสินใจ	4.39	0.66	มาก
3. ผู้บริหารมีความสามารถในการกำหนดเป้าหมายของ งาน และวิธีการทำให้บรรลุเป้าหมาย	4.34	0.65	มาก
4. ผู้บริหารมีความสามารถในการถ่ายทอด และสอนงาน	4.28	0.64	มาก
5. ผู้บริหารมีความอดทนในการทำงาน ไม่ย่อท้อต่อ อุปสรรค และปัญหา เป็นตัวอย่างที่ดีในการปฏิบัติงาน	4.37	0.65	มาก
6. ผู้บริหารสนับสนุน และดำเนินการให้ครูได้พัฒนา ทักษะ ความสามารถอย่างเท่าเทียม	4.29	0.67	มาก
7. ผู้บริหารให้ความสม่ำเสมอ และเหมาะสมในการ สื่อสาร หรือ แจกข้อมูลที่จำเป็น และเป็นประโยชน์ ในการทำงานแก่ครูผู้สอน	4.25	0.66	มาก
8. ผู้บริหารมีระบบบริหารจัดการที่มีหลักการ และตรวจ สอบได้	4.22	0.69	มาก
9. ผู้บริหารมีความสามารถในการจูงใจ กระตุ้น และให้ กำลังใจแก่ครูผู้สอน	4.11	0.73	มาก
10. ผู้บริหารมีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ และยอมรับผล การกระทำทั้งผิด และชอบ	4.21	0.70	มาก
11. ผู้บริหารร่วมกับครู กำหนดวัตถุประสงค์การจัด การศึกษาปฐมวัย ตลอดจนกำหนดยุทธศาสตร์	4.23	0.65	มาก
รวม	4.28	0.53	มาก

ผลการวิเคราะห์ตาราง 8 พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหาร โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยที่ $\bar{x} = 4.28$ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง $\bar{x} = 4.11 - 4.39$

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของ ระดับปฏิบัติทางการบริหารด้านการนิเทศภายใน เป็นรายข้อ

ปัจจัยทางการบริหาร ด้านการนิเทศภายใน	ระดับปฏิบัติ		
	\bar{x}	S.D.	แปลผล
1. ผู้บริหารมีการนิเทศภายในที่สร้างคุณลักษณะที่ดี ในการจัดการเรียนการสอนของครูให้แก่เด็ก	4.23	0.63	มาก
2. วัตถุประสงค์ และเป้าหมายของการนิเทศภายในมีความเหมาะสม และสอดคล้องกัน	4.23	0.62	มาก
3. ผู้บริหารมีการวางแผน กำหนดเป้าหมาย วิธีดำเนินการ และระยะเวลาในการนิเทศภายในมีความเหมาะสมและปฏิบัติจริงได้	4.39	2.38	มาก
4. ผู้บริหารมีการประสานงานระหว่างบุคคลากร ทำให้เกิดความร่วมมือในการดำเนินการนิเทศภายใน	4.19	0.64	มาก
5. ผู้บริหารมีการศึกษาสภาพปัญหา และความต้องการในการพัฒนาครู	4.16	0.68	มาก
6. ผู้บริหารดำเนินการนิเทศ เป็นไปตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ทุกระยะ	4.10	0.71	มาก
7. ผู้บริหารมีการนิเทศกำกับ ติดตาม การดำเนินการนิเทศภายในตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ทุกระยะ	4.11	0.73	มาก
8. ท่านได้รับการประเมินผลการจัดการเรียนรู้จากผู้บริหารอย่างต่อเนื่อง	4.14	0.67	มาก
9. ผู้บริหารและครู ร่วมวิเคราะห์ ผลการประเมินการจัดการเรียนรู้ เพื่อนำมาพัฒนาการนิเทศภายในให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น	4.17	0.63	มาก
รวม	4.19	0.61	มาก

ผลการวิเคราะห์ตาราง 9 พบว่า ด้านการนิเทศภายใน โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยที่ $\bar{x} = 4.19$ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยมีค่าเฉลี่ย อยู่ระหว่าง $x = 4.10 - 4.39$

ตาราง 10 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับปฏิบัติทางการบริหารด้านบรรยากาศองค์การ เป็นรายข้อ

ปัจจัยทางการบริหาร ด้านบรรยากาศองค์การ	ระดับปฏิบัติ		
	\bar{x}	S.D.	แปลผล
1. ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และกำหนดทิศทางในการดำเนินงานของโรงเรียน	4.13	0.69	มาก
2. ผู้บริหารรับฟังความคิดเห็นของท่าน และนำไปประกอบการตัดสินใจ	4.07	0.68	มาก
3. ท่านมีโอกาส และได้รับการสนับสนุนให้เข้าร่วมการอบรม ศึกษางาน สัมมนา และศึกษาต่อเพื่อเพิ่มพูนความรู้หรือประสบการณ์	4.32	0.64	มาก
4. ผู้บริหารมีความเป็นกันเอง ยอมรับฟังความคิดเห็น และข้อเสนอแนะต่างๆ จากผู้ร่วมงานเป็นอย่างดี	4.23	0.68	มาก
5. ผู้บริหารยินดีให้ความช่วยเหลือ เมื่อท่านมีปัญหาทั้งในเรื่องงาน และเรื่องส่วนตัว	4.12	0.73	มาก
6. บุคลากรในโรงเรียน มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันทั้งใน และนอกเวลางาน	4.15	0.64	มาก
7. ในโรงเรียน มีบรรยากาศแห่งความเป็นมิตร ปรากฏอยู่ทั่วไป ทำให้สามารถปฏิบัติงานอย่างมีความสุข	4.20	0.66	มาก
8. สถานที่ภายในโรงเรียนมีความเป็นระเบียบ เรียบร้อย สะอาด เหมาะสม และเอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก	4.35	0.62	มาก
9. ภายในโรงเรียน มีสถานที่พักผ่อน จัดเตรียมไว้ให้บุคลากรอย่างเหมาะสม และเพียงพอ	4.02	0.73	มาก
รวม	4.18	0.50	มาก

ผลการวิเคราะห์ตาราง 10 พบว่า บรรยากาศองค์การ โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยที่ $\bar{x} = 4.18$ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง $\bar{x} = 4.02 - 4.35$

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางการบริหารกับพฤติกรรมการสอนของครูปฐมวัยในโรงเรียนอนุบาลเอกชน จังหวัดกรุงเทพมหานคร ดังแสดงในตาราง 11

ตาราง 11 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของปัจจัยทางการบริหารกับพฤติกรรมการสอนของครูปฐมวัย

ปัจจัยทางการบริหาร	X1	X2	X3	X
พฤติกรรม การสอนของครู	(ภาวะผู้นำ ของผู้บริหาร)	(การนิเทศ ภายใน)	(บรรยากาศ องค์การ)	TOTAL
Y1 (การเป็นแบบอย่าง)	.404**			
Y2 (การจัดประสบการณ์)	.546**	.500**		
Y3 (การดูแลเด็ก)	.479**	.483**	.531**	
Y4 (การจัดการชั้นเรียน)	.549**	.529**	.580**	.608**
Y TOTAL	.544**	.524**	.602**	.612**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 11 พบว่า ปัจจัยทางการบริหารกับพฤติกรรมการสอนของครูปฐมวัยในโรงเรียนอนุบาลเอกชน จังหวัดกรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์กันเชิงบวกในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยปัจจัยทางการบริหารและพฤติกรรมของครูปฐมวัยมีความสัมพันธ์กันมาก และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของปัจจัยทางการบริหารกับพฤติกรรมการสอนของครูปฐมวัย พบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .612

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยได้ สรุปผล และอภิปรายผลการวิจัยเรื่อง ปัจจัยทางการบริหารที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสอนของครูปฐมวัยในโรงเรียนอนุบาลเอกชน จังหวัดกรุงเทพมหานคร รวมทั้งข้อเสนอแนะ ในการนำผลการวิจัยไปใช้ และข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป โดยจะนำเสนอในประเด็นต่อไปนี้

ความมุ่งหมายในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการสอนของครูปฐมวัย ได้แก่ การเป็นแบบอย่าง การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การดูแลเด็ก และการจัดการชั้นเรียน ในโรงเรียนอนุบาลเอกชน จังหวัดกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาปัจจัยทางการบริหาร ได้แก่ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร การนิเทศภายใน และบรรยากาศองค์การ ในโรงเรียนอนุบาลเอกชน จังหวัดกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางการบริหารกับพฤติกรรมการสอนของครูปฐมวัย ในโรงเรียนอนุบาลเอกชน จังหวัดกรุงเทพมหานคร

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูระดับชั้นปฐมวัยในโรงเรียนอนุบาลเอกชน จำนวน 320 โรงเรียน ปีการศึกษา 2555 จังหวัดกรุงเทพมหานคร จาก 50 เขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูระดับชั้นปฐมวัย จำนวน 373 คน ในโรงเรียนอนุบาลเอกชน จังหวัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2555 กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครจซี่และมอร์แกน แล้วทำการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling)

สมมติฐานการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานการวิจัยไว้ว่า “ปัจจัยทางการบริหารมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการสอนของครูปฐมวัยในโรงเรียนอนุบาลเอกชน จังหวัดกรุงเทพมหานคร”

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างข้างต้น โดยการส่งแบบสอบถามไปจำนวน 373 ฉบับ และได้รับแบบสอบถามคืน จำนวน 300 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 80.56

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครูปฐมวัยในโรงเรียนอนุบาลเอกชน จังหวัดกรุงเทพมหานคร โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพฤติกรรมการสอนของครูปฐมวัยใน 4 ด้าน ลักษณะแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 36 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยทางการบริหาร ลักษณะแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 29 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. แบบสอบถามตอนที่ 1 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครูปฐมวัยใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการเป็นแบบอย่าง ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ด้านการดูแลเด็ก และด้านการจัดการชั้นเรียน เมื่อผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูล และตรวจให้คะแนนเป็นรายชื่อแล้วนำคะแนนที่ได้มาหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และเสนอการวิเคราะห์ในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

2. แบบสอบถามตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับปัจจัยทางการบริหารใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร ด้านการนิเทศภายใน และด้านบรรยากาศองค์การ เมื่อผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูล และตรวจให้คะแนนเป็นรายชื่อแล้ว นำคะแนนที่ได้มาหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และเสนอการวิเคราะห์ในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

3. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางการบริหารกับพฤติกรรมการสอนของครูปฐมวัยโดยใช้การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Person Product Moment Correlation Coefficient) และเสนอการวิเคราะห์ในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาปัจจัยทางการบริหารที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสอนของครูปฐมวัยในโรงเรียนอนุบาลเอกชน จังหวัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิเคราะห์นำเสนอตามลำดับดังนี้

1. การศึกษาพฤติกรรมการสอนของครูปฐมวัยในโรงเรียนอนุบาลเอกชน จังหวัดกรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ด้านการเป็นแบบอย่าง การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การดูแลเด็ก และการจัดการชั้นเรียน อยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

2. การศึกษาปัจจัยทางการบริหารในโรงเรียนอนุบาลเอกชน จังหวัดกรุงเทพมหานคร โดยรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก และเมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร การนิเทศภายใน และบรรยากาศองค์การ อยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

3. ผลของการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยทางการบริหารที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสอนของครูปฐมวัยในโรงเรียนอนุบาลเอกชน จังหวัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยทางการบริหารกับพฤติกรรมการสอนของครูปฐมวัย มีความสัมพันธ์กันเชิงบวกในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

จากการศึกษา ปัจจัยทางการบริหารที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสอนของครูปฐมวัยในโรงเรียนอนุบาลเอกชน จังหวัดกรุงเทพมหานคร สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. พฤติกรรมการสอนของครูปฐมวัยใน 4 ด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเฉพาะด้านการจัดการชั้นเรียน ส่วนการเป็นแบบอย่าง การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และการดูแลเด็ก ครูมีการแสดงออกบ่อยครั้งอยู่ในระดับที่ใกล้เคียงกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครูปฐมวัยตระหนักและเห็นถึงความสำคัญของบทบาทหน้าที่ทางการสอน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สุวรรณี ทองคำ. (2549: 41) ที่กล่าวว่า บทบาทหน้าที่ของครูปฐมวัยเป็นพฤติกรรม หรือการกระทำของครูที่จัดการเรียนรู้ จัดกิจกรรม และประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย โดยมีการวางแผนการสอนตามหลักสูตร จัดเตรียมและพัฒนาสื่อประกอบการสอนเพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุข และสนุกสนาน ประเมินพัฒนาการของเด็ก เพื่อตอบสนองความต้องการ ความสามารถ ความถนัดของเด็กแต่ละคนตามศักยภาพ รวมทั้งให้การดูแลเด็ก ส่งเสริมให้เด็กมีคุณธรรม จริยธรรม และมีนิสัยที่ดี เพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กในทุก ๆ ด้าน ให้เหมาะสมตามวัยในระหว่างที่เด็กอยู่ในสถานศึกษา เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ มีรายละเอียดต่าง ๆ ดังนี้

ด้านการเป็นแบบอย่างแม้ว่าค่าเฉลี่ยจะอยู่ในระดับมากทุกข้อ แต่จะเห็นได้ว่าการที่ครูใช้น้ำเสียงที่นุ่มนวล สุภาพ และใช้ระดับเสียงพอประมาณกับเด็ก มีค่าเฉลี่ยเป็นลำดับสุดท้าย รวมถึงการรู้จักควบคุมอารมณ์ของครู การใช้ประโยคสื่อสารกับเด็ก และการจัดสื่อ อุปกรณ์ ของใช้ส่วนตัวให้เป็นระเบียบ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเด็กมีจำนวนมาก คู่กันเสียงดัง หรือเล่นกันโดยไม่ฟังคุณครู รวมทั้งครูอาจจะเหนื่อยหรือเครียดจากการจัดการเรียนการสอน จึงไม่สามารถพูดกับเด็กด้วยน้ำเสียงที่นุ่มนวล และพอประมาณได้ทำให้เกิดการสื่อสารกับเด็กไม่ตรงกับเจตนาที่ต้องการสื่อสาร และขาดการควบคุมอารมณ์ได้ และในบางครั้งครูอาจจะทำการสอน จัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้แก่เด็กจนไม่มีเวลาจัดสื่อ อุปกรณ์ ของใช้ส่วนตัวให้เป็นระเบียบ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นพฤติกรรมการเป็นแบบอย่างที่ไม่เหมาะสมกับเด็กได้ ดังนั้น ผู้บริหารควรมีการจัดอบรม และให้ความรู้แก่ครู ในด้านการเป็นแบบอย่าง เพื่อให้ครูตระหนักถึงความสำคัญในการเป็นแบบอย่างมากขึ้น เนื่องจากเด็กปฐมวัยนั้นเป็นวัยแห่งการลอกเลียนแบบ จากทฤษฎีการเรียนรู้เชิงพุทธรปัญญาของแบนดูรา (Social Cognitive Learning Theory) เน้นให้ครูตระหนักว่า พฤติกรรมทางกายและวาจาของครูเป็นแบบอย่างแก่เด็ก ครูจึงต้องมั่นใจว่าตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเด็กตลอดเวลา

ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ แม้จะค่าเฉลี่ยจะอยู่ในระดับมากทุกข้อ แต่จะเห็นได้ว่าการจัดประสบการณ์ให้เด็กเรียนรู้ที่จะรับรู้ความรู้สึกของผู้อื่น มีค่าเฉลี่ยเป็นลำดับสุดท้าย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การจัดประสบการณ์ให้เด็กเรียนรู้ที่จะรับรู้ความรู้สึกของผู้อื่นนั้น เป็นการจัดประสบการณ์ทางด้านอารมณ์ที่ทำได้ค่อนข้างยาก และครูอาจจะไม่ให้ความสำคัญมากเท่าที่ควร นอกจากนี้ ครูส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้ที่จะฟังตนเอง ส่งเสริมกระบวนการคิดแก้ปัญหา โดยการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ส่งเสริมให้เด็กเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง และส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้ที่จะแสดงออกทางอารมณ์อย่างเหมาะสม ก็มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่นในระดับที่ใกล้เคียงกัน ซึ่งอาจเป็นเพราะครูคอยชี้นำเด็กในด้านต่าง ๆ มากเกินไป ไม่ให้เวลาเด็กในการคิดหาคำตอบ หรือเรียนรู้จากสื่อที่เป็นรูปภาพอย่างเดียว ไม่มีการเรียนรู้จากสถานที่จริง หรือการปฏิบัติ ทดลองจริง ทำให้เด็กบางคนไม่เข้าใจเนื้อหาเท่าที่ควร หรือเกิดการเรียนรู้ไม่เต็มศักยภาพ ครูคอยให้ความช่วยเหลือแก่เด็กในทุกด้าน ทั้งที่ความจริงบางอย่างเด็กสามารถทำได้ จึงทำให้เด็กไม่อยากทำอะไรเอง ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ในการที่จะฟังตนเอง โดยปราศจากครูคอยช่วยเหลือ รวมทั้งเมื่อเด็กแสดงออกทางอารมณ์ไม่เหมาะสม ครูอาจไม่ค่อยตักเตือนหรือให้เหตุผลที่ถูกต้อง จากข้อมูลดังกล่าวมานี้ ผู้บริหารจึงควรให้ครูได้รับการอบรม ในด้านการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กปฐมวัยมากขึ้น รวมทั้งจัดการนิเทศภายในอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเสนอแนะ แก้ไขข้อบกพร่องในการสอนของครู และส่งเสริมให้ครูมีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ดียิ่งขึ้น

ด้านการดูแลเด็ก แม้ว่าค่าเฉลี่ยจะอยู่ในระดับมากทุกข้อ แต่จะเห็นได้ว่า ครูสร้าง ความสัมพันธ์ที่ดีกับเด็กเป็นลำดับแรก เนื่องจากเด็กปฐมวัยต้องความรักและเอาใจใส่จากครูมาก การ ที่ครูสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเด็ก ทำให้เด็กรักและเชื่อฟังครูมากขึ้น แต่เมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมไม่เป็น ที่ยอมรับ ครูยังมีการตอบสนองเด็กที่ไม่เหมาะสม ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ครูไม่สามารถควบคุมอารมณ์ ของตนเองได้ บางครั้งสถานการณ์ในเวลานั้น ทำให้ครูตัดสินใจรวดเร็ว โดยมีได้ไตร่ตรองว่าสมควรพูด หรือทำสิ่งไหน ซึ่งผลของการตอบสนองนี้อาจจะทำให้เด็กเสียความรู้สึกที่ดีต่อครู หรืออับอายเพื่อน ๆ ได้ ทั้งนี้ ลิทโซว์ และคณะ (2542: 127) ได้ให้แนวทางว่า หากเด็กทำสิ่งที่ผิดพลาดไป ครูควรให้เด็กรู้ และบอกให้ชัดเจนว่าเด็กทำผิดพลาดอย่างไร และควรทำสิ่งใดแทน

ด้านการจัดการชั้นเรียน แม้ว่าค่าเฉลี่ยจะอยู่ในระดับมากทุกข้อ แต่จะเห็นได้ว่า ครูส่งเสริม ให้เด็กรู้จักปกครองตนเอง โดยการสร้างข้อตกลง กฎระเบียบต่างๆในห้องเรียนร่วมกัน มีค่าเฉลี่ยเป็น ลำดับสุดท้าย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครูจะเป็นผู้สร้างข้อตกลง กฎระเบียบต่างๆในห้องเรียนไว้ให้เด็ก มากกว่า แล้วให้เด็กปฏิบัติตาม เพื่อจะให้ชั้นเรียนนั้นมีระเบียบวินัยไปในทิศทางเดียวกัน

2. ปัจจัยทางการบริหารในโรงเรียนอนุบาลเอกชน จังหวัดกรุงเทพมหานคร ตามความคิดเห็น ของครู โดยรวมของทุกด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายด้านและรายข้อ พบว่า อยู่ใน ระดับมากเช่นเดียวกัน โดยเรียงลำดับจากระดับการปฏิบัติของผู้บริหารจากระดับการปฏิบัติมากที่สุด ไปหาระดับการปฏิบัติที่น้อยสุด ดังนี้

2.1 ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร พบว่า ระดับปฏิบัติภาวะผู้นำของผู้บริหาร โดยรวม อยู่ในระดับมากเป็นไปตามแนวคิดของสวีเนเน่ (Sweeney, 1986: 349) ได้กล่าวว่า ผู้บริหาร ที่มีประสิทธิผลควรมีลักษณะการบริหารงานที่เกี่ยวข้องกับด้านวิชาการเน้นความสำเร็จ โดยให้ความสำคัญต่อกิจกรรมการสอน และอุปกรณ์ต่าง ๆ กำหนดนโยบายการเรียนการสอน และให้ ครูมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และให้การสนับสนุนครูโดยจะมีการสื่อสารกับครูเกี่ยวกับเป้าหมาย และ วิธีการดำเนินงาน ทั้งนี้ ตามความคิดเห็นของครู ผู้บริหารมีการจูงใจ กระตุ้น และให้กำลังใจแก่ ครูผู้สอนมีค่าเฉลี่ยเป็นลำดับสุดท้าย ผู้บริหารจึงควรสร้างแรงจูงใจ และให้กำลังใจแก่ครูในการทำงาน มากขึ้น ซึ่งตรงกับแนวคิดของสุทร โคตรบรรเทา. (2551: 14) ที่กล่าวว่าในการบริหารจัดการงานใด ให้ ประสบความสำเร็จและบรรลุตามเป้าหมายจำเป็นจะต้องมีผู้นำหรือหัวหน้าเพื่อทำหน้าที่วางแผน จัดการ ควบคุมดูแลและจูงใจหรือนำผู้ใต้บังคับบัญชาให้ทำงานลุล่วงตามเป้าหมาย อันส่งผลให้ระดับ ปฏิบัติภาวะผู้นำของผู้บริหาร ตามความคิดเห็นของครูอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครูเห็น ความสำคัญและเชื่อถือในความสามารถทางการบริหารงานของผู้บริหารที่จะสามารถวางเป้าหมาย และนำพาไปสู่ความสำเร็จได้

2.2 ด้านการนิเทศภายใน พบว่าระดับปฏิบัติการนิเทศภายในโดยรวมอยู่ในระดับมาก เป็นไปตามแนวคิดของสวีเน่ (Sweeney.1986: 349) ได้กล่าวว่า ผู้บริหารต้องให้การสนับสนุนและช่วยเหลือครูในทุกๆด้าน รวมทั้งมีการประเมินผลสร้างบรรยากาศในโรงเรียนให้เหมาะสมต่อการเรียนรู้ และประเมินความก้าวหน้าของนักเรียนอยู่เสมอ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของเพ็ญจันทร์ มีนะจรัส. (2551: 10) ที่กล่าวว่า การนิเทศภายในมีความสำคัญ ทั้งด้านบริหารและพัฒนาคุณภาพของการจัดการศึกษาปฐมวัย ซึ่งถือเป็นภารกิจอย่างหนึ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องช่วยในการพัฒนาการเรียนการสอนของครูในระดับปฐมวัย มีความกระตือรือร้นในการทำหน้าที่การสอนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และยังช่วยให้ครูมีความคิดที่ก้าวไกล ซึ่งส่งผลให้ระดับปฏิบัติการนิเทศภายในตามความคิดเห็นของครูอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารมีการจัดนิเทศภายในอยู่บ่อยครั้ง ช่วยให้การจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรที่กำหนดไว้

2.3 ด้านบรรยากาศองค์การ พบว่า ระดับปฏิบัติการบรรยากาศองค์การ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เป็นไปตามแนวคิดของสวีเน่ (Sweeney.1986: 349) ได้กล่าวว่า ผู้บริหารที่จะเป็นผู้นำครูได้ นอกจากจะช่วยเหลือ ชี้นำครู พัฒนาคูให้มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอนแล้ว ยังต้องสร้างบรรยากาศที่ดีภายในโรงเรียน เพื่อให้ครูมีความสบายใจในการทำงาน และปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ แมคอีเวน. (McEwan.2003: 149-154) ที่กล่าวว่า ผู้บริหารต้องสร้างวัฒนธรรมและบรรยากาศร่วมกับครู นักเรียน และผู้ปกครอง ในอันที่จะสร้างความคาดหวังสูงในผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน มีการจัดสรรและควบคุมเวลาที่ใช้ในการเรียนการสอน ที่ชัดเจน มีประสิทธิภาพ ผู้บริหารมีการสร้างและส่งเสริมขบวนการ และกฎเกณฑ์ในการสร้างวัฒนธรรมและบรรยากาศ และปรับปัญหาด้านพฤติกรรมไปพร้อมกันกับครูและนักเรียน ตามความเหมาะสม ทุกสิ่งทุกอย่างที่เกิดขึ้นในโรงเรียน มุ่งไปที่เป้าหมายเดียว คือ การเรียนรู้ การใช้เวลาไปอย่างมีประสิทธิภาพมีโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ ที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ ไม่มีสิ่งใดเป็นอุปสรรคขัดขวางการไปสู่จุดมุ่งหมาย จากแนวความคิดข้างต้นอาจส่งผลให้บรรยากาศองค์การอยู่ในระดับมาก

3. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางการบริหารที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสอนของครูปฐมวัยในโรงเรียนอนุบาลเอกชน จังหวัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยทางการบริหารที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสอนของครูปฐมวัยมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลาง ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก ปัจจัยทางการบริหารตามความคิดเห็นของครูปฐมวัยนั้น เห็นว่า ผู้บริหารมีการปฏิบัติตนด้านภาวะผู้นำ การนิเทศภายใน และการจัดบรรยากาศในโรงเรียน ยังไม่ทั่วถึง หรือไม่สม่ำเสมอ โดยเฉพาะด้านภาวะผู้นำมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสอนของครู ด้านการเป็นแบบอย่าง ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ด้านการดูแลเด็ก และด้านการจัดการชั้นเรียน โดยเฉพาะการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ซึ่งตรงกับแนวคิดของศักดิ์สิทธิ์ แร่ทอง. (2549: 62,65) ที่กล่าวว่า ผู้บริหาร

โรงเรียน เป็นบุคคลที่สำคัญอย่างยิ่ง ในการผลักดันการจัดการเรียนการสอนไปสู่ความสำเร็จ โดยการ พัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจ ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในกระบวนการการเรียนการสอน ส่งเสริมให้ครู ได้ใช้เวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างเต็มเวลา สร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ รวมทั้ง จัดหาสื่อการเรียนการสอนให้เพียงพอ และใช้สื่อการเรียนการสอนได้เหมาะสมกับวัยของเด็ก ในด้าน การนิเทศภายในมีความสัมพันธ์กับการจัดการชั้นเรียน และการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ซึ่งมีระดับ การปฏิบัติที่ใกล้เคียงกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การนิเทศภายในนั้นมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง ในการจัดการเรียนการสอนปฐมวัยซึ่งมีความละเอียดอ่อนมากกว่าการสอนในระดับอื่น เนื่องจาก เป้าหมายของการศึกษาปฐมวัยคือการมุ่งพัฒนาศักยภาพของเด็ก ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา การนิเทศภายในจึงถือเป็นกิจกรรมที่สำคัญที่สุด ที่จะทำให้การจัดการกิจกรรมการ เรียนการสอนของโรงเรียนดำเนินการไปอย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้ง เป็นการส่งเสริมให้ผู้บริหาร ได้ ปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนในชั้นเรียนให้มีคุณภาพ เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่ กำหนดไว้ (พัชรินทร์ ช่วยศิริ.2554:16) และในด้านบรรยากาศองค์การมีความสัมพันธ์กับการจัดการ ชั้นเรียน และการดูแลเด็ก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบรรยากาศองค์การช่วยเพิ่มประสิทธิผล และความพึง พอใจให้กับครูผู้สอน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสุวรรณี ทองคำ. (2549: 68) ที่กล่าวว่า บรรยากาศ แวดล้อมภายในโรงเรียนมีความสัมพันธ์กับบทบาทหน้าที่ของครู เนื่องจากว่า หากครูมีความรู้สึกที่ดีต่อ สภาพแวดล้อมของโรงเรียนก็จะส่งผลให้เกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงานมีขวัญและกำลังใจที่ดีใน การทำงาน เกิดความพึงพอใจในการบริหารงานของผู้บริหาร สิ่งเหล่านี้มีอิทธิพลทำให้ครูในโรงเรียน มี ความเต็มใจในการปฏิบัติหน้าที่การสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

เพื่อให้เกิดประโยชน์ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้และ ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัยพฤติกรรมการสอนของครูปฐมวัย ผู้บริหารโรงเรียนควรมีการจัดอบรมเชิง ปฏิบัติการ และมีการให้ข้อมูลอย่างละเอียดเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครูปฐมวัย เพื่อให้ครูได้รับ ความรู้ที่ชัดเจน โดยเฉพาะ ด้านการเป็นแบบอย่างแก่เด็ก และการรู้จักควบคุมอารมณ์ตนเอง ซึ่งเป็น พฤติกรรมที่เด็กสามารถลอกเลียนแบบจากครูผู้สอนได้
2. จากผลการวิจัยปัจจัยทางการบริหาร ผู้บริหารโรงเรียนควรสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับครู โดยการจัดประชุมครู เพื่อให้ครูได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน ทั้งนี้ ผู้บริหารควรรับฟังความคิดเห็น ของครูมากขึ้นด้วย เพื่อให้เกิดความเข้าใจในการปฏิบัติงานที่ชัดเจน รวมถึงการสร้างแรงกระตุ้น หรือ แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ทำให้ครูเกิดความเต็มใจ และพึงพอใจในการพัฒนาตนเองด้วย

3. จากผลการวิจัยพบว่า ภายในโรงเรียนเรียนมีสถานที่พักผ่อน จัดเตรียมไว้ให้บุคลากรอย่างเหมาะสมและเพียงพอ นั้น แม้จะมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก แต่มีการปฏิบัติเป็นลำดับสุดท้าย ดังนั้น ผู้บริหารควรจัดเตรียมสถานที่พักผ่อนภายในโรงเรียนให้เพียงพอต่อครู หรือบุคลากร เพื่อให้สร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงานมากขึ้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

จากผลของการศึกษาวิจัยด้านการบริหารที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสอนของครูปฐมวัย ในโรงเรียนอนุบาลเอกชน จังหวัดกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงทดลองในเรื่องพฤติกรรมการสอนของครูที่ส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย
2. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างผู้บริหารและครูเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนของครูปฐมวัย

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรองทอง จิรเดชากุล. (2550). *คู่มือการนิเทศภายในโรงเรียน*. กรุงเทพฯ: ธารอักษรการพิมพ์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546*. กรุงเทพฯ : คุรุสภา.
- . (2546). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ. ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พร้อมกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้อง และพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545*. กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์(ร.ส.พ.).
- กัลยาณี สุธสมปิติ. (2550). *บทบาทผู้บริหารผู้นำยุคใหม่: สื่อการสอนวิชาเทคนิคการสอนวิชาการจัดการสมัยใหม่*. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร. สืบค้นเมื่อ 19 เมษายน 2555 จาก <http://uhost.rmutp.ac.th/kanlayanee.so/index.htm>
- กาญจนรัช พุ่มโพธิ์. (2554). *เปรียบเทียบภาวะผู้นำ บุคลิกภาพของผู้บริหารชาวไทย กับผู้บริหารชาวญี่ปุ่นที่มีผลต่อความพึงพอใจของพนักงานบริษัทเอ็นเอ็มบี มินิแบไทย จำกัด*. สารนิพนธ์ บท.ม. (การจัดการ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2542). *การเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียน: 3-5 ขวบ*. กรุงเทพฯ: โชติสุขการพิมพ์.
- เกศราพรรณ คงเจริญ. (2555). *การจัดการในชั้นเรียน: ครูยุคใหม่ไทยเข้มแข็ง*. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. สืบค้นเมื่อ 25 มีนาคม 2555 จาก <http://www.edu.cru.in.th/ketsaraphan/loadfile/thai/nr/Modoo7.pdf>
- เกียรติวรรณ อมาตยกุล. (2552). *การศึกษาแบบนีโอฮิวแมนนิส. ภาควิชาการศึกษาออกโรงเรียน*. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จิตราภรณ์ พงษ์มาลี. (2550). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการสอนของครูกับความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 6*. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- จิรนนท์ พาสนาวุฒิโชติ. (2553, ตุลาคม). *บทบาทหน้าที่ของครู*. สืบค้นเมื่อ 29 ธันวาคม 2554 จาก <http://www.learners.in.th/blogs/posts/421904>
- จิราพร นราศรี. (2550). *การศึกษาการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรีเขต 1*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (พัฒนศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยศิลปากร. ถ่ายเอกสาร.

- จีระพันธ์ พูลพัฒน์. (2547). *แนวทางการจัดการชั้นเรียนเพื่อเด็กปฐมวัย: มุมมองสำหรับนำไปปฏิบัติ*.
กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ชาติชาย พิทักษ์ธนาคม. (2544). *จิตวิทยาการเรียนการสอน*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาปริยัติธรรมและ
วิจัยศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.
- ชุตिकाญจน์ เบญจพรวัฒนา. (2547). *ผลของการใช้การนิเทศภายในแบบกัลยาณมิตรที่มีต่อการ
พัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครูปฐมวัย*. ปรินูญานินพนธ์ กศ.ม.
(การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย.มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
ถ่ายเอกสาร.
- ชูศรี วงศ์รัตนะ. (2541). *เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย*. กรุงเทพฯ:มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ธวัช บุญยมณี. (2550). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง*. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- ธีรภูมิ เอกะกุล. (2543). *ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์*. อุบลราชธานี :
สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.
- ณัฐณี เวชกุล. (2551). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กระดับดี:
กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเป็ดใน จังหวัดตราด*. ปรินูญานินพนธ์ กศ.ม.
(การศึกษาประถมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
ถ่ายเอกสาร.
- นันทพร ศุภะพันธุ์. (2551). *การศึกษามรรคนะการบริหารด้านวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน
ระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทมมหานคร เขต 2*.
ปรินูญานินพนธ์ กศ.ม. (การการบริหารศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย.
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- น้ำผึ้ง ทวีพรปฐมกุล. (2551). *คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลตามการรับรู้ของผู้บริหาร และ
ผู้ปกครองในกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ:
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- นฤมล เนียมหอม. (2549). *การพัฒนากระบวนการส่งเสริมพฤติกรรมของครูในการสร้างวินัยในตนเอง
ให้แก่เด็กปฐมวัยโดยใช้แนวความคิดสะท้อนความคิดและการเรียนรู้ที่ก่อให้เกิดการ
เปลี่ยนแปลงภายใน*. วิทยานิพนธ์ ค.ด. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- บังอร ไชยเผือก.(2550). *การศึกษาคุณลักษณะของผู้นำแบบรับใช้และบรรยากาศของโรงเรียน
คาทอลิก สังกัดคณะภคินีพระกุมารเยซู*. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- บุษบง ต้นติวงค์. (2552). *การศึกษาวอลดอร์ฟ : ปรัชญา หลักสูตรและการสอน*. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เบญจมา วงษ์ประเสริฐ. (2549). *ความต้องการการฝึกอบรมของผู้เลี้ยงเด็กในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย และโรงเรียนในกลุ่มศรีนครินทร์ กรุงเทพมหานคร*. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ปองทิพย์ เทพอารีย์. (2551). *การศึกษาการพัฒนาตนเองของครูในโรงเรียนอนุบาลเอกชน กรุงเทพมหานคร*. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ประชุม โภติกุล. (2553). *ภาวะผู้นำในการบริหารการศึกษา*. สถาบันพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา. สืบค้นเมื่อ 30 ธันวาคม 2554 จาก <http://www.moe.go.th/wijai/leadership%20ed.htm>
- ประนอม ทงสะอาด. (2545). *ผลของการใช้การนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมที่มีต่อการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครูปฐมวัย*. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2540). *วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์*. กรุงเทพมหานคร : สำนักทดสอบทางการศึกษาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- พัชรินทร์ ช่างศิริ. (2554). *การศึกษาการดำเนินการนิเทศภายในของโรงเรียนวัดประดิษฐ์มิพลี*. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พัชรี ผลโยธิน และคณะ. (2543). *การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยไทย: ตามแนวคิดไฮสโคป*. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- พระมหาชินวุฒิ สายงาม. (2554). *ภาวะผู้นำของพระนิสิตมหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย (วังน้อย)*. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เพ็ญจันทร์ มีนะจรัส. (2551). *ผลของการใช้การนิเทศภายในแบบเพื่อนนิเทศเพื่อนที่มีต่อคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการของครูปฐมวัย*. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ภรณ์ คุรุรัตน์ และ วรรณาท รักสกุลไทย. (2552). *กระบวนทัศน์ใหม่ของการศึกษาปฐมวัย*. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. สืบค้นเมื่อ 7 กันยายน 2553, จาก http://www.bkkschool.net/interesting/02New_Paradigm.pdf

- ยุรดา อรรถนสาร. (2552). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้บริหารในการสร้างองค์การแห่งการเรียนรู้บรรยากาศองค์การ และคุณลักษณะของครูกับการจัดการความรู้ของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 3*. ปรินูญานินพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- รัตนชัย เตียวิเศษ. (2554). *ความพึงพอใจของบุคคลากรที่มีต่อบรรยากาศองค์การในสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์*. ปรินูญานินพนธ์ กศ.ม. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- โรงเรียนเทคโนโลยีสยาม. (2550). *เอกสารเผยแพร่ความรู้วิชาการศึกษา: วิธีการสอน*. กรุงเทพฯ: ฝ่ายวิชาการ.
- ลีทไชว์ และคณะ. (2542). *การสร้างวินัยในชั้นปฐมวัย*. แปลโดย พูลสุข กิจรัตน์. กรุงเทพฯ: ครูสภาลาดพร้าว.
- วชิราภรณ์ คำคล้าย. (2551). *การศึกษาการจัดการชั้นเรียนของครูโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1*. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วิเชียร เกตุสิงห์. (2538). *การวิจัยเชิงปฏิบัติการ*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิชย์.
- วิภาวี มหารักษ์กะ. (2550). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้บรรยากาศองค์การกับพฤติกรรมการทำงานของพนักงานสายปฏิบัติการ โรงเรียนร่วมฤดีวิเทศศึกษา*. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วุฒิชัย มูลศิลป์. (2531). *การพัฒนาของการศึกษาเอกชน. ผลงานวิจัยของคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ*: กรุงเทพฯ. สืบค้นเมื่อ 10 ตุลาคม 2554, จาก http://www.thaiedresearch.org/thaied/sites/all/modules/thaied/thaied-results.tpl.php?q=&-action=browse&-cursor=3&-table=thaied_results&-recordid=thaied_results%3Fid%3D3126
- ศักดิ์สิทธิ์ แร่ทอง. (2549). *ตัวแปรที่พยากรณ์พฤติกรรมการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชุมพร*. ปรินูญานินพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- ศิรินันท์ แสงสิงห์. (2550). *ความสัมพันธ์ระหว่างบรรยากาศองค์การและองค์การแห่งการเรียนรู้: กรณีศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. สารนิพนธ์ บท.ม. (การจัดการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สวัสดิ์ เดชกัลยา; อรสา โกศลานันทกุล; และ จุไร โชคประสิทธิ์. (2550, กุมภาพันธ์-พฤษภาคม). การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษานครนายก. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์*. 1(1): 70.
- สมจิต สวณไพบูลย์. (2534, ตุลาคม). การศึกษาผลของการจัดการชั้นเรียนที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนวิชาวิทยาศาสตร์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยการสังเคราะห์งานวิจัยปีการศึกษา 2518-2534. *วารสารการวิจัยการศึกษา*. 17(1-6): 14-21.
- สมจิตต์ สุวรรณวงศ์. (2542). *การศึกษาการจัดสภาพการณ์เสริมความคิดเชิงคุณธรรมตามแนวคอนสตรัคติวิสต์เพื่อพัฒนาวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย*. ปริญญาโท กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สำนักงานคณะกรรมการการส่งเสริมการศึกษาเอกชน. (2554). *จำนวนโรงเรียน ครู และนักเรียนในโรงเรียนเอกชนปีการศึกษา 2553*. สืบค้นเมื่อ 27 ตุลาคม 2554, จาก <http://www.opec.go.th/>
- สำนักงานคณะกรรมการขั้นพื้นฐาน. (2546). *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2546* (สำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี). กรุงเทพฯ: สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา.
- สุชนินธิ์ บัณฑุ์นันทกุล. (2548). *กรณีศึกษาภาระงานครูอนุบาลในโรงเรียนเอกชนขนาดใหญ่ที่มีการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การสอนและเทคโนโลยีการศึกษา). กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- สุจินดา ขจรรุ่งศิลป์. (มกราคม, 2540). *การจัดการศึกษาปฐมวัยแบบเรกจิโอเอมีเลีย*. *วารสารการศึกษาปฐมวัย*. 1(1): 52-58
- สุนทร โคตรบรรเทา. (2551). *หลักการและทฤษฎีการบริหารจัดการ*. กรุงเทพฯ: ปัญญาชน.
- สุพล อนามย์. (2549). *การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนเอกชนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1*. สารนิพนธ์ กศ.ม.(การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- สุรชัย ทองทวี. (2550). *การรับรู้ในการรับภาระกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุวราชบุรีธานี*. ปรินญญินพณ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุรางค์ ไคว้ตระกูล. (2544). *จิตวิทยาการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: ด้านสุทธาการพิมพ์.
- (2548). *จิตวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวรรณี ทองคำ. (2549). *ตัวแปรที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของครูปฐมวัย โรงเรียนอนุบาลเอกชน กรุงเทพมหานคร*. ปรินญญินพณ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เหมวรรณ แดงอ่อน. (2550). *พฤติกรรมกรรมการปฏิบัติงานคุณภาพภายในของครูโรงเรียนอนุบาล สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร*. ปรินญญินพณ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อัญชลี ไสยวรรณ. (2552). *การศึกษาปฐมวัยในอนาคต*. เอกสารประกอบการบรรยาย. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- อัมพร จักรกรวย; สุวรรณมา โชติสุกานต์; และ อรสา โกศลานันทกุล. (2552, กุมภาพันธ์-พฤษภาคม). *ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับบรรยากาศภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุวราชบุรีธานี*. *วารสารบัณฑิตศึกษา*. 3 (1): 9-12.
- อุษณี สร้างนานอก. (2552). *ปัจจัยที่เป็นสาเหตุและผลของการเรียนรู้ตามอัธยาศัยของครู*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (วิจัยและจิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- อุสา สุทธิสาคร. (2544). *พัฒนา EQ เด็กอย่างไร*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.
- นวลศิริ เปาโรหิตย์. (ม.ป.ป.). *ศิลปะการสร้างวินัยที่ชนะใจลูก*. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- ธีรศักดิ์ ชนะบางแก้ว. (ม.ป.ป.). *บทบาทของภาวะผู้นำ*. วิทยาลัยภูมิปัญญา มหาวิทยาลัยทักษิณ. สืบค้นเมื่อ 27 มีนาคม 2555, จาก http://www.baanjommyut.com/library_2/the_nature_of_leadership/03.html
- Brewer, J.A. (2004). *Introduction to early childhood education: Preschool through primary grades*. (5th Ed.). Boston: Pearson education.
- Browning, L., Davis, B., and Resta, V. (2000). *Journal of Research in Childhood Education*. 14,2: 232-238.

- Cronbach, L.J. (1990). *Essentials of psychological test* (5th ed.). New York: Harper Collins.
- Daft. (1999). *Leadership: Theory and practice*. Front WorthTex.Dryden Press.
- Dinkmeyer, D., Mackay, G. D., and Dinkmeyer, J.S. (1989). *Parenting young children*.
Innesota: American Guidance Service.
- Dubrin, A. J. (1973). *Fundamentals of Organizational Behavior*. New York: Pergamon Press.
- Fernando, Delini M.; & Herlihy, Barbara R. (2010, September). Supervision of Group Work: Infusing the Spirit of Social Justice. *Journal for Specialists in Group Work*, v35 n3. 281-289
- Frazee, B.M. and Rudnitski, R.A. (1995). *Integrated teaching methods: Theory, classroom applications, and field-based connections*. New York: Delmar Publishers.
- Gartrell, D. (1994). *A guidance approach to discipline*. New York: Delmar Publishers.
- Gootman, M.E. (2001). *The caring teacher's guide to discipline: Helping young student learn self-control, responsibility and respect*. (2nd ed.). California: Corwin Press.
New Jersey: Prentice-Hall.
- Gordon, A.M., and Browne, K.W. (1995). *Beginnings & Beyond*. (4th ed.). New York: Delmar Publishers.
- Hoffman, M.L. (1982). *Development of prosocial motivation: Empathy and guilt*.
In Eisenberg, N. *The development of prosocial behavior*. New York: Academic Press.
- Leatzow, N., Neuhauser C., and Wilms L. (1983). *Creating Discipline in the Early Childhood Classroom*. Provo, Utah: Brigham Young University Press.
- Lindeman, R.H., Merenda, P.F. & Gold, R.Z. (1980). *Introduction to bivariate and multivariate analysis*. Glenview, IL: Scott, Foresman and company.
- Litwin, G. H. & R. A. Stringer. (1968). *Motivation and Organization Climate*. Boston: Harvard University Press.
- McEwan, Elaine K. (2003). *7Steps to Effective Instructional Leadership*. California : Corwin Press.
- Morrison, George S. (1998). *Early Childhood Education Today*. (7th ed). New Jersey : Prentice- Hall Inc.

- Nance, Robert. (2009). *The Importance of Early Childhood Education: Roles of Play, Language, Socialization, Formation of Values*. Quest Club Paper.
- Newell, C.A. (1978). *Human Behaviour in Education Administration*. Englewood Cliff, New Jersey: Prentice-Hall.
- Reithwood, K. A., and Riehl, C. (2003). *What We Know About Successful School Leadership*. Philadelphia, PA: Laboratory for Student Success, Temple University.
- Steer, Richard M. (1977). *Antecedents and Outcomes of Organizational Commitment*. *Administrative Science Quarterly*. 22(1): 46-75.
- Steer, R.M.; & Porter, Lyman. (1979). *Motivation and Work Behavior*. New York: McGraw-Hill Co.
- Stringer, R. (2002). *Leadership and Organizational Climate*. Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall.
- Schweinhart, L.J. (1997). *High/Scope Curriculum Paper*. Presented in NAEYC Annual Conference in Dallas Texas, U.S.A.
- Sweeney, Janes. (1986). Research Synthesis on Effective School Leadership. *The Role of the Principal*. Edited by Deborah Burnett Strother. Page 121 - 124. Bloomington: Phi delta Kappa.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจคุณภาพเครื่องมือ

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจคุณภาพเครื่องมือ

1. อาจารย์ ดร. นิตย์โรจน์รัตนวาณิชย์

ผู้อำนวยการสำนักบริหารยุทธศาสตร์ และบูรณาการการศึกษาที่ ๕ กรุงเทพมหานคร

2. อาจารย์ ดร. อภิธีร์ ทรงบัณฑิตย์

อาจารย์ภาควิชา การบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

3. อาจารย์ ดร. วิไลลักษณ์ ลังกา

อาจารย์ภาควิชาวัดผลและวิจัยการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

4. อาจารย์ ดร. ปรียานุชสถาวรมณี

ผู้รับใบอนุญาตโรงเรียนอนุบาลสีชมพู

5. อาจารย์ นำทิพย์ เสือสารัตน์

ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาล เปล่งประสิทธิ์ (ศรีนครินทร์)

ที่ ศธ 0519.12/ 5447

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

30 ตุลาคม 2555

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้อำนวยการสำนักบริหารยุทธศาสตร์ และบูรณาการการศึกษาที่ 5

เนื่องด้วย นางสาวระวีญา อีสมาแอล นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “ปัจจัยทางการบริหารที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสอนของครูปฐมวัยในโรงเรียนอนุบาลเอกชน จังหวัดกรุงเทพมหานคร” โดยมี อาจารย์ ดร.จากรุวรรณ พลอยดวงรัตน์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในกรณีนี้ บัณฑิตวิทยาลัย ขอเรียนเชิญ อาจารย์ ดร.นิตย์ โรจนรัตน์วานิชย์ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถาม

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้บุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นางสาวระวีญา อีสมาแอล และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 080-551-2938

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โทร. 5664

ที่ ศธ 0519.12/5444 วันที่ 30 ตุลาคม 2555

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

เนื่องด้วย นางสาวระวีญา อีสมาแอล นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “ปัจจัยทางการบริหารที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสอนของครูปฐมวัยในโรงเรียนอนุบาลเอกชน จังหวัดกรุงเทพมหานคร” โดยมี อาจารย์ ดร.จากรุวรรณ พลอยดวงรัตน์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในกรณีนี้ บัณฑิตวิทยาลัย ขอเรียนเชิญ เรือเอก ดร.อภิสิทธิ์ ทรงบัณฑิตย์ และ ดร.วิไลลักษณ์ ลังกา เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถาม

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้บุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นางสาวระวีญา อีสมาแอล และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒน์กุล)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 080-551-2938

ที่ ศธ 0519.12/๕๔๔๘

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

30 ตุลาคม 2555

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้รับใบอนุญาตโรงเรียนอนุบาลสีชมพู

เนื่องด้วย นางสาวระวีญา อีสมาแอล นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “ปัจจัยทางการบริหารที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสอนของครูปฐมวัยในโรงเรียนอนุบาลเอกชน จังหวัดกรุงเทพมหานคร” โดยมี อาจารย์ ดร.จากรุวรรณ พลอยดวงรัตน์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย ขอเรียนเชิญ อาจารย์ ดร.ปรียานุช สถาวรมณี เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถาม

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้บุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นางสาวระวีญา อีสมาแอล และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒน์กุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 080-551-2938

ที่ ศธ 0519.12/5446

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

30 ตุลาคม 2555

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้รับใบอนุญาตโรงเรียนอนุบาลเปล่งประสิทธิ์ ศรีนครินทร์

เนื่องด้วย นางสาวระวีญา อีสมาแอล นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “ปัจจัยทางการบริหารที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสอนของครูปฐมวัยในโรงเรียนอนุบาลเอกชน จังหวัดกรุงเทพมหานคร” โดยมี อาจารย์ ดร.จากรุวรรณ พลอยดวงรัตน์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย ขอเรียนเชิญ อาจารย์นักทิพย์ เสือสารรัตน์ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถาม

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้บุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นางสาวระวีญา อีสมาแอล และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 080-551-2938

ภาคผนวก ข
แบบประเมินความสอดคล้องของแบบสอบถาม

ค่าตรวจนี้ความสอดคล้อง (IOC)
แบบสอบถามพฤติกรรมการสอนของครูปฐมวัย

แบบสอบถามพฤติกรรมการสอนของครูปฐมวัย	ผลการพิจารณาความสอดคล้อง					รวม	IOC
	คนที่	คนที่	คนที่	คนที่	คนที่		
	1	2	3	4	5		
1.การเป็นแบบอย่าง							
1.1 ท่านแต่งกายสะอาด	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
1.2 ท่านแต่งกายเหมาะสมกับกาลเทศะ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
1.3 ท่านจัดสื่ออุปกรณ์ ของใช้ส่วนตัวเป็นระเบียบเรียบร้อย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
1.4 ท่านขอโทษเมื่อรู้ตัวว่าทำผิดต่อเด็ก	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
1.5 ท่านกล่าวขอบคุณเมื่อได้รับการช่วยเหลือจากเด็ก	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
1.6 ท่านใช้น้ำเสียงที่นุ่มนวล สุภาพ และใช้ระดับเสียงพอประมาณกับเด็ก	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
1.7 ท่านใช้ประโยคในการสื่อสารกับเด็กได้อย่างชัดเจน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
1.8 ท่านยิ้มแย้ม แจ่มใส และมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับเด็ก	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
1.9 ท่านรู้จักควบคุมอารมณ์ตนเองอย่างเหมาะสม	+1	+1	+1	+1	+1	5	1

ค่าตรวจนี้ความสอดคล้อง (IOC)
แบบสอบถามพฤติกรรมการสอนของครูปฐมวัย

แบบสอบถามพฤติกรรมการสอนของครูปฐมวัย	ผลการพิจารณาความสอดคล้อง					รวม	IOC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
2.การจัดประสบการณ์การเรียนรู้							
2.1 ท่านจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามที่หลักสูตรกำหนด	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
2.2 ท่านจัดประสบการณ์การเรียนรู้ กิจกรรมที่หลากหลาย เหมาะสมกับวัย และตรงตามความต้องการของเด็ก	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
2.3 ท่านจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้ 6 กิจกรรมหลัก ได้แก่ กิจกรรมเสรี กิจกรรมสร้างสรรค์ กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ กิจกรรมเสริมประสบการณ์ กิจกรรมกลางแจ้ง กิจกรรมเกมการศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
2.4 ท่านจัดประสบการณ์ส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้ที่จะพึ่งตนเอง	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
2.5 ท่านจัดประสบการณ์ส่งเสริมให้เด็กเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
2.6 ท่านจัดประสบการณ์ส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้ที่จะรับรู้ความรู้สึกของผู้อื่น	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
2.7 ท่านจัดประสบการณ์ ส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้ที่จะแสดงออกทางอารมณ์อย่างเหมาะสม	+1	+1	+1	+1	+1	5	1

ค่าตรวจนี้ความสอดคล้อง (IOC)
แบบสอบถามพฤติกรรมการสอนของครูปฐมวัย

แบบสอบถามพฤติกรรมการสอนของครูปฐมวัย	ผลการพิจารณาความสอดคล้อง					รวม	IOC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
<u>2.การจัดประสบการณ์การเรียนรู้</u>							
2.8 ท่านจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ส่งเสริมกระบวนการคิด แก้ปัญหา โดยเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
2.9 ท่านจัดประสบการณ์ กิจกรรมส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้ที่จะปฏิบัติตามมารยาท สังคม วัฒนธรรม ประเพณี	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
2.10 ท่านจัดประสบการณ์ ส่งเสริมให้เด็กสามารถช่วยเหลือตัวเองได้ในกิจวัตรประจำวัน เช่น การหยิบเก็บของเล่น ของใช้ส่วนตัว การรับประทานอาหาร เป็นต้น	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
<u>3. การดูแลเด็ก</u>							
3.1 ท่านสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเด็ก	+1	+1	+1	+1	0	4	0.8
3.2 ท่านเปิดโอกาสให้เด็กเลือกและตัดสินใจ เพื่อตอบสนองความสนใจของเด็ก	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
3.3 ท่านและเด็กร่วมสร้างข้อตกลงที่มีความหมายต่อเด็ก	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
3.4 ท่านตอบสนองต่อเด็กอย่างเหมาะสม เมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมที่ไม่เป็นที่ยอมรับ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1

ค่าตรวจนี้ความสอดคล้อง (IOC)
แบบสอบถามพฤติกรรมการสอนของครูปฐมวัย

แบบสอบถามพฤติกรรมการสอนของครูปฐมวัย	ผลการพิจารณาความ สอดคล้อง					รวม	IOC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
<u>3. การดูแลเด็ก</u>							
3.5 ท่านตอบสนองต่อเด็กอย่างเหมาะสม เมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมที่เป็นที่ยอมรับ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
3.6 ท่านให้เหตุผลกับเด็ก เมื่อเด็กมีพฤติกรรมที่เป็นที่ยอมรับ และที่ไม่เป็นที่ยอมรับ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
<u>4. การจัดการชั้นเรียน</u>							
4.1 ท่านจัดบรรยากาศในชั้นเรียนให้เกิดความอบอุ่น	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
4.2 ท่านจัดบรรยากาศในชั้นเรียนให้สะอาด มีระเบียบ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
4.3 ท่านจัดบรรยากาศในชั้นเรียนให้มีความปลอดภัยแก่เด็ก	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
4.4 ท่านจัดสภาพแวดล้อมต่างๆ ที่เอื้อต่อการให้เด็กได้เรียนรู้สิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง	+1	-1	+1	+1	+1	3	0.6
4.5 ท่านจัดพื้นที่ในชั้นเรียน ให้สามารถปรับใช้ได้หลายกิจกรรม	+1	-1	+1	+1	+1	3	0.6
4.6 ท่านจัดห้องเรียนให้มีมุมต่างๆ ให้เด็กได้เล่น และเรียนรู้	+1	-1	+1	+1	+1	3	0.6
4.7 ท่านและเด็กมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน มีความเป็นกันเอง	+1	-1	+1	+1	+1	3	0.6

ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)
แบบสอบถามพฤติกรรมการสอนของครูปฐมวัย

แบบสอบถามพฤติกรรมการสอนของครูปฐมวัย	ผลการพิจารณาความสอดคล้อง					รวม	IOC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
4.การจัดการชั้นเรียน							
4.8 ท่านส่งเสริมให้เด็ก รู้จักปกครองตนเองโดยการ สร้างข้อตกลง กฎระเบียบต่างๆในห้องเรียนร่วมกัน	+1	-1	+1	+1	+1	3	0.6
4.9 ท่านมีการชมเชย และสนับสนุนให้เด็กกล้า แสดงออก	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
4.10 ท่านส่งเสริมให้เด็ก มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม อย่างเหมาะสมภาค	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
4.11 ท่านจัดกิจกรรมการเรียนการสอน คำนึงถึงความ แตกต่างระหว่างบุคคลของเด็กเป็นสำคัญ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1

แบบสอบถามปัจจัยทางการบริหาร

แบบสอบถามปัจจัยทางการบริหาร	ผลการพิจารณาความสอดคล้อง					รวม	IOC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
1.ภาวะผู้นำของผู้บริหาร							
1.1 ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ที่ดี	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
1.2 ผู้บริหารมีความสามารถในการตัดสินใจ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
1.3 ผู้บริหารมีความสามารถในการกำหนดเป้าหมาย ของงาน และวิธีการทำให้บรรลุเป้าหมาย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
1.4 ผู้บริหารมีความสามารถในการถ่ายทอด และสอนงาน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
1.5 ผู้บริหารมีความอดทนในการทำงาน ไม่ย่อท้อต่อ อุปสรรค และปัญหา เป็นตัวอย่างที่ดีในการปฏิบัติงาน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
1.6 ผู้บริหารสนับสนุน และดำเนินการให้ครูได้พัฒนา ทักษะ ความสามารถอย่างเท่าเทียม	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
1.7 ผู้บริหารให้ความสม่ำเสมอ และเหมาะสมในการ สื่อสาร หรือ แจกข้อมูลที่จำเป็น และเป็นประโยชน์ ใน การทำงานแก่ครูผู้สอน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
1.8 ผู้บริหารมีระบบบริหารจัดการที่มีหลักการ และตรวจสอบได้	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
1.9 ผู้บริหารมีความสามารถในการจูงใจ กระตุ้น และให้ กำลังใจแก่ครูผู้สอน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1

แบบสอบถามปัจจัยทางการบริหาร

แบบสอบถามปัจจัยทางการบริหาร	ผลการพิจารณาความสอดคล้อง					รวม	IOC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
1.ภาวะผู้นำของผู้บริหาร							
1.10 ผู้บริหารมีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ และยอมรับผลการกระทำทั้งผิด และชอบ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
1.11 ผู้บริหารร่วมกับครู กำหนดวัตถุประสงค์การจัดการศึกษาปฐมวัย ตลอดจนกำหนดยุทธศาสตร์	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
2.การนิเทศภายใน							
2.1 ผู้บริหารมีการนิเทศภายในที่สร้างคุณลักษณะที่ดีในการจัดการเรียนการสอนของครูให้แก่เด็ก	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
2.2 วัตถุประสงค์ และเป้าหมายของการนิเทศภายในมีความเหมาะสม และสอดคล้องกัน	+1	+1	0	+1	+1	4	0.8
2.3 ผู้บริหารมีการวางแผน กำหนดเป้าหมายวิธีดำเนินการ และระยะเวลาในการนิเทศภายในมีความเหมาะสมและปฏิบัติจริงได้	+1	+1	0	+1	+1	4	0.8
2.4 ผู้บริหารมีการประสานงานระหว่างบุคคลากร ทำให้เกิดความร่วมมือในการดำเนินการนิเทศภายใน	+1	+1	0	+1	+1	4	0.8
2.5 ผู้บริหารมีการศึกษาสภาพปัญหา และความต้องการในการพัฒนาครู	+1	+1	0	+1	+1	4	0.8

แบบสอบถามปัจจัยทางการบริหาร

แบบสอบถามปัจจัยทางการบริหาร	ผลการพิจารณาความสอดคล้อง					รวม	IOC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
2.การนิเทศภายใน							
2.6 ผู้บริหารดำเนินการนิเทศ เป็นไปตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ทุกระยะ	+1	+1	0	+1	+1	4	0.8
2.7 ผู้บริหารมีการนิเทศกำกับ ติดตาม การดำเนินการนิเทศภายในตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ทุกระยะ	+1	+1	0	+1	+1	4	0.8
2.8 ท่านได้รับการประเมินผลการจัดการเรียนรู้จากผู้บริหารอย่างต่อเนื่อง	+1	+1	0	+1	+1	4	0.8
2.9 ผู้บริหารและครู ร่วมวิเคราะห์ ผลการประเมินการจัดการเรียนรู้ เพื่อนำมาพัฒนาการนิเทศภายในให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น	+1	+1	0	+1	+1	4	0.8
3.บรรยากาศองค์การ							
3.1 ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และกำหนดทิศทางในการดำเนินงานของโรงเรียน	+1	-1	+1	+1	+1	3	0.6
3.2 ผู้บริหารรับฟังความคิดเห็นของท่าน และนำไปประกอบการตัดสินใจ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
3.3 ท่านมีโอกาส และได้รับการสนับสนุนให้เข้าร่วมการอบรม ศึกษางาน สัมมนา และศึกษาต่อเพื่อเพิ่มพูนความรู้หรือประสบการณ์	+1	+1	+1	+1	+1	5	1

แบบสอบถามปัจจัยทางการบริหาร

แบบสอบถามปัจจัยทางการบริหาร	ผลการพิจารณาความสอดคล้อง					รวม	IOC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
3.บรรยากาศองค์การ							
3.4 ผู้บริหารมีความเป็นกันเอง ยอมรับฟังความคิดเห็น และข้อเสนอแนะต่างๆ จากผู้ร่วมงานเป็นอย่างดี	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
3.5 ผู้บริหารยินดีให้ความช่วยเหลือ เมื่อท่านมีปัญหา ทั้งในเรื่องงาน และเรื่องส่วนตัว	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
3.6 บุคลากรในโรงเรียน มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทั้งใน และนอกเวลางาน	+1	+1	0	+1	+1	4	0.8
3.7 ในโรงเรียน มีบรรยากาศแห่งความเป็นมิตร ปรากฏ อยู่ทั่วไป ทำให้สามารถปฏิบัติงานอย่างมีความสุข	+1	+1	0	+1	+1	4	0.8
3.8 สถานที่ภายในโรงเรียนมีความเป็นระเบียบ เรียบร้อย สะอาด เหมาะสม และเอื้อต่อการเรียนรู้ ของเด็ก	+1	+1	0	+1	+1	4	0.8
3.9 ภายในโรงเรียน มีสถานที่พักผ่อน จัดเตรียมไว้ให้ บุคลากรอย่างเหมาะสม และเพียงพอ	+1	+1	0	+1	+1	4	0.8

ภาคผนวก ค
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง ปัจจัยทางการบริหารที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสอนของครูปฐมวัย
ในโรงเรียนอนุบาลเอกชน จังหวัดกรุงเทพมหานคร

คำแนะนำในการตอบแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยทางการบริหารที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสอนของครูปฐมวัยในโรงเรียนอนุบาลเอกชน จังหวัดกรุงเทพมหานคร เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียน ให้ส่งเสริมพฤติกรรมการสอนของครูปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครูปฐมวัยใน 4 ด้าน ได้แก่

1. ด้านการเป็นแบบอย่าง (จำนวน 9 ข้อ)
2. ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ (จำนวน 10 ข้อ)
3. ด้านการดูแลเด็ก (จำนวน 6 ข้อ)
4. ด้านการจัดการชั้นเรียน (จำนวน 11 ข้อ)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยทางการบริหารใน 3 ด้าน ได้แก่

1. ภาวะผู้นำของผู้บริหาร (จำนวน 11 ข้อ)
2. การนิเทศภายใน (จำนวน 9 ข้อ)
3. บรรยากาศองค์การ (จำนวน 9 ข้อ)

3. กรุณาอ่านคำชี้แจงให้เข้าใจ ก่อนตอบแบบสอบถาม และกรุณาตอบคำถามให้ครบทุกข้อ เนื่องจากคำตอบของท่าน จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการนำไปประมวลผลข้อมูลเพื่อการพัฒนาการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนให้ส่งเสริมพฤติกรรมการสอนของครูปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่า จะได้รับความกรุณาจากท่านในการตอบแบบสอบถาม และขอขอบคุณในความร่วมมือของท่านมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

นางสาว ระวีญา อิศมาแอล

ผู้วิจัย

ตอนที่ 1

พฤติกรรมการสอนของครูปฐมวัย

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้เกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครูปฐมวัย ในโรงเรียนอนุบาล เอกชน จังหวัดกรุงเทพมหานคร ใน 4 ด้านได้แก่ ด้านการเป็นแบบอย่าง ด้านการดูแลเด็ก ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ด้านการจัดการชั้นเรียน

ขอให้ท่าน ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับการแสดงออกของท่านในการสอน
เพียงคำตอบเดียว

1	=	น้อยที่สุด	หมายถึง	มีการแสดงออกน้อยมาก
2	=	น้อย	หมายถึง	มีการแสดงออกนานๆ ครั้ง
3	=	ปานกลาง	หมายถึง	มีการแสดงออกเมื่อมีโอกาส
4	=	มาก	หมายถึง	มีการแสดงออกบ่อยครั้ง
5	=	มากที่สุด	หมายถึง	มีการแสดงออกสม่ำเสมอ

ข้อ	พฤติกรรมการสอนของครูปฐมวัย	ระดับการแสดงผล				
		1	2	3	4	5
1.	การเป็นแบบอย่าง					
	1.1 ท่านแต่งกายสะอาด					
	1.2 ท่านแต่งกายเหมาะสมกับกาลเทศะ					
	1.3 ท่านจัดสื่ออุปกรณ์ ของใช้ส่วนตัวเป็นระเบียบเรียบร้อย					
	1.4 ท่านขอโทษเมื่อรู้ว่าทำผิดต่อเด็ก					
	1.5 ท่านกล่าวขอบคุณเมื่อได้รับการช่วยเหลือจากเด็ก					
	1.6 ท่านใช้น้ำเสียงที่นุ่มนวล สุภาพ และใช้ระดับเสียงพอประมาณกับเด็ก					
	1.7 ท่านใช้ประโยคในการสื่อสารกับเด็กได้อย่างชัดเจน					
	1.8 ท่านยิ้มแย้ม แจ่มใส และมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับเด็ก					
	1.9 ท่านรู้จักควบคุมอารมณ์ตนเองอย่างเหมาะสม					
2.	การจัดประสบการณ์การเรียนรู้					
	2.1 ท่านจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามที่หลักสูตรกำหนด					
	2.2 ท่านจัดประสบการณ์การเรียนรู้ กิจกรรมที่หลากหลายเหมาะสมกับวัย และตรงตามความต้องการของเด็ก					
	2.3 ท่านจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้ 6 กิจกรรมหลัก ได้แก่ กิจกรรมเสรี กิจกรรมสร้างสรรค์ กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ กิจกรรมเสริมประสบการณ์ กิจกรรมกลางแจ้ง กิจกรรมเกมการศึกษา					

ข้อ	พฤติกรรมการสอนของคุณครู	ระดับการแสดงผล				
		1	2	3	4	5
	2.4 ท่านจัดประสบการณ์ส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้ที่จะพึ่งตนเอง					
	2.5 ท่านจัดประสบการณ์ส่งเสริมให้เด็กเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง					
	2.6 ท่านจัดประสบการณ์ส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้ที่จะรับรู้ความรู้สึกของผู้อื่น					
	2.7 ท่านจัดประสบการณ์ ส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้ที่จะแสดงออกทางอารมณ์อย่างเหมาะสม					
	2.8 ท่านจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ส่งเสริมกระบวนการคิดแก้ปัญหา โดยเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง					
	2.9 ท่านจัดประสบการณ์ กิจกรรมส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้ที่จะปฏิบัติตามมารยาท สังคม วัฒนธรรม ประเพณี					
	2.10 ท่านจัดประสบการณ์ ส่งเสริมให้เด็กสามารถช่วยเหลือตัวเองได้ในกิจวัตรประจำวัน เช่น การหยิบ เก็บของเล่น ของใช้ส่วนตัว การรับประทานอาหาร เป็นต้น					
3.	การดูแลเด็ก					
	3.1 ท่านสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเด็ก					
	3.2 ท่านเปิดโอกาสให้เด็กเลือกและตัดสินใจ เพื่อตอบสนองความสนใจของเด็ก					
	3.3 ท่านและเด็กร่วมสร้างข้อตกลงที่มีความหมายต่อเด็ก					
	3.4 ท่านตอบสนองต่อเด็กอย่างเหมาะสม เมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมที่ไม่เป็นที่ยอมรับ					

ข้อ	พฤติกรรมการสอนของครูปฐมวัย	ระดับการแสดงผล				
		1	2	3	4	5
	3.5 ท่านตอบสนองต่อเด็กอย่างเหมาะสม เมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมที่เป็นที่ยอมรับ					
	3.6 ท่านให้เหตุผลกับเด็ก เมื่อเด็กมีพฤติกรรมที่เป็นที่ยอมรับ และที่ไม่เป็นที่ยอมรับ					
4.	การจัดการชั้นเรียน					
	4.1 ท่านจัดบรรยากาศในชั้นเรียนให้เกิดความอบอุ่น					
	4.2 ท่านจัดบรรยากาศในชั้นเรียนให้สะอาด มีระเบียบ					
	4.3 ท่านจัดบรรยากาศในชั้นเรียนให้มีความปลอดภัยแก่เด็ก					
	4.4 ท่านจัดสภาพแวดล้อมต่างๆ ที่เอื้อต่อการให้เด็กได้เรียนรู้สิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง					
	4.5 ท่านจัดพื้นที่ในชั้นเรียน ให้สามารถปรับใช้ได้หลายกิจกรรม					
	4.6 ท่านจัดห้องเรียนให้มีมุมต่างๆ ให้เด็กได้เล่น และเรียนรู้					
	4.7 ท่านและเด็กมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน มีความเป็นกันเอง					
	4.8 ท่านส่งเสริมให้เด็ก รู้จักปกครองตนเองโดยการสร้างข้อตกลง กฎระเบียบต่างๆ ในห้องเรียนร่วมกัน					
	4.9 ท่านมีการชมเชย และสนับสนุนให้เด็กกล้าแสดงออก					
	4.10 ท่านส่งเสริมให้เด็ก มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมอย่างเสมอภาค					
	4.11 ท่านจัดกิจกรรมการเรียนการสอน คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็กเป็นสำคัญ					

ตอนที่ 2 ปัจจัยทางการบริหาร

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้เกี่ยวกับปัจจัยทางการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนอนุบาล เอกชน จังหวัดกรุงเทพมหานคร ใน 3 ด้าน ได้แก่ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร การนิเทศภายใน บรรยากาศองค์การ

ขอให้ท่าน ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็น มุมมองของท่านในการปฏิบัติงานของผู้บริหาร เพียงคำตอบเดียว

1	=	น้อยที่สุด	หมายถึง	มีการปฏิบัติงานน้อยมาก
2	=	น้อย	หมายถึง	มีการปฏิบัติงานนาน ๆ ครั้ง
3	=	ปานกลาง	หมายถึง	มีการปฏิบัติงานเมื่อมีโอกาส
4	=	มาก	หมายถึง	มีการปฏิบัติงานบ่อยครั้ง
5	=	มากที่สุด	หมายถึง	มีการปฏิบัติงานสม่ำเสมอ

ข้อ	ปัจจัยทางการบริหาร	ระดับการปฏิบัติ				
		1	2	3	4	5
	1.11 ผู้บริหารร่วมกับครู กำหนดวัตถุประสงค์การจัดการศึกษาปฐมวัย ตลอดจนกำหนดยุทธศาสตร์					
2.	การนิเทศภายใน					
	2.1 ผู้บริหารมีการนิเทศภายในที่สร้างคุณลักษณะที่ดี ในการจัดการเรียนการสอนของครูให้แก่เด็ก					
	2.2 วัตถุประสงค์ และเป้าหมายของการนิเทศภายในมีความเหมาะสม และสอดคล้องกัน					
	2.3 ผู้บริหารมีการวางแผน กำหนดเป้าหมาย วิธีดำเนินการ และระยะเวลาในการนิเทศภายในมีความเหมาะสมและปฏิบัติจริงได้					
	2.4 ผู้บริหารมีการประสานงานระหว่างบุคคลากร ทำให้เกิดความร่วมมือในการดำเนินการนิเทศภายใน					
	2.5 ผู้บริหารมีการศึกษาสภาพปัญหา และความต้องการในการพัฒนาครู					
	2.6 ผู้บริหารดำเนินการนิเทศ เป็นไปตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ทุกระยะ					
	2.7 ผู้บริหารมีการนิเทศกำกับ ติดตาม การดำเนินการนิเทศภายในตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ทุกระยะ					
	2.8 ท่านได้รับการประเมินผลการจัดการเรียนรู้จากผู้บริหารอย่างต่อเนื่อง					

ข้อ	ปัจจัยทางการบริหาร	ระดับการปฏิบัติ				
		1	2	3	4	5
	2.9 ผู้บริหารและครู ร่วมวิเคราะห์ ผลการประเมินการจัดการเรียนรู้ เพื่อนำมาพัฒนาการนิเทศภายในให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น					
3.	บรรยากาศองค์การ					
	3.1 ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และกำหนดทิศทางในการดำเนินงานของโรงเรียน					
	3.2 ผู้บริหารรับฟังความคิดเห็นของท่าน และนำไปประกอบการตัดสินใจ					
	3.3 ท่านมีโอกาส และได้รับการสนับสนุนให้เข้าร่วมการอบรม ศึกษางาน สัมมนา และศึกษาต่อเพื่อเพิ่มพูนความรู้หรือประสบการณ์					
	3.4 ผู้บริหารมีความเป็นกันเอง ยอมรับฟังความคิดเห็น และข้อเสนอแนะต่างๆ จากผู้ร่วมงานเป็นอย่างดี					
	3.5 ผู้บริหารยินดีให้ความช่วยเหลือ เมื่อท่านมีปัญหาทั้งในเรื่องงาน และเรื่องส่วนตัว					
	3.6 บุคลากรในโรงเรียน มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทั้งในและนอกเวลางาน					
	3.7 ในโรงเรียน มีบรรยากาศแห่งความเป็นมิตร ปรากฏอยู่ทั่วไป ทำให้สามารถปฏิบัติงานอย่างมีความสุข					

ภาคผนวก ง

หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม

ที่ ศธ 0519.12/5450

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

30 ตุลาคม 2555

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนประสิทธิ์ศาสตร์

เนื่องด้วย นางสาวระวีชา อิศมาแอล นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “ปัจจัยทางการบริหารที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสอนของครูปฐมวัยในโรงเรียนอนุบาลเอกชน จังหวัดกรุงเทพมหานคร” โดยมี อาจารย์ ดร.จรรุวรรณ พลอยดวงรัตน์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขอใช้สถานที่เพื่อขอให้ครูในโรงเรียนระดับปฐมวัย จำนวน 30 คน ตอบแบบสอบถาม ในระหว่างเดือนพฤศจิกายน - ธันวาคม 2555

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาให้ นางสาวระวีชา อิศมาแอล ได้เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อนิสิต โทรศัพท์ 080-551-2938

ที่ ศธ 0519.12/๖๖๑

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๑๐ ธันวาคม 2555

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน

เนื่องด้วย นางสาวระวีญา อีสมาแอล นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “ปัจจัยทางการบริหารที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสอนของครูปฐมวัย ในโรงเรียนอนุบาลเอกชน จังหวัดกรุงเทพมหานคร” โดยมี อาจารย์ ดร.จารุวรรณ พลอยดวงรัตน์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในกรณีนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขอใช้สถานที่ เพื่อขอให้ครูระดับชั้นปฐมวัย ตอบแบบสอบถามเรื่อง ปัจจัยทางการบริหารที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสอนของครูปฐมวัย ในระหว่างเดือนมกราคม - กุมภาพันธ์ 2556

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ให้ นางสาวระวีญา อีสมาแอล ได้เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย และขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒน์กุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 080-551-2938

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ-นามสกุล	นางสาว ระวีภา อิศมาแอล
วัน เดือน ปีเกิด	31 มกราคม 2529
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	1220 ถนน พัฒนาการ เขต สวนหลวง แขวงสวนหลวง จังหวัด กรุงเทพมหานคร 10250
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2547	มัธยมศึกษาปีที่ 1-6 จาก โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ จังหวัดกรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2551	การบริหารธุรกิจบัณฑิต (การตลาด) จาก มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ จังหวัดกรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2556	การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารศึกษา) จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จังหวัดกรุงเทพมหานคร